

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Особливості діяльності лізингової компанії
ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» на ринку фінансових послуг»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0728
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування

освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Корпоративні фінанси

_____ Д.О. Гришко

Керівник к.е.н., ст. викладач Герасимова В.О.

Рецензент к.е.н., професор Кущик А.П.

Запоріжжя – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2019 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Гришку Дмитру Олександровичу

1. Тема роботи: «Особливості діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» на ринку фінансових послуг»
керівник роботи: Герасимова Віталія Олександрівна, к.е.н., ст. викладач
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1110-с.
2. Строк подання студентом роботи: 25 грудня 2019 року.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ», статистичні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, проекту USAID «Трансформація фінансового сектору», асоціації «Українське об'єднання лізингодавців», а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність і характеристики фінансового лізингу; проаналізувати поточну нормативно-правову базу лізингу; дослідити різновиди лізингу; провести аналіз сучасного стану ринку лізингу України, визначити перспективи його розвитку; дослідити особливості діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»; провести аналіз лізингового портфелю компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»; провести комплексний аналіз фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»; визначити підходи до підвищення ефективності діяльності лізингової компанії.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 19 рис., 16 табл. і 7 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Герасимова В.О., ст. викладач	09.08.2019 р.	09.08.2019 р.
2	Герасимова В.О., ст. викладач	13.09.2019 р.	13.09.2019 р.
3	Герасимова В.О., ст. викладач	18.10.2019 р.	18.10.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2019 року

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2019 р. – 09.07.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2019 р. – 08.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2019 р. – 12.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2019 р. – 17.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2019 р. – 28.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	29.11.2019 р. – 10.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	11.12.2019 р. – 24.12.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	25.12.2019 р.	виконано

Студент _____
(підпис)

Д.О. Гришко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

В.О. Герасимова
(ініціали та прізвище)

Науковий консультант _____
(підпис)

А.В. Череп
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

І.Ю. Кисільова
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 129 с., 19 рис., 16 табл., 7 додатків, 71 джерело.

Об'єктом дослідження є процес ведення лізингової діяльності з урахуванням особливостей роботи компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення ефективності діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» на основі методів фінансового аналізу компаній, з урахуванням специфіки їх діяльності.

Завдання: 1) визначити сутність і характеристики фінансового лізингу; 2) проаналізувати поточну нормативну базу лізингу та встановити її проблемні аспекти; 3) провести аналіз кон'юнктури ринку лізингових послуг в Україні, визначити перспективи його розвитку; 4) дослідити організаційно-економічну характеристику лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»; 5) провести комплексний аналіз фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»; 6) розробити заходи покращення ефективності діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Методи досліджень: логічного узагальнення, дедуктивний, фінансово-економічний та статистичний аналіз, ситуаційний аналіз, критичний аналіз.

Одержані результати та їх новизна: 1) визначені основні проблеми у законодавчій базі пов'язані із фінансовим лізингом; 2) розроблені рекомендації щодо оптимізації дебіторської заборгованості, підвищення показників ліквідності компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» та необхідності формування резервних фондів; 3) запропоноване застосування фінансового аналізу лізингових компаній методом модифікованого балансового рівняння.

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо комплексної оцінки фінансового стану та підвищення ефективності діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

ЛІЗИНГ, ЛІЗИНГОВИЙ ПОРТФЕЛЬ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЛІЗИНГОВОЇ КОМПАНІЇ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІЗИНГОВОЇ КОМПАНІЇ

SUMMARY

Qualifying work: 129 pp., 19 fig., 16 tab., 7 annex, 71 references.

The object of the research is the process of leasing activity taking into account the peculiarities of the work of the company LLC «AGROLENDLEAZING».

The purpose of the qualification work is to develop practical recommendations for improving the efficiency of the leasing company LLC «AGROLENDLEAZING» based on the methods of financial analysis of companies, taking into account the specifics of their activities.

Objectives: 1) determine the nature and characteristics of financial leasing; 2) analyze the current regulatory framework for leasing and identify its problematic aspects; 3) analyze the market situation of the leasing services market in Ukraine, to determine its prospects; 4) investigate the organizational and economic characteristics of the leasing company LLC «AGROLENDLEAZING»; 5) conduct a comprehensive analysis of the financial condition of the company LLC «AGROLENDLEAZING»; 6) develop measures for improving the efficiency of the activity of the leasing company LLC «AGROLENDLEAZING».

During research performance scientific methods of cognition were used: logical generalization, deductive, financial and economic and statistical analysis, situational analysis, critical analysis.

The results obtained and their novelty consist identified major legislative issues related to financial leasing; developed recommendations on optimization of accounts receivable, increase of liquidity indexes of LLC «AGROLENDLEAZING» company and necessity of formation of reserve funds; proposed application of financial analysis of leasing companies by the method of modified balance equation.

The implementation of the proposed recommendations in practice will ensure a correct and comprehensive assessment of the financial status and increase the efficiency of LLC «AGROLENDLEAZING». The proposed methods of assessing the effectiveness of the leasing company will allow management to more objectively

manage the company in the financial services market. Using these recommendations will also help to avoid the risks associated with the loss of company liquidity, help attract new partners to finance leasing activities, increase competitiveness compared to other leasing companies and banks.

LEASING, LEASING PORTFOLIO, FINANCIAL ANALYSIS OF THE
LEASING COMPANY, EFFICIENCY OF THE LEASING COMPANY

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1 Теоретичні основи лізингової діяльності на фінансовому ринку.....	12
1.1 Сутність лізингових операцій на фінансовому ринку.....	12
1.2 Нормативне забезпечення лізингової діяльності	21
1.3 Види лізингу, їх специфіка та особливості.....	32
Висновки до розділу 1.....	42
2 Аналіз лізингової діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».....	44
2.1 Оцінка кон'юнктури ринку лізингових послуг в Україні.....	44
2.2 Організаційно-економічна специфіка ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».....	57
2.3 Аналіз фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».....	73
Висновки до розділу 2.....	88
3 Напрямки вдосконалення управління лізинговою діяльністю ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».....	91
3.1 Сучасні підходи до підвищення ефективності діяльності лізингової компанії.....	91
3.2 Визначення напрямків підвищення ефективності управління лізинговою діяльністю ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».....	106
Висновки до розділу 3.....	116
Висновок.....	118
Список використаних джерел.....	123
Додатки.....	130

ВСТУП

Сучасний стан економіки України потребує капітального оновлення основних фондів, для цього необхідні великі інвестиції. В умовах нестабільної політичної і економічної ситуації в країні лізинг, як фінансова послуга має необхідні характеристики для забезпечення модернізації підприємств, а також залучення необхідних фінансових засобів для їх розвитку. Саме тому необхідно провести детальний аналіз сучасного стану ринку лізингу, виокремити його потенціал, проблеми і перспективи розвитку.

Дослідженню лізингу як інструменту кредитування оновлення основних засобів підприємств присвячені праці вітчизняних вчених-економістів, а зокрема Внукової Н. М., Кочеткова В. М., Луціва Б. Л., Лях О. І., Манойленко О. В., Міщенко В. І., Непочатенко О. О., Ольховикова О. В., Потій В. З., Рязанової Н. С., Слав'янської Н. Г., Усенко Я. Б., Холодного Г. О. Теоретичні основи фінансового лізингу досліджували Урусова З. П., Галахова О. В., Смірнова О. О.

Класифікацію, методики обчислення та управління ризиками лізингу досліджували у своїх працях Стаднік Є. О., Шевчук Ю. А., Слободянюк О. В. і Степанова Т. В., Проскуріна Н. М., Горшков М. С., Дорофєєва О. В., Байкова І. В. та багато інших. Зайцев О. В., Паращенко Х. Ю., Корсун А. С. визначили перспективи розвитку ринку лізингу в Україні. У наукових працях, в яких автори розглядають проблеми лізингу, певною мірою розроблені питання його популяризації та розвитку.

Водночас трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, потребують подальшого розкриття та поглиблення економічного змісту і суті лізингу, його функцій в економіці перехідного періоду, обґрунтування теоретичних засад функціонування лізингових компаній.

На сьогодні в багатьох країнах з розвинутою ринковою економікою фінансовий лізинг став дієвим інструментом фінансування програм оновлення

та розширення основних засобів підприємств. Від здійснення лізингових операцій переваги отримують усі сторони, залучені до цього процесу: лізингодавці, лізингоодержувачі, постачальники предмета лізингу, комерційні банки, інші юридичні або фізичні особи, які є сторонами багатостороннього договору лізингу.

Успішна діяльність лізингових компаній як суб'єктів ринку фінансових послуг тісно пов'язана з їх фінансовою стійкістю. Проте і теоретико-методологічні, й практичні аспекти забезпечення фінансової стійкості лізингових компаній не розроблені, що суттєво впливає на стан розвитку лізингу в Україні. Саме актуальність вищеназваних проблем зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи, а також його мету, основні завдання, об'єкт, предмет та методологію.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних й організаційних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення ефективності діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Для досягнення цієї мети, були поставлені такі завдання:

- визначити сутність і характеристики фінансового лізингу;
- проаналізувати актуальну нормативну базу лізингу та встановити її проблемні аспекти;
- дослідити сучасні підходи до класифікації видів лізингу;
- провести аналіз кон'юнктури ринку лізингових послуг в Україні, визначити перспективи його розвитку;
- дослідити організаційно-економічну характеристику лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»;
- провести аналіз лізингового портфелю компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» і визначити його слабкі сторони;
- провести комплексний аналіз фінансового стану і розрахунок фінансових показників компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»;

- виявити основні проблемні аспекти у веденні господарської діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»;
- визначити підходи до підвищення ефективності діяльності лізингової компанії;
- застосувати метод оцінки фінансового стану на основі модифікованого балансового рівняння для ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Об'єкт дослідження – лізингова діяльність ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів організації діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців у сфері фінансового лізингу. У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваних проблем і аспектів; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів фінансового лізингу; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні фінансового стану компанії та розрахунку фінансових показників; ситуаційного аналізу – при розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності лізингової компанії; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані асоціації «Українське об'єднання лізингодавців», Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, проекту USAID «Трансформація фінансового сектору», внутрішня статистична інформація і документація ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

У процесі дослідження було отримано такі найважливіші результати, які визначають внесок у розробку досліджуваної проблеми та характеризують наукову новизну роботи:

набуло подальшого розвитку:

- дослідження основних проблемних аспектів нормативної бази щодо оподаткування предметів фінансового лізингу і лізингової діяльності в цілому;
- дослідження сучасного стану ринку лізингу в Україні щодо виявлення його основних проблем та встановлення перспектив розвитку;
- застосування методу модифікованого балансового рівняння з метою забезпечення коректної оцінки фінансового стану лізингової компанії;
- визначення пріоритетності продукції, що надається у фінансовий лізинг для формування оптимального лізингового портфеля;

розроблено:

- рекомендації по контролю і оптимізації дебіторської заборгованості лізингової компанії, які полягають в тому, що лізинговий і кредитний портфель компанії повинні бути збалансовані за терміном;
- рекомендації щодо підвищення показників ліквідності компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» та необхідності формування резервних фондів.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що розроблені рекомендації дозволяють вирішити наявні проблеми компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ», пов'язані із порушеною ліквідністю компанії, відсутністю резервних фондів, підвищений рівень дебіторської заборгованості. Впровадження розроблених рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності лізингової компанії дозволять менеджменту більш об'єктивно здійснювати управління компанією на ринку фінансових послуг.

Публікації. За матеріалами дослідження подано до друку статтю «Особливості розвитку лізингової діяльності в Україні: проблемні аспекти та перспективи зростання» в збірник наукових праць молодих учених, аспірантів і студентів «НОВА ЕКОНОМІКА».

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

1.1 Сутність лізингових операцій на фінансовому ринку

Лізинг, як економічна категорія, має безліч визначень. Насамперед, лізинг – слово англійського походження, похідне від дієслова to lease, що означає брати і здавати майно в тимчасове користування [54].

Серед переважної більшості учених прийнято вважати, що лізинг – це американський винахід 50-х років минулого століття, який потім місцеві підприємці привезли до Європи, а згодом – і до Азії. Однак багато дослідників і практиків не поділяють таку думку, стверджуючи, що економічні відносини на кшталт лізингових існували задовго до початку нашої ери.

Суть лізингу досить влучно розкрив Арістотель, який у своїй праці «Риторика» стверджував: «...багатство полягає у рентабельному використанні власності, а не у володінні нею як такою...». Арістотеля не можна вважати винахідником «лізингу», проте саме йому вперше вдалося викласти філософський зміст лізингових відносин.

Розбіжність у поглядах на історію виникнення та розвитку лізингу пов'язана з різним розумінням того, що являє собою лізинг. При розгляді лізингу як однієї з форм довгострокової оренди треба визнати, що його історія сягає глибокої давнини. Усвідомлення того, що для отримання доходу не обов'язково купувати або володіти необхідним майном, землею, будь-якими іншими засобами, а достатньо мати право їх використовувати, і саме таким чином здобувати бажані матеріальні блага – одне із значущих відкриттів минулого.

Отже сам лізинг почав активний розвиток завдяки тому, що уряд США належним чином оцінив позитивні тенденції, що існували за рахунок використання орендних схем фінансування, відтак у стислі терміни (1952–

1955) було розроблено та реалізовано державну програму стимулювання розвитку лізингу, яка передбачала також певні податкові пільги та можливість застосування прискореної амортизації. Фактично було дано поштовх формуванню законодавчого поля лізингових операцій і зокрема фінансового лізингу. Так, у Єдиному торговельному кодексі США в розділі «Орендні угоди» (1952) було надано визначення фінансового лізингу як операції, за якої:

- лізингодавець не виробляє, постачає або вибирає майно (предмет лізингу);
- лізингодавець купує майно або право володіння і використання майна у зв'язку з лізинговою угодою.

Тобто фінансовий лізинг розглядався як тристороння угода (рис. 1.1), в якій брав участь постачальник предмета лізингу, лізингоодержувач і лізингова компанія як фінансовий посередник [1].

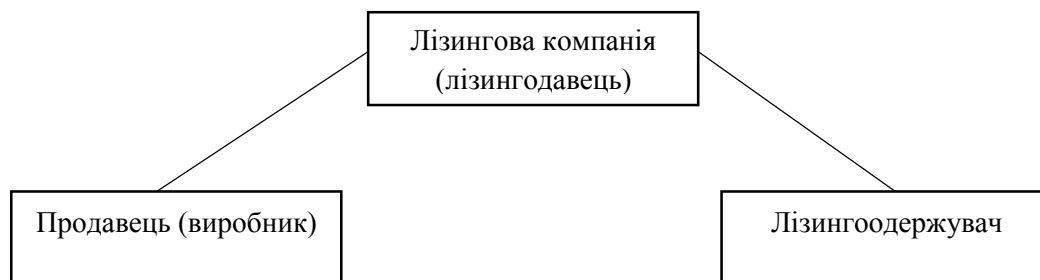

Рис. 1.1 – Фінансові відносини суб'єктів лізингу

Майбутній лізингодавець має потребу в деякому майні, для придбання якого у нього немає вільних фінансових коштів. Тоді він знаходить лізингову компанію, яка має в своєму розпорядженні достатні фінансові кошти, і звертається до неї з діловою пропозицією про укладення лізингової угоди. Відповідно до цієї угоди, лізингоодержувач вибирає продавця, що має потрібне майно, а лізингодавець набуває його у власність і передає лізингоодержувачу у тимчасове користування за обумовлену в договорі лізингу плату. Після закінчення договору в залежності від його умов майно повертається лізингодавцю або переходить у власність лізингоодержувача.

На міжнародному рівні визначення правового поля використання фінансового лізингу та узагальнення досвіду національних законодавств багатьох країн у галузі регулювання лізингових операцій відбулося значно пізніше. Лише у 1988 р. в Оттаві було прийнято Конвенцію «Про міжнародний фінансовий лізинг», якою визначалися загальні особливості лізингових операцій та передбачалася їх регламентація на міжнародному рівні.

Розглядаючи місце лізингу в системі економічних відносин, Н. М. Внукова [4] та О. В. Ольховиков [5] пропонують включити сутність лізингу в систему орендних відносин, які поєднує в собі лізинг. Проте в економічній теорії та практичній діяльності лізинг, зокрема фінансовий, може бути охарактеризований такими визначеннями, що відображають його сутність:

- спосіб кредитування підприємницької діяльності;
- спосіб купівлі-продажу основних засобів або права користування
- чужим майном;
- спосіб інвестиційної діяльності;
- одна з форм довгострокової оренди;
- операції за чужий рахунок, тобто керування чужим майном за дорученням довірителя.

З одного боку, фінансовий лізинг за своїм змістом споріднений з кредитними відносинами (видачею кредиту під придбання виробничих фондів). Можливим є і порівняння лізингових відносин з наданням лізингодавцем лізингоодержувачу комерційного кредиту за договором купівлі-продажу з розстроченням виплати за майно, передане у фінансовий лізинг. Лізинг також можна розглядати і як діяльність, спрямовану на інвестування власних чи залучених фінансових ресурсів з метою отримання прибутку з лізингових платежів. З іншого боку, лізинг тісно пов'язаний з орендним механізмом. Насправді, сукупність усіх цих визначень дає найповнішу характеристику економічної суті фінансового лізингу. Поєднання кредитної операції, інвестиційної та комерційної діяльності й оренди водночас

створює нову організаційно-правову форму бізнесу – лізинг і, зокрема, фінансовий лізинг як його різновид (рис. 1.2).

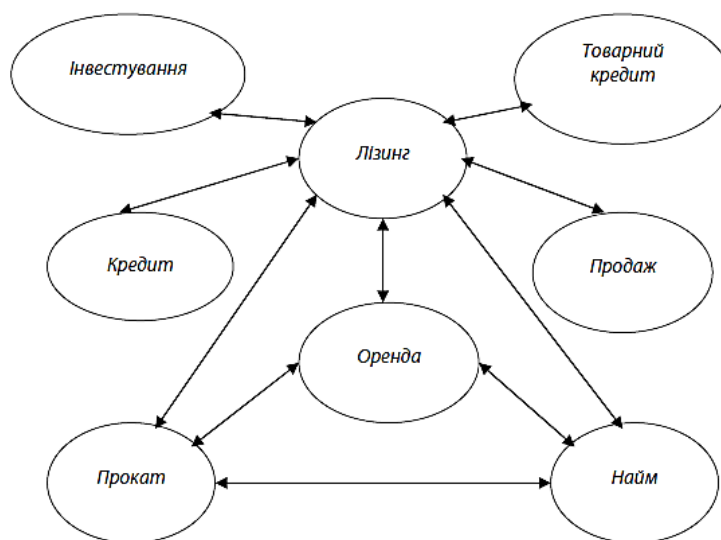

Рис. 1.2 – Лізинг у системі економічних відносин

Елементи кредиту, інвестицій та оренди як складові в комплексі лізингових відносин тією або іншою мірою визнаються більшістю учених-економістів. Проте, якщо частина дослідників посилається на рівнозначну наявність в операції лізингу всіх трьох елементів, то інші автори можуть виділяти один з елементів або спростовувати ознаки інших. Так, О. Яновський зазначає, що лізингом є особлива форма оренди, пов'язана з наданням у користування машин, обладнання, інших матеріальних засобів та майна. Він також визначає лізинг як щось середнє між орендою та кредитом, розстрочкою і прокатом [64]. В. І. Міщенко, О. Г. Луб'яницький та Н. Г. Слав'янська вважають, що в економічному значенні лізинг можна розглядати як форму кредиту, що надається лізингодавцем лізингоодержувачеві у формі майна, яке передано в користування, або форму інвестування в економіку, альтернативну банківському сектору [32].

Переважає більшість фахівців у своїх працях підтверджують, що фінансовий лізинг відповідає кредитним відносинам. Адже, надаючи на певний строк елементи основного капіталу, їх власник у визначений термін

отримує назад суму коштів, сплачених за майно, із виплатою комісійних, тобто наявні принципи строковості та повернення, а також платності. Проте, хоч за формою лізинг зовні є схожим на комерційний кредит, але є й суттєві відмінності. Зокрема, при комерційному кредитуванні одночасно з передачею товарів у тимчасове користування надається і право власності на них, а при лізингу право користування майном відокремлено від права володіння ним. Лізингоодержувач набуває лише права користування предметом лізингу, за що здійснює плату (лізингові платежі) лізингодавцю.

Дослідження засвідчують, що ототожнювання лізингу з кредитом є некоректним, що свідчить про поверховий підхід до розуміння цього поняття.

Професор В. Горемикін розглядає лізинг як систему підприємницької діяльності, яка включає як мінімум три види організаційно-економічних відносин: орендні, інвестиційні й торгові, зміст кожного з яких повністю не вичерпує сутності специфічних фінансово-майнових лізингових операцій [8].

Багато дослідників, таких як О. В. Амуржуєв, А. Н. Азріліян, Е. Т. Требнєв, І. О. Бланк, В. М. Бойко, П. Г. Васиків, Ф. Ф. Бутинець, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко, І. Д. Носкова вбачають у лізингу модифікований вид оренди. Проте від оренди лізинг відрізняється наявністю не двох, а як мінімум трьох сторін в угоді, якщо функції орендодавця та підприємства, яке виготовляє обладнання, виконують різні особи. На відміну від оренди при лізингу має місце інвестування власних чи запозичених коштів, тобто спеціальне придбання предмета для здачі його в лізинг; відповідальність перед лізингодавцем за виявлені недоліки предмета лізингу лізингоодержувач несе лише тоді, коли він сам брав участь у виборі продавця (постачальника) цього предмета.

Досить суперечливими є думки різних учених щодо співвідношення лізингу, хайрингу та рентингу. Зокрема, О. М. Чекмарьова [59] розглядає дві останні категорії як окремі самостійні форми орендних операцій. Інші дослідники, наприклад В. Н. Кочетков, Є. В. Краєва [20] та Б. Л. Луців, навпаки, трактують лізинг, рентинг і хайринг як одну і ту саму форму

операцій, але, відповідно, з тривалим (понад 3 роки), середнім (1–3 роки) і коротким (до 1 року) терміном оренди.

Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що існує певна відмінність між лізингом, хайрингом та рентингом. Звичайна лізингова операція здійснюється з ініціативи користувача, бо саме він звертається до лізингової компанії з проханням взяти у користування певне майно. Хайринг можна назвати лізингом виробника, оскільки рішення про те, що майно буде здаватись у лізинг, приймає саме він. Через те, що при короткостроковому лізингу не відбувається повна амортизація майна, то відповідальність за здійснення такої операції лягає на лізингодавця. Тому рентинг називають лізингом лізингодавця.

Джуха В. М. вбачає у лізингових відносинах інвестиційний характер, характеризуючи їх як «особливий вид інвестування тимчасово вільних або залучених фінансових коштів для придбання у власність у визначеного лізингодавцем (орендодавцем) продавця обумовленого з конкретним лізингоодержувачем (орендарем) майна та надання потім такого майна цьому орендарю у тимчасове користування за певну плату» [15]. Р. П. Саблук, здійснюючи аналіз теоретичних аспектів лізингових відносин, визначав лізинг як «одне з важливих джерел надходження нових інвестицій» [46]. На інвестиційний характер лізингових операцій також вказують Л. А. Савельєв, С. А. Циганов, М. І. Бондар, Т. А. Бондар та інші вітчизняні економісти. На підтвердження цієї позиції можна навести показники частки фінансового лізингу, яка постійно зростає, серед інших форм фінансування розвитку підприємств.

Проте, на мою думку, ототожнення лізингових відносин з іншими видами грошово-матеріальних відносин є некоректним. Адже, пройшовши значний шлях розвитку, лізинг відокремився та трансформувався у сферу більш високого рівня економічних відносин порівняно з орендною, банківською чи комерційною позикою.

Лізинг вимагає та передбачає широкий діапазон знань фінансового ринку у виробництві, на ринках сучасної техніки і технологій, а також варіаційних потреб клієнтів та особливостей його організаційно-економічного механізму.

Вказані особливості лізингу визначають його основні функції, які допомагають розкрити сутність цього явища:

– фінансова функція. Лізинг (для продавця) – можливість відразу одержати повну вартість обладнання за рахунок посередника – лізингової компанії. Для лізингоодержувача лізинг є можливістю додаткового залучення основних засобів без суттєвого відволікання фінансових ресурсів;

– виробнича функція. Лізинг – це один з найбільш прогресивних методів матеріально-технічного забезпечення виробництва, що відкриває доступ до передової техніки в умовах її швидкого морального старіння. Завдяки оперативності та гнучкості лізингу лізингоодержувач отримує можливість задовольняти свої виробничі потреби у техніці й обладнанні;

– функція збуту. Лізинг – це форма реалізації виробленої продукції, завдяки якій розширюється коло споживачів та ринки збуту;

– інвестиційна функція. Лізинг (для лізингодавця) – це вигідний спосіб інвестування вільних фінансових ресурсів в основні засоби.

Що стосується правової сутності лізингу, то останніми роками науковцями створено безліч теорій щодо цього питання. Інколи зустрічаються праці, автори яких спростовують існуючі підходи, обґрунтовують власну точку зору та одночасно вказують на можливість виникнення нових теорій. Так, О. В. Кабатова зазначає, що подальший розвиток лізингу, особливо в міжнародній сфері, може зумовити виникнення нових теорій і концепцій, оскільки тема правової природи лізингу залишається поки що відкритою [17].

Міжнародна практика традиційно розділяє фінансовий та оперативний види лізингу за властивими їм концептуальними ознаками. Основними критеріями для віднесення лізингу до фінансового або оперативного виду є ознаки обсягу зобов'язань та строк використання предмета лізингу. Проте

існує чимало інших ознак, за якими варто розрізнити фінансовий та оперативний лізинг.

Фінансовий лізинг вирізняється за такими критеріями:

- лізингодавець є фінансовим посередником між продавцем (постачальником) предмета лізингу та лізингоодержувачем;
- суб'єкти лізингу (лізингодавець, лізингоодержувач, продавець (постачальник)) є суб'єктами підприємницької діяльності;
- вибір предмета лізингу, його продавця (постачальника), а також затвердження специфікацій є прерогативою лізингоодержувача, тобто у фінансовий лізинг передається майно, зазвичай спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) на замовлення лізингоодержувача та на підставі затверджених ним специфікацій;
- предметом лізингу є виробниче обладнання, засоби виробництва або інше обладнання, за винятком того, яке можна використовувати переважно для особистих, сімейних або побутових цілей лізингоодержувача;
- лізингодавець залишається власником предмета лізингу впродовж усього терміну дії угоди фінансового лізингу;
- лізингоодержувач сплачує лізингодавцю як власнику предмета лізингу періодичні лізингові платежі;
- протягом строку дії договору лізингодавець за рахунок лізингових платежів повертає собі вартість майна й отримує прибуток від лізингової угоди;
- обсяг фінансових зобов'язань лізингоодержувача не зменшується у зв'язку із суттєвим обмеженням можливості використання предмета лізингу в результаті його ушкодження, а також через неможливість його застосування внаслідок обставин, за які лізингоодержувач не несе відповідальності;
- оскільки вибір предмета лізингу, його продавця (постачальника), а також затвердження специфікацій є прерогативою лізингоодержувача, лізингодавець не несе жодної відповідальності перед лізингоодержувачем щодо предмета лізингу;

- лізингоодержувач має право висувати претензії щодо предмета лізингу безпосередньо його продавцю (постачальнику);
- лише в разі участі лізингодавця у процесі вибору продавця або предмета лізингу він несе солідарну з продавцем (постачальником) відповідальність перед лізингоодержувачем щодо предмета лізингу;
- ризик випадкового знищення, втрати, ушкодження предмета лізингу переходить до лізингоодержувача з моменту передачі йому предмета лізингу;
- витрати на сервісне обслуговування, ремонт, страхування предмета лізингу несе лізингоодержувач, якщо інші умови не передбачені договором;
- тривалість терміну дії угоди фінансового лізингу практично збігається з терміном податкової амортизації та строком служби предмета фінансового лізингу;
- лізингодавець як власник має право на дострокове повернення предмета лізингу в разі неплатоспроможності (дефолту) лізингоодержувача;
- предмет лізингу обліковується на балансі лізингоодержувача;
- угода фінансового лізингу може передбачати умови придбання предмета лізингу у власність лізингоодержувачем.

Зазначені ознаки чітко відмежовують лізингові відносини від схожих цивільно-правових відносин та повною мірою відображають їх правову природу.

Узагальнивши результати досліджень сутності майнових відносин, що складають основу поняття лізингу, можна стверджувати, що фінансовий лізинг – це майнові відносини, зміст яких полягає в тому, що одна особа (потенційний лізингоодержувач) звертається до іншої особи (потенційного лізингодавця) з пропозицією придбати для нього певне майно, необхідне для основної діяльності лізингоодержувача. Лізингодавець, набувши право власності на відповідне майно, передає право володіння та користування цим майном лізингоодержувачу за визначену плату і на визначений строк, з можливістю наступної передачі права власності на предмет лізингу після виплати всіх лізингових платежів. При цьому лізингодавець, реалізуючи

функцію фінансування, за допомогою певних правових конструкцій перекладає на лізингоодержувача права та обов'язки, пов'язані з передачею предмета лізингу, ризиками його пошкодження або знищення, а також всі відносини щодо його утримання та експлуатації.

1.2 Нормативне забезпечення лізингової діяльності

Зростання ділової активності суб'єктів господарювання, розвиток підприємництва і підвищення ефективності суспільного виробництва можливе лише за умови створення надійного та сучасного правового підґрунтя. Надмірно жорстке законодавче регулювання й недоліки чинних нормативно-правових актів стають однією з найважливіших причин стримування розвитку лізингових відносин.

Відносини лізингу на законодавчому рівні регулюються чотирма документами: Законом України, далі ЗУ «Про фінансовий лізинг» у новій редакції від 16.01.2004 № 1381-IV [44], Податковим кодексом України, далі ПКУ, Цивільним кодексом України (§ 6 гл. 58) та Господарським кодексом України (ст. 292). Також законодавство України передбачає існування трьох державних регуляторів ринків фінансових послуг:

- Національного банку України – щодо ринку банківських послуг, разом із лізинговими операціями;
- Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – щодо ринків цінних паперів і похідних цінних паперів;
- Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – щодо інших ринків фінансових послуг, також і лізинговими операціями [38].

Загальне поняття лізингу наведено в ч. 1 ст. 292 Господарського кодексу України, а саме: «Лізинг – це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне

користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів» [12].

Стаття 806 Цивільного кодексу України визначає, що за договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю за правом власності і було набуто ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі) [57].

Господарський кодекс України визначає такі види лізингу: фінансовий і оперативний [12].

Як Господарський, так і Цивільний кодекси України передбачають можливість правового регулювання відносин лізингу (за окремими видами та формами) спеціальними законами. На сьогодні таким є Закон України «Про фінансовий лізинг» – основний документ, що визначає правові аспекти, затверджений Верховною Радою України від 16.01.2004 № 723/97-ВР [44].

Згідно з ч. 1 ст. 1 цього Закону: «фінансовий лізинг – це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу». Положення Закону застосовуються до відносин, які впливають із договору фінансового лізингу, за яким лізингодавець зобов'язується придбати у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов, і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі) [44].

Відповідно до ЗУ «Про фінансовий лізинг» лізингодавцем може бути лише юридична особа. Це обмеження стосується тільки відносин за договором

фінансового лізингу і є його особливістю. Юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, мають право надавати послуги з фінансового лізингу на загальних підставах. Однак систематичне надання фінансових послуг (три і більше договорів) передбачає взяття на облік юридичної особи, яка надає послуги з фінансового лізингу Державним органом, який здійснює регулювання та нагляд за лізинговими компаніями згідно з Положенням «Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку», затвердженого Указом Президента N 1063/2011 від 23.11.2011р. є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Додатковим підтвердженням віднесення лізингової діяльності та послуг з фінансового лізингу до фінансового ринку є встановлення нормативними актами вимог щодо проведення та виконання заходів фінансового моніторингу юридичними особами, які за своїм статусом не є фінансовими установами, але надають фінансові послуги [42].

У ст. 14.1.97 Податкового Кодексу України є чітке визначення лізингових операцій, а саме: «лізингова (орендна) операція – господарська операція (крім операцій з фрахтування (чартеру) морських суден та інших транспортних засобів) фізичної чи юридичної особи (орендодавця), що передбачає надання основних фондів у користування іншим фізичним чи юридичним особам (орендарям) за плату та на визначений строк» [39]. Предметом договору лізингу може бути неспоживна річ, визначена індивідуальними ознаками, віднесена відповідно до законодавства до основних фондів [57].

Предметом лізингу для податкових цілей можуть стати матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних та архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 грн., невиробничих основних засобів та нематеріальних активів), призначені для використання в господарській діяльності вартість яких перевищує 6000 грн. і

поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зношенням. А очікуваний термін корисного використання (експлуатації) таких матеріальних активів повинен перевищувати один рік. Умови ремонтів і техобслуговування можуть визначатися як договором фінансового лізингу, так і окремим договором.

Згідно із законом України «Про фінансовий лізинг», якщо поліпшення зроблено за згодою лізингодавця, лізингоодержувач має право на відшкодування вартості витрат. Коли договором (або погодженим рішенням сторін договору) передбачено, що після спливання строку оренди орендодавець відшкодовує орендарю понесені ним витрати на поліпшення об'єкта оперативної оренди, то таку операцію в податковому обліку слід відображати як операцію з продажу основних фондів орендарем і придбання їх орендодавцем. У податковому обліку амортизації підлягають витрати на ремонт, реконструкцію, модернізацію та інші види поліпшення основних засобів, що перевищують 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, які підлягають амортизації на початок звітного року (ст. 144.1 ПКУ). За наявності ремонтного ліміту долімітні затрати потрапляють до витрат, а решта – збільшать первісну вартість предмета фінансового лізингу – основні засоби (ст. 146.11, ст. 146.12 ПКУ). Надалі понадлімітні затрати потрапляють до відповідної групи витрат через механізм амортизації (зрозуміло, коли такі об'єкти використовують у господарській діяльності) [39].

У ст. 153.7 Податкового кодексу України оподаткування операцій особливого виду здійснюється в такому порядку [39]: передача майна в оперативний лізинг (оренду) не змінює податкових зобов'язань орендодавця та орендаря. При цьому орендодавець збільшує суму доходів, а орендар збільшує суму витрат на суму нарахованого лізингового платежу за наслідками податкового періоду, в якому здійснюється таке нарахування. У такому ж порядку здійснюється оподаткування операцій із оренди землі та жилих приміщень; передача майна у фінансовий лізинг (оренду) для цілей оподаткування прирівнюється до його продажу в момент такої передачі. При

цьому орендодавець збільшує доходи, а в разі передачі у фінансовий лізинг майна, що на момент такої передачі перебувало у складі основних засобів орендодавця, прирівнює до нуля балансову вартість відповідного об'єкта основних засобів згідно з правилами, визначеними статтею 146 цього Кодексу для їх продажу, а орендар вносить вартість предмета фінансового лізингу (без урахування процентів, нарахованих або таких, що будуть нараховані, відповідно до договору) до складу основних засобів з метою амортизації, за наслідками податкового періоду, в якому відбувається така передача.

Орендодавець збільшує доходи, при нарахуванні лізингового платежу, а орендар збільшує витрати на таку частину лізингового платежу, яка дорівнює сумі процентів або комісій, нарахованих на вартість предмета фінансового лізингу (без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості предмета фінансового лізингу), за наслідками податкового періоду, у якому здійснюється таке нарахування [52]. Тобто лізингоодержувачу слід зважити, що дата збільшення витрат не пов'язана зі сплатою лізингового платежу, орієнтуватись потрібно на його нарахування за результатами податкового періоду.

Якщо в майбутніх податкових періодах предмет фінансового лізингу буде повернений орендарем орендодавцю без придбання його у власність, то для цілей оподаткування така передача прирівнюється до зворотного продажу орендарем такого предмета орендодавцю за ціною, що визначається на рівні суми лізингових платежів у частині компенсації вартості предмета фінансового лізингу, які є несплаченими за такий предмет лізингу на дату такого повернення [39]. Іншими словами, отримання назад предмета фінансового лізингу для лізингодавця розглядається як його купівля за ціною предмета без урахування вже одержаних на нього платежів (у частині відшкодування вартості) і саме ця ціна для податкового кредиту лізингодавця визначається як звичайна. Подальша передача (продаж) здійснюється за загальними правилами.

У разі, якщо вартість предмета фінансового лізингу, що вперше або повторно вводиться в експлуатацію, визначається договором у сумі, що є меншою від вартості витрат на його придбання або спорудження, орган державної податкової служби має право провести позапланову перевірку для визначення рівня звичайної ціни [39].

При оперативному лізингу об'єктом оподаткування ПДВ є [52]:

- придбання лізингодавцем предмета лізингу у виробника/постачальника;
- ввезення (імпорт) в Україну товарів (супутніх послуг) за договорами лізингу;
- лізинговий платіж.

Не є об'єктом ПДВ повернення лізингодавцю предмета лізингу, попередньо переданого лізингоодержувачу за договором оперативного лізингу [52].

При фінансовому лізингу об'єктом оподаткування ПДВ є наступне [52]:

- придбання лізингодавцем предмета лізингу у виробника/постачальника;
- передача предмета лізингу в користування лізингоодержувачу;
- повернення предмета лізингу, попередньо переданого лізингоодержувачу лізингодавцем.

У разі, якщо відбувається імпорт або експорт предмета лізингу, то:

- ввезення (імпорт) в Україну товарів (супутніх послуг) за договорами лізингу (разом із поверненням предмета лізингу лізингодавцю- резиденту, або іншій особі за його дорученням), у тому числі, якщо таке ввезення пов'язане з поверненням товарів у зв'язку з припиненням дії зазначених договорів;
- вивезення товарів (супутніх послуг) з України за договорами фінансового лізингу (разом із поверненням предмета лізингу лізингодавцю- нерезиденту або іншій особі за його дорученням), у тому числі, якщо таке вивезення пов'язане з припиненням дії зазначених договорів.

Для податково-прибуткового обліку доцільно звернутись до ст. 146.17.2 ПКУ: «До придбання прирівнюються операції з отримання основних засобів у разі... отримання основних засобів у фінансовий лізинг (оренду) з подальшим їх включенням до відповідних груп, якщо придбані таким чином основні засоби відповідають вимогам, визначеним у розділі I цього Кодексу» [39].

Тобто для лізингоодержувача віднесення будь якого об'єкта до основних засобів необхідна його відповідність визначенню основних засобів, наведеному в ст. 14.1.138 ПКУ. Якщо в належності предмета фінансового лізингу до основних засобів немає жодних сумнівів, то амортизацію орендар починає нараховувати зважаючи на ст. 146.2 ПКУ, тобто з місяця, що настає за місяцем уведення предмета в експлуатацію. Нараховані суми потрапляють до витрат залежно від напрямку використання предмета.

А ось як говориться про податкові наслідки передачі основних засобів лізингоодержувачу в ст. 153.7 ПКУ: «лізингодавець прирівнює до нуля балансову вартість відповідного об'єкта основних засобів згідно з правилами, визначеними ст. 146 ПКУ для їх продажу» [39]. Якщо дохід від продажу перевищує балансову вартість на момент передачі, то різницю показують у доходах. Коли балансова вартість перевищує доходи, то різниця потрапляє до витрат.

Найпоширеніший варіант, коли предмет лізингу для орендодавця є товаром (це поняття ст. 14.1.244 ПКУ). Це трапляється, коли лізингодавець купує предмет лізингу спеціально для лізингоодержувача або вже має в обліку як товари (запаси), а також, наприклад, якщо лізингодавець є виробником товару. У такому разі орендодавець при передачі предмета збільшує доходи. Про це прямо говориться в ст. 153. 7 ПКУ. Як наслідок, при такій передачі не можна застосувати ст. 137. 1 ПКУ, яка прив'язує дату відображення доходів при продажу (реалізації) товарів до дати переходу права власності. Тобто перехід права власності жодного значення для відображення доходів немає. Крім доходів, лізингодавець має повне право відобразити у складі витрат собівартість реалізованих товарів (предмета лізингу). Зробити це можна в

момент відображення доходів (ст. 138.4 ПКУ), тобто за датою передачі предмета лізингу (відсутність переходу права власності ні на що не впливає).

Отже, хоча передача предмета фінансового лізингу не збігається з передачею права власності на нього, в обліку вже за фактом передачі операцію розглядають як продаж та визнаються доходи (витрати) і податкові зобов'язання.

При передачі у фінансовий лізинг раніше придбаного товару обмеження бази оподаткування виписано не інакше, як: «але не нижче за ціну придбання предмета лізингу». Якщо предмет лізингу було вироблено лізингодавцем, то варто відштовхуватись від собівартості такого предмета. Якщо предметом фінансового лізингу є основні засоби, то орієнтуватись потрібно на загальне правило щодо обмеження «знизу» бази оподаткування звичайною ціною (абз. 1 ст. 188.1 ПКУ).

Оскільки придбання майна у неплатників ПДВ не дає права на податковий кредит, лізингових компаній цікавить зменшення бази оподаткування ПДВ на вартість придбаного майна. Податкове відомство відзначило два таких випадки. Під час повторного постачання лізингодавцем, база обкладення ПДВ визначається інакше [39]:

У разі постачання товарів за договорами фінансового лізингу, які були повернуті лізингоодержувачем, не зареєстрованим як платник податку у зв'язку з невиконанням умов такого договору, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів. (ст. 189.5 ПКУ).

У випадках, коли платник податку здійснює діяльність з постачання однорідних вживаних товарів, придбаних у фізичних осіб, не зареєстрованих як платники податку, у межах договорів, що передбачають передання права власності на такі товари, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів. Під товарами, які були у вжитку, розуміють товари, що були у використанні не менше року, а також транспортні

засоби, які не підлягають під визначення нового транспортного засобу (ст. 189.3 ПКУ).

У цих випадках ціна продажу визначається відповідно до ст. 188.1 цього Кодексу, а ціна придбання визначається на рівні суми лізингових платежів у частині компенсації вартості предмета фінансового лізингу, що не сплачені за такий предмет лізингу на дату такого повернення.

У ч. 2 ст. 1 Закону України «Про фінансовий лізинг» [44] зазначено, що: «За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу ... за встановлену плату (лізингові платежі)» [44]. Отже суть фінансового лізингу полягає в передачі предмета лізингу в користування за плату – лізингові платежі.

У ч. 2 ст. 16 Закону України «Про фінансовий лізинг» вказано, що: лізингові платежі можуть містити [44]:

- суму, яка відшкодовує частину вартості предмета лізингу;
- платіж як винагороду лізингодавцю за отримане у лізинг майно;
- компенсацію відсотків за кредитом;
- інші витрати лізингодавця, що безпосередньо пов'язані з виконанням договору лізингу.

Відповідно до абзацу 3 ст. 196.1.2 Податкового кодексу України, не є об'єктом оподаткування ПДВ: «операції нарахування та сплати процентів або комісій у складі орендного (лізингового) платежу у межах договору фінансового лізингу» [39]. Податкові органи прирівнюють операції нарахування та сплати процентів або комісій тільки до однієї складової з лізингового платежу – компенсації відсотків за кредитом. Для збільшення коштів у бюджет послуги з надання в фінансовий лізинг, за які отримують платежі у вигляді комісійної винагороди та інших витрат, як окремі поставки, розглядають як такі, які є об'єктом оподаткування ПДВ та оподатковуються ПДВ на загальних підставах.

У ст. 14.1.206 Податкового Кодексу України вказується, що: «проценти – дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора як плата за використання залучених на визначений або невизначений строк коштів або майна». При цьому «до процентів включаються: ... платіж за користування майном згідно з договорами фінансового лізингу (оренди) (без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу)» [39].

Таким чином, термін «проценти або комісії» згідно з розділом V Податкового кодексу України «Податок на додану вартість» за змістом містить платіж за користування майном згідно з договором фінансового лізингу, а це, власне, весь лізинговий платіж за винятком частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості предмета фінансового лізингу.

З урахуванням чинних норм Закону України «Про фінансовий лізинг», Податкового кодексу України «Податок на додану вартість», правильність цієї позиції підтверджується іншими нормами Податкового кодексу України «Податок на додану вартість», у яких встановлюється об'єкт та дата виникнення зобов'язань зі сплати ПДВ та дата виникнення податкового кредиту.

Ст. 187.6 ПКУ «Датою виникнення податкових зобов'язань орендодавця (лізингодавця) для операцій фінансової оренди (лізингу) є дата фактичної передачі об'єкта фінансової оренди (лізингу) у користування орендарю (лізингоотримувачу)» [39].

Ст. 198.2 ПКУ «Датою виникнення права орендаря (лізингоотримувача) на збільшення податкового кредиту для операцій фінансової оренди (лізингу) є дата фактичного отримання об'єкта фінансового лізингу таким орендарем» [39].

Інакше кажучи, в усіх цих нормах йде мова винятково про «об'єкт фінансового лізингу» і не згадується про будь-який із елементів лізингових платежів як об'єкт оподаткування ПДВ.

Отже, оподаткуванню ПДВ підлягають операції з передачі об'єкта фінансового лізингу у розпорядження лізингоодержувача, а операції зі сплати лізингових платежів (окрім частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу) не оподатковуються. Отже, для того, щоб галузь фінансового лізингу розвивалась, нагальною необхідністю є усунення законодавчих протиріч з питання оподаткування податком на додану вартість лізингових платежів за договорами фінансового лізингу. А саме у законі України «Про фінансовий лізинг» потрібно чітко зазначити, що будь-який з елементів лізингового платежу не є об'єктом ПДВ, а оподатковується ПДВ згідно 187.6 ПКУ і ст. 198.2 ПКУ тільки сам об'єкт лізингу в момент його фактичної передачі чи отримання. Тому, щоб не виникало непорозумінь у роботі з податковими органами, потрібно якнайшвидше удосконалити податкове законодавство України у сфері лізингу.

1.3 Види лізингу, їх специфіка та особливості

Світова практика виробила численні варіанти лізингових угод, однак їх риси можуть різними способами поєднуватися в одному договорі. Дотепер не створено чіткої класифікації і повного переліку видів лізингових угод. Залежно від ознак, що беруться до уваги, лізингові угоди можна класифікувати таким чином:

Залежно від складу учасників угоди розрізняють:

- прямий лізинг (двосторонній);
- непрямий лізинг.

Згідно зі ч. 1 ст. 806 ЦК України [57], вітчизняний законодавець виділяє «прямий» і «непрямий» лізинг.

Прямий лізинг – це лізингова угода, за якою лізингове майно передається одним лізингодавцем іншому лізингоотримувачу без втручання третіх сторін, тобто має місце двостороння угода, згідно з якою власник майна (виробник) самостійно здає об'єкт у лізинг, тим самим постачальник і лізингодавець об'єднані в одній особі.

Різновидом прямого лізингу є зворотний лізинг, або ліз-бек – це вид фінансової лізингової угоди, відповідно до якої лізингодавець інвестує лізингоотримувача за умови продажу у власність лізингодавця майна, що належало лізингоотримувачу. При цьому майно залишається у користуванні лізингоотримувача. Таким чином, майно здається в лізинг тій самій особі, у якій воно було придбано (рис.1.3).

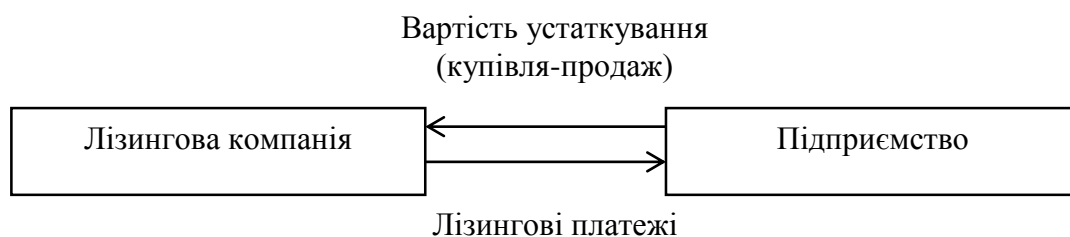

Рис. 1.3 – Лізингові платежі

В Україні зворотній лізинг може вигідно використовуватися, оскільки ним цікавляться підприємства з фінансовими труднощами. У світовій практиці він знайшов широке застосування. Прямий лізинг не набув такого поширення, тому що при зростанні обсягів лізингових операцій об'єктивно виникає необхідність спеціалізації в цьому виді діяльності, створення лізингових компаній або використання послуг вже існуючих.

Непрямий лізинг – операція, яка передбачає передачу майна через посередників, тобто у даному випадку можна говорити про класичну тристоронню угоду (постачальник – лізингодавець – лізингоотримувач) або про багатосторонню угоду з декількома учасниками і повним набором послуг.

Відносини прямого лізингу регулюються загальними положеннями Господарського кодексу та Цивільного кодексу України з урахуванням положень про найм (оренду), а також у відповідних випадках положень про договір купівлі-продажу та положень до договорів поставки. Відносини непрямого ж лізингу регулюються спеціальним нормативно-правовим актом – Законом України «Про фінансовий лізинг».

Залежно від типу майна розрізняють:

- лізинг рухомого майна;
- лізинг нерухомості.

Лізинг рухомого майна – це лізинг транспортних засобів, що не належать до нерухомих об'єктів (автомобілі, трактори, комбайни, літаки і т.д.) і майна, яке легко переміщується, тобто це лізинг окремих машин і механізмів або їх груп, що не є закритим виробничим циклом.

Лізинг нерухомості – лізинг будинків, споруджень, залізничного транспорту й іншого майна, що не має жорсткої територіальної прив'язаності. Різновидом лізингу нерухомості є груповий (великомасштабний) лізинг, що застосовується при оренді майнових комплексів або дорогого майна (заводів, бурових платформ, літаків, судів). Більш детальну характеристику групового лізингу буде наведено при визначенні видів лізингу залежно від способів фінансування. Характерний для майна, що вже перебувало в експлуатації або морально застаріло за час збереження, при цьому об'єкт лізингу передається у користування не за первісною, а за оціненою вартістю [33].

На внутрішньому ринку країни груповий лізинг має перспективи розвитку в зв'язку із скороченням платоспроможного попиту на окремі товарно-матеріальні цінності, розбалансованістю оптової торгівлі засобами виробництва, відносно невеликими масштабами діяльності товарних бірж.

Залежно від терміну окупності майна розрізняють:

- фінансовий (капітальний) лізинг;
- оперативний лізинг.

Відповідно до ст. 292 ГК України [12], залежно від особливостей здійснення лізингових операцій лізинг може бути двох видів – фінансовий і оперативний.

Фінансовий лізинг – це договір лізингу, за яким лізингоодержувач на своє замовлення отримує в платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, близький до терміну амортизації (не менший строку, за який амортизується 75 % вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладення договору, з обов'язковим переходом права власності до лізингоотримувача. Таким чином, цей вид лізингу має місце при умові, що:

- термін дії угоди наближається до терміну експлуатації й амортизації всієї або більшої частини вартості майна;

- за час дії договору лізингодавець за рахунок лізингових платежів повертає собівартість майна і дістає прибуток від лізингової угоди;

- зобов'язання з технічного обслуговування, страхуванню лягають на лізингоотримувача, тобто ризики несподіваної втрати або ушкодження об'єкта і усі види цивільної відповідальності, що можуть виникнути в зв'язку з використанням лізингового майна, а також витрати на капітальний ремонт несе лізингоотримувач;

- передбачається участь третьої сторони (постачальника або виробника);

- після закінчення строку договору фінансового лізингу об'єкт лізингу, переданий лізингоодержувачу згідно з договором, переходить у власність лізингоодержувача або викупається ним;

- за залишковою вартістю, при цьому право власності на матеріальні цінності, передані в лізинг, залишаються у лізингодавця протягом усього терміну лізингу;

- не дозволяється розривати договір під час основного терміну оренди, що на практиці здійснюється за рахунок збільшення вартості операції.

У країнах середнього рівня інтенсивність фінансового лізингу зростає більш високими темпами, ніж у країнах, де лізинг традиційно розвинутий.

Оперативний лізинг – це вид лізингу, в результаті якого лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, менший строку повної амортизації вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладення договору. Йому притаманні такі основні властивості:

- часткова компенсація вартості зданого в лізинг майна;
- термін договору значно коротший, ніж нормативний термін використання майна;
- лізингові платежі не покривають повної вартості орендованого майна протягом одного лізингового контракту;
- може включати право орендаря на довгострокове припинення оренди і повернення устаткування, що страхує на випадок морального старіння техніки;
- зобов'язання щодо технічного обслуговування, усі види цивільної відповідальності, що можуть виникнути в зв'язку з використанням лізингового майна, а також страхування від ризиків несподіваної втрати або ушкодження об'єкта лягають на лізингодавця;
- після закінчення терміну дії договору оперативного лізингу предмет лізингу повертається власникові або знову здається у фінансову оренду. При цьому не виключається можливість реалізації устаткування третім особам.

Лізингодавець обирає оперативний лізинг для виконання разової роботи або для реалізації в життя одного індивідуального проекту, а також при досить швидкому моральному зносі орендованого майна. При цьому ставка лізингових платежів більш висока, ніж при фінансовому лізингу, що пов'язано з різним розміром комерційних ризиків (ризик не знайти лізингоотримувача на весь обсяг наявного устаткування, ризик ушкодження об'єкта угоди, ризик припинення довгострокового договору підвищенням вартості послуг і ін.). Це вимагає від лізингодавця в досконалості знати кон'юнктуру ринку інвестиційних товарів, як нових, так і тих, які вже були у використанні. Зазначені особливості оперативного лізингу визначили його поширення в

таких галузях, як сільське господарство, транспорт, будівництво, гірничодобувна промисловість, електронна обробка інформації.

Залежно від обсягу майна, що передається в лізинг, розрізняють:

– чистий лізинг – це лізинг, при реалізації якого основні зобов'язання по обслуговуванню майна бере на себе лізингоотримувач (оплачує всі податки і збори, здійснює страхування, несе всі інші витрати, пов'язані з використанням устаткування, зобов'язується зберігати об'єкт лізингу в робочому стані, обслуговувати його і після закінчення терміну лізингу повернути лізингодавцю в належному стані з урахуванням нормального зносу), витрати по обслуговуванню не включаються в лізингові платежі. Звідси і назва: чистий лізинг – «чисті» платежі, платежі «нетто». Даний вид лізингу характерний для фінансового лізингу;

– «мокрый лізинг» – це лізинг із повним набором послуг (повний), угоди за яким передбачають обов'язкове повне технічне обслуговування устаткування, його ремонт, страхування й інші операції, що бере на себе лізингодавець. Це один з найбільш дорогих видів лізингу. Він властивий для оперативного лізингу;

– генеральний лізинг, який часто використовується в зарубіжній практиці і дозволяє при постійному співробітництві лізингоодержувача з лізингодавцем укласти спільну угоду щодо надання лізинговій лінії, за якою лізингоодержувач може при необхідності брати додаткове майно (обладнання) без укладання для цього кожен раз нової угоди [6].

Такі аспекти дуже важливі для підприємств з неперервним виробничим циклом. Генеральний лізинг використовується тоді, коли необхідно терміново доставити чи замінити вже отримане за лізингом майно, а часу як такого на підготовку і укладання нового контракту немає.

Залежно від сектора ринку, де здійснюються лізингові операції, розрізняють:

– внутрішньо-національний лізинг, коли всі учасники угоди знаходяться в одній країні;

– зовнішній (міжнародний) лізинг, коли в лізинговій угоді хоча б одна із сторін одночасно належить різним країнам. Цей вид лізингу включає також угоди, укладені між лізингодавцем і лізингоотримувачем однієї країни, якщо хоча б одна із сторін здійснює свою діяльність і має капітал разом із закордонною фірмою (є спільним підприємством).

Міжнародний лізинг регулюється Конвенцією Міжнародного інституту з уніфікації приватного права з міжнародного фінансового лізингу майна, прийнятою в 1998р. у м. Оттава. Як правило, лізингова компанія, що займається зовнішнім лізингом, розміщується в країні, законодавство якої сприяє проведенню подібних угод [56].

Міжнародний лізинг можна поділити на такі види:

– експортний лізинг – виробник майна або посередницька фірма продають його лізинговій компанії, яка укладає договір з лізингоотримувачем майна, що знаходиться за кордоном (рис. 1.4);

Рис. 1.4 – Експортний лізинг

– імпортний лізинг – лізингодавець купує об'єкт лізингу в іноземній фірми, а потім надає його вітчизняному лізингоотримувачу (рис.1.5);

Рис. 1.5 – Імпортний лізинг

– транзитний лізинг – майно продається лізинговій компанії з іншої країни, а вона, у свою чергу, укладає угоду з лізингоотримувачем, що знаходиться в третій країні (постачальник має своє місцезнаходження в країні А, лізингова компанія – в країні Б, а лізингоотримувач – у країні В) (рис. 1.6);

Рис. 1.6 – Транзитний лізинг

– спеціальний лізинг – пов’язаний із здійсненням великого промислового будівництва.

Міжнародний лізинг розвивається високими темпами. Уже в даний час обсяг інтернаціональних лізингових операцій, за різними оцінками, склав близько 3 % світового експорту-імпорту техніки. Для найбільш розвинутих країн є характерним головним чином лізинговий експорт, для країн із середнім рівнем економічного розвитку – лізинговий імпорт.

За цільовим призначенням лізинг може бути:

– дійсним (нормативним), при проведенні одержання додаткових і амортизаційних пільг не є головною і визначальною метою;

– фіктивним (спекулятивним), метою якого є отримання високого прибутку за рахунок одержання необґрунтованих податкових і амортизаційних пільг.

Залежно від способів фінансування розрізняють:

– лізинг за рахунок власних коштів, який передбачає використання власного капіталу для фінансування лізингових програм;

– лізинг за рахунок залучених коштів (рис. 1.7), при здійсненні якого лізингові компанії для фінансування великих і дорогих лізингових проектів користуються кредитами;

– роздільний лізинг (лізинг із частковим фінансуванням лізингодавцем)
– це найбільш складний різновид лізингу, оскільки пов’язаний із залученням різних каналів фінансування і використовується для реалізації дорогих проектів. Його особливістю є те, що лізингодавець, купуючи предмет лізингу, оплачує із своїх коштів не всю суму, а 75 – 80 %. Для сплати інших 20 – 25 % він бере кредит в одного або декількох кредиторів. Виплачується борг при одержанні від декількох клієнтів лізингових платежів протягом усього терміну лізингу [31].

Постачальник (виробник) предмета лізингу може також брати пайову участь. Але в цьому випадку лізингодавець несе відповідальність перед постачальником (виробником) за повне і своєчасне повернення раніше не оплаченої їм частини вартості предмета лізингу.

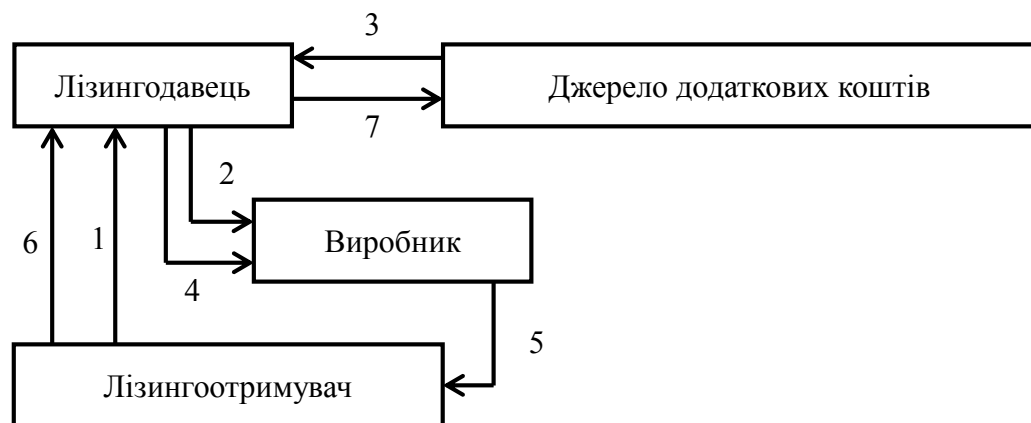

Рис.1.7 – Лізинг за рахунок залучених коштів

Примітки:

1, 2 – замовлення на устаткування, 3 – отримання кредиту, 4 – плата за устаткування, 5 – відвантаження устаткування, 6 – лізингові платежі, 7 – погашення кредиту.

На Заході понад 85 % усіх лізингових угод побудовані на основі роздільного лізингу. Таким чином, основні ризики за угодами двох останніх видів лізингу несуть кредитори – банки, страхові компанії, інвестиційні фонди або інші фінансові установи, а повернення кредиту забезпечують тільки лізингові платежі і майно, що здається в лізинг.

За характером лізингових платежів розрізняють:

- лізинг із грошовим платежем – всі платежі здійснюються у грошовій формі;

- лізинг із компенсаційним платежем – платежі здійснюються як постачання товарів, виготовлених на лізингованому устаткуванні, або надання зустрічних послуг;

- лізинг із змішаним платежем – поєднуються перераховані в перших двох випадках форми оплати. В Україні він використовується в сільському господарстві. [56].

Залежно від намірів учасників лізинг може бути:

- терміновим – одноразовий, на один термін;
- обновлюваним (револьверним) – продовжується після закінчення першого терміну контракту [14]. Потреба в ньому виникає тоді, коли лізингоотримувачу за технологією послідовно необхідно різне устаткування. У таких випадках, відповідно до вимог угоди, лізингоотримувач після закінчення встановленого терміну одержує право обміняти орендоване майно на інший об'єкт лізингу.

Залежно від тривалості І. В. Онім здійснює поділ лізингу на:

- короткостроковий – до 1-го року;
- середньостроковий – від 1-го до 3-х років;
- довгостроковий – більш 3-х років [36].

За суб'єктами лізингової діяльності, а саме:

- лізинг, що здійснюється лізинговими компаніями;
- лізинг, що здійснюється фінансовими установами (банками);

– лізинг, що здійснюється дочірніми компаніями виробника обладнання предмета лізингу (вендерний лізинг);

– державний лізинг, що здійснюється державними лізинговими компаніями.

За методом нарахування лізингових платежів лізинг класифікують на:

– фіксований (загальна сума платежів нараховується рівними частками протягом усього терміну договору відповідно до погодженої сторонами періодичності);

– з авансом (лізингоотримувач під час укладання договору виплачує лізингодавцю аванс у погодженому сторонами розмірі, а інша частина загальної суми лізингових платежів (за мінусом авансу) нараховується й сплачується протягом терміну дії договору, як і під час нарахування платежів з фіксованою загальною сумою);

– «мінімальних платежів» (у загальну суму платежів включаються: сума амортизації лізингового майна за увесь термін дії договору, плата за використанні лізингодавцем позикові кошти, комісійна винагорода й плата за додаткові послуги лізингодавця, передбачені договором) [11].

За ступенем окупності О. В. Кабатова здійснює поділ на:

– лізинг із повною окупністю, де має місце повне відшкодування вартості предмета договору протягом дії правочину;

– лізинг із неповною окупністю, коли здійснюється отримання лізингодавцем лише певної частини вартості предмету протягом терміну чинності договору. При використанні операцій лізингу такого виду є можливою повторна здача майна в лізинг, іншому лізингоодержувачу [18].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи результати дослідження проведеного у розділі 1 були виокремлені основні визначення процесу лізингу, його сутність і різні трактування вчених. Виділені основні суб'єкти фінансового лізингу, їх

зобов'язання і взаємовідносини. Основними критеріями для віднесення лізингу до фінансового або оперативного виду є ознаки обсягу зобов'язань та строк використання предмета лізингу.

Визначено, що фінансовий лізинг за своїм змістом споріднений з кредитними відносинами (видачею кредиту під придбання виробничих фондів). Можливим є і порівняння лізингових відносин з наданням лізингодавцем лізингоодержувачу комерційного кредиту за договором купівлі-продажу з розстроченням виплати за майно, передане у фінансовий лізинг. Лізинг також можна розглядати і як діяльність, спрямовану на інвестування власних чи залучених фінансових ресурсів з метою отримання прибутку з лізингових платежів. Також лізинг тісно пов'язаний з орендним механізмом. Сукупність усіх цих визначень дало змогу виокремити повну характеристику економічної суті фінансового лізингу. Поєднання кредитної операції, інвестиційної та комерційної діяльності й оренди водночас створює нову організаційно-правову форму бізнесу – лізинг і, зокрема, фінансовий лізинг як його різновид.

Була проведена оцінка нормативної бази фінансового лізингу. Визначенні документи, статті законів, положень, а також приналежність фінансового лізингу до тих чи інших видів нормативно-правових відносин. Виокремлені поняття суб'єктів предметів і умов лізингових угод згідно законодавства України.

Відносини лізингу на законодавчому рівні регулюються чотирма документами: Законом України «Про фінансовий лізинг» у новій редакції від 16.01.2004 № 1381-IV [44], Податковим кодексом України [39], Цивільним кодексом України (§ 6 гл. 58) [57] та Господарським кодексом України (ст. 292) [12]. Також законодавство України передбачає існування трьох державних регуляторів ринків фінансових послуг: Національного банку України – щодо ринку банківських послуг, разом із лізинговими операціями; Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – щодо ринків цінних паперів і похідних цінних паперів; Національної комісії, що здійснює

державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – щодо інших ринків фінансових послуг, також і лізинговими операціями.

Виокремлено основні недоліки і протиріччя, що стосуються фінансового лізингу у нормативно-правових документах. Досліджені основні проблеми пов'язані з оподаткуванням лізингових операцій і предметів фінансового лізингу. Виявлено, що з метою розвитку галузі фінансового лізингу, нагальною необхідністю є усунення законодавчих протиріч з питання оподаткування податком на додану вартість лізингових платежів за договорами фінансового лізингу.

Була проведена класифікація лізингових угод в залежності від суб'єктів угоди, типу майна, терміну окупності, обсягу майна, сектора ринку, цільового призначення, способів фінансування, характеру лізингових платежів, намірів учасників, тривалості угоди, методів нарахування лізингових платежів, ступенем окупності. Визначенні основні відмінності і специфіка лізингових угод і сфери їх застосування.

2 АНАЛІЗ ЛІЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

2.1 Оцінка кон'юнктури ринку лізингових послуг в Україні

Українська економіка останніх років зазнала важких потрясінь. Каїна потребує величезних інвестицій і оновлення основних фондів. Саме тому лізинг, як фінансовий інструмент має необхідні характеристики для залучення необхідних фінансових засобів. Це стало підставою для проведення дослідження теперішнього стану ринку лізингу, визначення його потенціалу і проблем, що перешкоджають його розвитку.

Сучасний стан економіки України потребує капітального оновлення основних фондів, для цього необхідні великі інвестиції. В умовах нестабільної політичної і економічної ситуації в країні лізинг, як фінансова послуга має необхідні характеристики для забезпечення модернізації підприємств, а також

залучення необхідних фінансових засобів для їх розвитку. Саме тому необхідно провести детальний аналіз сучасного стану ринку лізингу, виокремити його потенціал, проблеми і перспективи розвитку.

Економічна нестабільність минулих років вплинула не лише на темпи розвитку України, але й на лізингову галузь в тому числі.

Ринок лізингу повільно відновлюється після різкого зменшення кількості лізингових угод на 42 % у 2015 р.. На початку 2017 р. кількість нових укладених договорів збільшилася в 2,2 рази, а обсяг усіх договорів сягнув 12,8 млрд грн станом на 1 січня 2018 р.

Проте ще зарано говорити про відновлення ринку. Чисельність поточних договорів є набагато нижчою за попередні показники. На початку 2018 р. кількість лізингових договорів становила 50 % від рівня 2013 р., тоді як загальна вартість цих договорів зменшилася втричі. Аналогічна ситуація з обсягом нового бізнесу: у 2013 р. укладено 11 тисяч договорів на суму 3,947 млрд дол. США порівняно з 7 752 договорами на суму 462 млн дол. США в 2017 р.

В Україні для ведення лізингових операцій небанківські фінансові установи зобов'язані отримати ліцензію Нацкомфінпослуг, тоді як банки мають право здійснювати фінансовий лізинг на підставі банківської ліцензії Національного банку України. Переважна більшість операцій на ринку лізингу це фінансовий лізинг. В той же час, для надання послуг з оперативного лізингу ліцензія не потрібна, і така діяльність не регулюється. Оперативний лізинг сконцентрований, в основному, в автомобільному секторі.

Станом на початок 2018 р. 551 установа мала право на надання послуг з фінансового лізингу (рис. 2.1) , зокрема 280 фінансових компаній, 88 банків та 183 юридичні особи, які не є фінансовими установами. Більшість фінансових компаній зареєстровані в Державному реєстрі фінансових установ, який веде Нацкомфінпослуг, для здійснення факторингових та лізингових операцій, проте насправді вони не займаються лізинговою діяльністю.

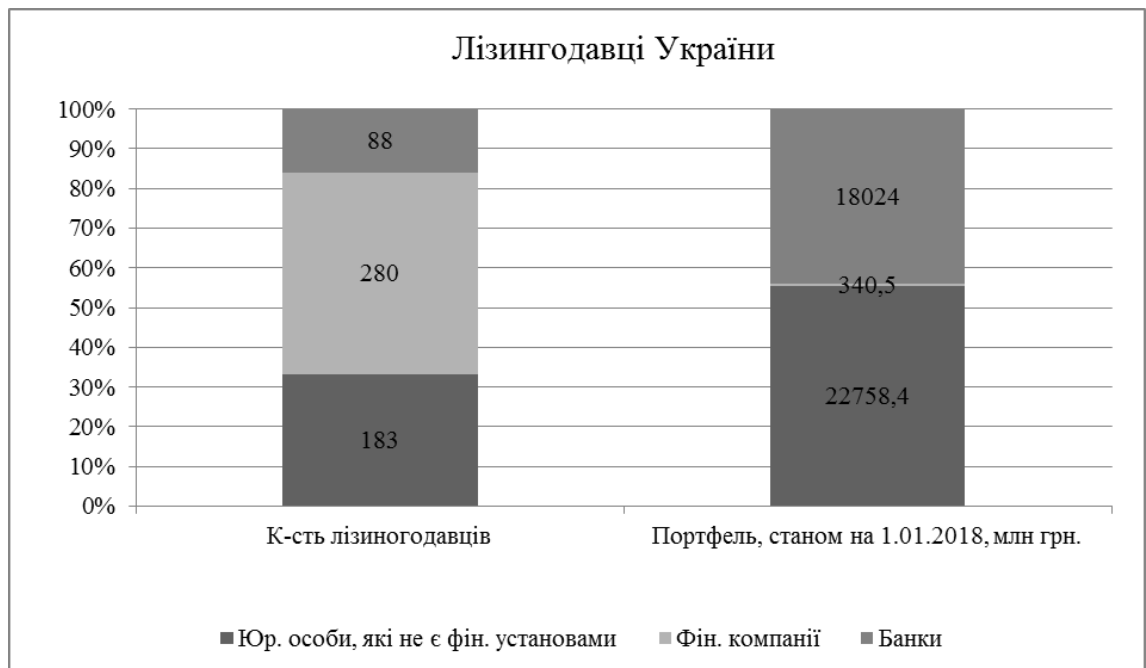

Рис. 2.1 – Кількісна і структурна характеристика лізингодавців в Україні [70]

За даними Українського об'єднання лізингодавців (УОЛ), станом на грудень 2017 р. було близько 40 активних лізингових компаній, та лише деякі з них укладали нові договори. Близько 70 % нового бізнесу лізингового ринку в Україні формують 16 членів УОЛ.

Як зазначалося, 2016 р. став першим позитивним роком в Україні після кризи. Ринок лізингу також відновлюється. Згідно статистичних даних Нацкомфінпослуг (рис. 2.2), кількість нових договорів лізингодавців у небанківському секторі у 2016 р. зросла до 9 160 (+ 122 %), перш ніж знизитись у 2017 р. до 7 752. Вартість нових угод збільшувалася 2 роки поспіль: на 57 % у 2016 р. до 9 751 млн грн та на +33 % у 2017 р. до 12 968 млн грн. Загалом 22,8 тис. контрактів на загальну суму 22,7 млрд грн. Утім, для порівняння, – кількість чинних договорів у 2013 р. становила 25 050, а у 2014 – 27 348. Більш того, сума діючих у 2017 р. договорів не досягла загальної суми в 67 млрд грн 2013 р. або навіть суми 26 млрд грн 2015 р.

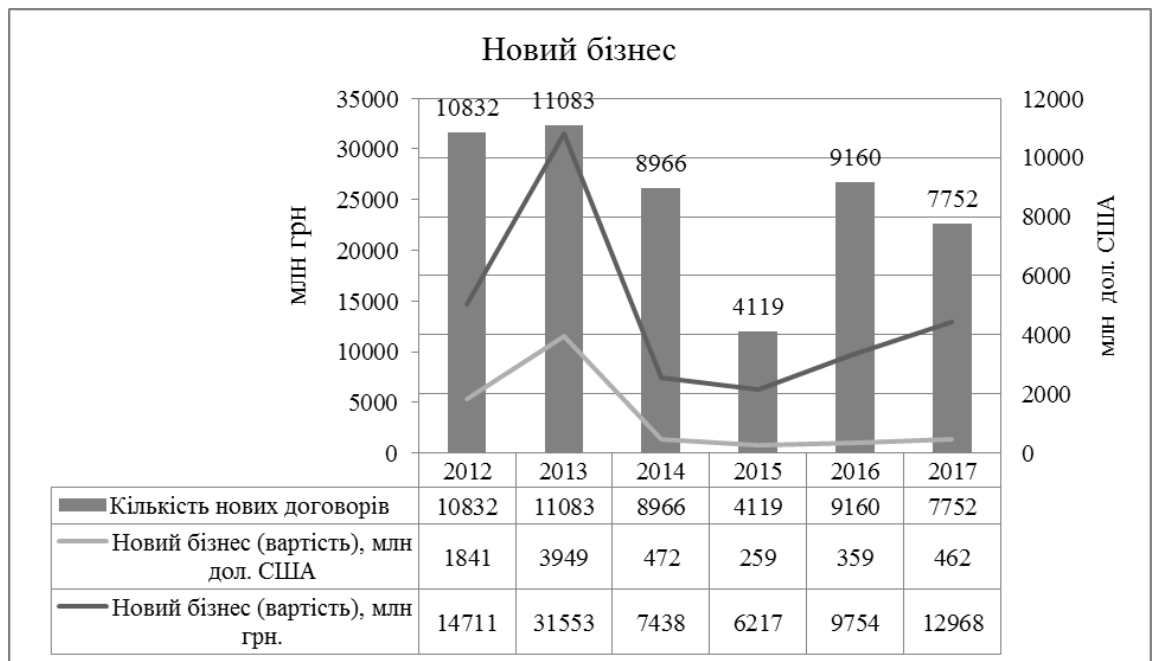

Рис. 2.2 – Кількість і вартість нових договорів фінансового лізингу 2012 – 2017 рр. [34]

З огляду на зазначене вище можна зробити висновок, що ринок фінансового лізингу почав відновлюватись, кількість договорів збільшується і їх вартість теж, проте ці показники все ще не досягли рівня 2013 р. Також важливим фактором, що впливає на розвиток ринку лізингу є кількість гравців на ринку. Найбільшу кількість лізингодавців становлять фінансові компанії, але якщо оцінити портфель укладених угод, то найактивнішими гравцями на ринку фінансового лізингу є юридичні особи які не є фінансовими установами та банки. Згідно інформації від Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» лідерами за обсягами нового бізнесу в 2018 р. стали такі компанії: «ОТП – Лізинг» (7,267 млрд грн); «УЛФ – Фінанс» (2,594 млрд грн); «Порше Лізинг Україна» (1,3 млрд грн).

В 2018 р. найвищі темпи зростання нового бізнесу у порівнянні з минулим роком продемонстрували компанії: «Ілта» (+169 %); «ОТП – Лізинг» (+83 %); «УЛФ – Фінанс» та «ВФС Україна» (+76 %).

Лідерами за приростом лізингового портфелю у 2018 р. стали компанії: Адванс – лізинг (+ 152 %); Кредобанк (+110 %); ВФС Україна (+71 %).

Збільшення обсягів фінансування предметів лізингу відбувається як за рахунок активізації роботи з клієнтами, збільшення обізнаності серед малого та середнього бізнесу, підприємці дізнаються про те як працює фінансовий лізинг, які його переваги у порівнянні з кредитом. За даними експертів Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» [70] динаміка збільшення обсягів фінансування лізинговими компаніями в Україні майже вдвічі перевищує світову динаміку.

Що стосується клієнтів, то переважна більшість лізингоодержувачів – це юридичні особи (90 %), і лише 10 % – це фізичні особи. Приблизно 70 % активних клієнтів лізингу – це малі та середні підприємства. Лізингові угоди укладають у гривнях без прив'язки або з прив'язкою до курсу долара США/Євро. Процентні ставки у гривнях за лізинговими угодами становлять 25–30 %, а з прив'язкою до курсу долара США в середньому становлять 10–12 %. У середньому авансовий платіж становить від 20 до 40 %, з тенденцією до поступового зниження суми, яка вимагається при підписанні угоди. Сума авансового лізингового платежу є свого роду показником економічної ситуації в країні. Чим нижче авансовий платіж, тим більше ризиків пов'язаних з надходженням платежів по договору лізингу готовий взяти на себе лізингодавець. Лізингові компанії почуваються краще, коли економічна ситуація стабільна, це дає змогу більше конкурувати з іншими лізингодавцями.

В часових рамках найбільш розповсюдженими є договори строком від 2-х до 5-ти років. Деякі державні компанії мають у своєму портфелі лізингові угоди зі строком дії 10 років (рис. 2.3).

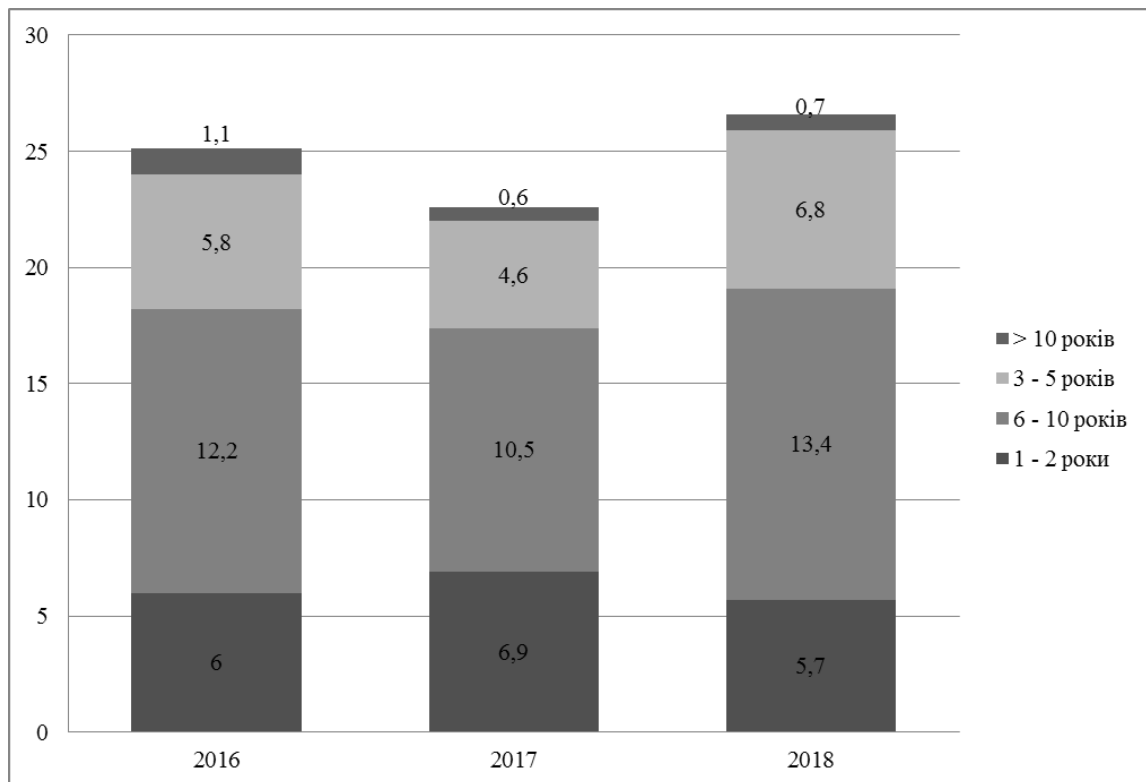

Рис. 2.3 – Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії, млн. грн [34]

Згідно з дослідженням USAID “Трансформація фінансового сектора” на українському ринку найбільше лізингом користуються дві галузі – транспортна та сільськогосподарська, вартість діючих договорів з якими склала 634,1 млн грн та 2167,1 млн грн у 2017 р. відповідно (табл. 2.1). Приріст у 2018 р. склав 356,7 % та 28 % відповідно. За договорами на суму близько 10 млрд грн. профінансовано інші галузі (будівництво, промислове обладнання, будівлі).

Таблиця 2.1 – Вартість договорів фінансового лізингу, укладених протягом січня червня, за галузями, млн. грн. [34]

Галузь	2017р.	2018р.
Транспорт	634,1	2895,7
Сільське господарство	2167,1	2773,7
Будівництво	446,3	877,8
Сфера послуг	321	522,5
Металургія	1,9	479,9

Харчова промисловість	138	464,2
Медичне обладнання	13,2	155,8
Добувна промисловість	7,6	142,4
Легка промисловість	3,4	127,7
Комп'ютерна та телекомунікаційна сфера	4,9	47,4
Переробна промисловість	13,1	29,3
Хімічна промисловість	28,4	28,5
Машинобудування	10,6	18,1
Інше	1953,8	2511,8
Всього	5743,4	11074,8

Лізингодавці найбільше зацікавлені в лізингу високоліквідного обладнання, яке можна легко повернути та перепродати. Яскравим прикладом цього є автомобілі. У портфелях більшості лізингових компаній автомобілі зазвичай є домінуючим предметом фінансового лізингу. Лізинг легкових автомобілів, безумовно, є найбільш розвинутою частиною українського ринку лізингу. Деякі більші за розміром компанії працюють з «угодами щодо надання повного спектру послуг», за якими лізингодавець керує автомобільним парком компанії. Кількість наданих у лізинг автомобілів у 2016 р. становила 6 тис. одиниць, що на 70 % більше порівняно з 2015 р.. За даними УОЛ, у 2017 р. загальна кількість наданих у лізинг автомобілів становила 5 871. Лідерами стали компанії «ОТП Лізинг» (1 615 автомобілів), «УЛФ Фінанс» (1 249) та «Порше Лізинг Україна» (1 117).

Другим найбільш розвиненим сектором лізингу є сільське господарство (рис. 2.4).

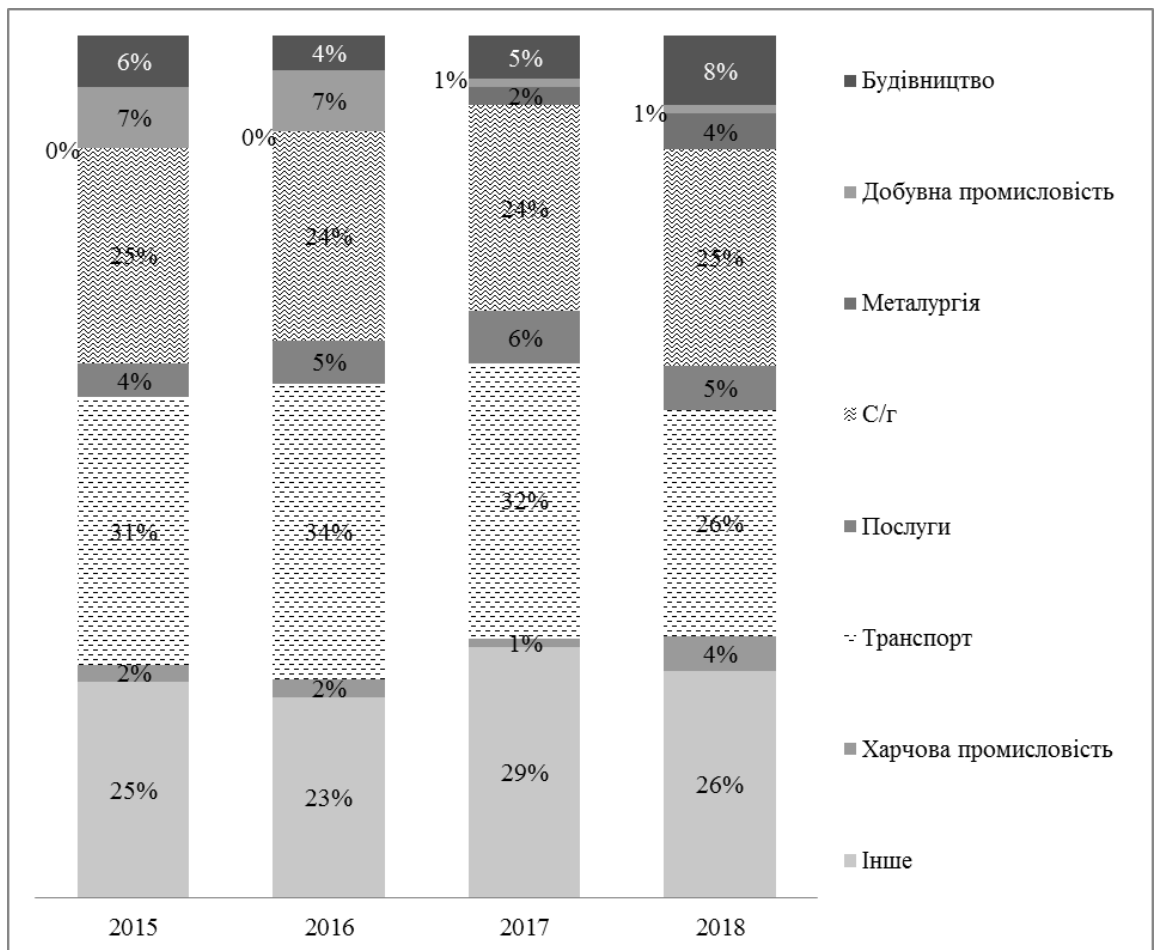

Рис. 2.4 – Розподіл обсягу договорів лізингу за галузевим спрямуванням, 2015-2018рр. [67]

У 2016 р. надано в лізинг 650 одиниць сільськогосподарської техніки. Беззаперечним лідером у цій сфері є компанія «ОТП Лізинг», яка передала у лізинг 450 одиниць техніки. У 2017 р. «ОТП Лізинг» збільшила кількість лізингових договорів до 701 одиниці на суму 50 млн дол. США. «ОТП Лізинг» профінансувала 80 % одиниць техніки, які фінансувала УОЛ (у загальному обсязі всі його члени профінансували 880 одиниць). З-поміж 315 переданих у лізинг тракторів у 2017 р. найпопулярнішими були «Білорус» (89), «Case» (75), «New Holland» (55), «John Deere» (38) і «Fendt and Massey Ferguson» (34). Передано в лізинг 95 зернозбиральних комбайнів; 31 – марки «New Holland», 27 – «Case», 17 – «John Deere» і 11 – «Class».

Український клуб аграрного бізнесу (УКАБ) в інформації про структуру наданих в лізинг активів у сільськогосподарському секторі зазначає, що у 2017

р. основною технікою, щодо якої укладали договори лізингу, були трактори (50 %), комбайни (25 %) та обладнання для культивування (25 %).

Усі найважливіші міжнародні виробники сільськогосподарської техніки активно працюють в Україні. Наразі фермери найбільше зацікавлені в техніці для збирання врожаю зернових. Проте в найближчому майбутньому комбайни для збирання цукрового буряка та картоплі стануть більш механізованими, а отже буде зацікавленість у тому, щоб отримати їх в лізинг. Є також величезний потенціал для лізингу у виробництві олії з кукурудзи, сої та ріпака. З покращенням економічної ситуації зростатиме важливість менш ліквідних активів лізингу. Все більше обладнання для вирощування та зберігання (елеваторів), а також устаткування логістичної інфраструктури будуть передаватися в лізинг.

В порівнянні з аналогічним періодом 2018 р., основними галузями по вартості договорів в 2019 р. стали сільське господарство (+25,3 %) і транспорт (+4,3 %). Разом формують близько 53 % усієї вартості. Галузі з найбільшою динамікою зростання: переробна (+108,5 %), харчова (+83,1 %), комп'ютерна та телекомунікаційна сфера (+74,7 %). Галузі з найбільшим уповільненням: легка промисловість (-97,1 %), металургія (-75,5 %), медичне обслуговування (-75 %). Загальна динаміка зростання вартості договорів уповільнилась з 89,0 % до 12,2 %, а динаміка їх кількості уповільнилась з 19,4 % до 12,4 % (рис. 2.5).

Рис. 2.5 – Сума укладених договорів 2017 - 2019рр. членами УОЛ та іншими лізингодавцями [52]

На підставі проведеного аналізу показників кількості та вартості лізингових договорів можна зробити висновок, що протягом останніх років домінуючими є транспортна та сільсько-господарська галузі. З огляду на важливість с/г сектору для всієї країни, не дивно, що лізинг сільськогосподарської техніки стане дедалі важливішим в Україні. Сільське господарство забезпечує 14 % ВВП, і майже 6 % робочої сили задіяно в сільському господарстві.

Разом з тим, в Україні існує величезний потенціал в інших галузях економіки, оскільки спрямовано майже 10 млрд грн на лізингове фінансування інших секторів економіки (будівництво, промислове устаткування, нерухоме майно).

Однак існують певні обмеження в доступі до фінансування таких галузей як: ІТ, медичне обладнання та програмне забезпечення, дорожнє будівництво, міський транспорт, логістика та інфраструктура, комерційна нерухомість, обладнання для утилізації відходів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Перспективи та обмеження розвитку лізингу за галузевим спрямуванням

Галузь	Основні перспективи / обмеження
ІТ	Стосовно ІТ обладнання, лізинг є розумним рішенням, оскільки він надає лізингоодержувачу можливість доступу до найсучасніших рішень та оновленого обладнання. Користувач позбавляється клопотів, пов'язаних із використанням технічно застарілого обладнання, і має постійну гарантію використання найсучасніших технологій.
Медицина	Лізингу медичного обладнання в Україні майже немає. За даними Нацкомфінпослуг, у 3 кварталі 2017 року його обсяг становив 13,8 млн грн. В медицині гостро відчувається дефіцит фінансування і бракує сучасного обладнання для діагностики та лікування. Потенційний ринок медичного обладнання в Україні включає: обладнання для діагностичної візуалізації (ультразвукове дослідження, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія); лазерні хірургічні прилади; стенти, кардіостимулятори та інше обладнання, яке використовують для лікування захворювань серця; ортопедію та протезування; стоматологічне обладнання та матеріали.
Дорожнє будівництво	Лізинг на техніку для ремонту є дуже привабливим варіантом фінансування в цьому секторі, адже наразі за даними Міністерства інфраструктури, 97 % доріг в Україні перебувають у незадовільному стані.
Міський транспорт	Автобуси та пасажирський транспорт також, найімовірніше, фінансуватимуться за рахунок лізингу. Міський та міжміський пасажирський транспорт, а також сфера туризму в Україні потребують модернізації автопарку. Одноразові витрати можуть бути надмірними для міських бюджетів. Грошові надходження від оплати проїзду у громадському транспорті могли б забезпечити здійснення лізингових платежів та зменшити навантаження, що створюють великі одноразові витрати на міські бюджети.
Логістика	Перспективи в логістичній сфері економіки: фінансування великовантажного транспорту за рахунок лізингу; можливість користуватися перевагами договорів про управління автопарком та комплексного обслуговування; можливе фінансування купівлі залізничного транспорту і вагонів для перевезення.
Нерухомість	Сфері лізингу нерухомості в Україні, напевно, найскладніша і, в правовому контексті, досить заплутана. Необхідно уточнити питання, пов'язані з правом власності. Потребують вирішення як питання фінансування житла та будівництва (наприклад, іпотека, сек'юритизація), так і питання регулювання діяльності будівельних фондів. Програма забезпечення житлом, яку розроблено Державною іпотечною установою переважно для підтримки внутрішніх біженців з Донбасу та Криму, також може стимулювати розвиток. Лізинг комерційних офісних приміщень разом з усім офісним обладнанням почне використовуватися міжнародними компаніями, які працюють в Україні.

Разом з тим, можна виокремити такі загальні проблемні аспекти розвитку лізингу в Україні:

Криза та корупція. Втрати від банківської кризи 2014–2017 рр. в Україні становили близько 40 % ВВП. Кількість банків скоротилася вдвічі, а якщо додати до цього суттєві прогалини в правовій та нормативній базі, проблеми з судовою системою та корупцією, то можна легко зрозуміти, чому ризик у лізинговому бізнесі викликає занепокоєння.

Можуть виникати проблеми з вилученням дорогого обладнання. В свою чергу це призводить до судових позовів, в яких лізингодавці мають невеликі шанси на перемогу через високу корумпованість судів.

Фіскальні та законодавчі питання. Закон України «Про фінансовий лізинг» [44] не оновлювався багато років, а тому він не відповідає кращим міжнародним практикам. У квітні 2017 р. у ВРУ було зареєстровано новий законопроект про фінансовий лізинг (№ 6395) з метою роз'яснення та вирішення деяких базових питань.

Основними юридичними проблемами, які стосуються сфери лізингу, є:

- «Подвійне оподаткування» у разі перепродажу обладнання, яке було вилучене.
- Не включення лізингоотримувачів до державних програм дотацій.
- Відсутність прискореної амортизації для активу, який вже передано у лізинг.

Відсутність загальних знань про лізинг. Недостатнє розуміння лізингу, як інструменту для доступу до фінансування з боку малих та середніх підприємств і державних службовців. Також бракує розуміння, що це інноваційний спосіб придбання обладнання, яке є ключовим елементом бізнесу, завдяки гнучкій схемі фінансування. Брак загальних знань про лізинг та існуючих на ринку лізингодавців дав змогу «псевдолізинговим компаніям» створювати шахрайські схеми.

Брак фінансування. Українські лізингові компанії зазначають, що найбільшою проблемою є брак фінансування, особливо в гривні. В Україні бракує великих мереж міжнародних банків та лізингових компаній. Лізингові компанії, котрі входять до складу банківських груп, перебувають під тиском

нормативів НБУ (щодо фінансування пов'язаних осіб), що може обмежити їхнє зростання. Ресурси, які можна інвестувати фінансовим установам у ринки капіталу, обмежено системою державного регулювання (обмеження щодо ризиковості інвестицій), що також має негативний вплив на зростання ринків капіталу.

Наразі активно розвивається ринок автомобілів, що мали іноземну реєстрацію. Завозяться авто з країн Євросоюзу, Грузії та США. Це несе суттєву загрозу розвитку лізингу в транспортному секторі, оскільки конкурувати з дешевими бувшими у використанні авто не має можливості. Ця ситуація завдає серйозної шкоди ринку вживаних автомобілів, а також негативно впливає на продаж нових автомобілів.

Для покращення розвитку лізингу в Україні необхідно вирішити вище зазначені проблеми, адже вони впливають не тільки на розвиток лізингу, а і сповільнюють темпи зростання економіки в цілому. Вважаємо, що можна виокремити такі шляхи вирішення існуючих проблем в галузі:

Вендорне фінансування. У схемі через вендорів потенційний лізингоодержувач звертається до виробника або дилера активу й отримує доступ до лізингу через нього. Виробник/дилер може мати договір зі стороннім лізингодавцем, який дає змогу клієнтові взяти цей актив у лізинг, або він може просто надати безпосереднє фінансування (наприклад, через кептивну лізингову компанію). Іншими словами, використовуючи схему через вендорів, лізингоодержувач має доступ до лізингу в точці продажу активу (а не в точці фінансування) [70].

Необхідно оновити нормативно-правову базу лізингу, оскільки вона вже застаріла і не відповідає світовим стандартам. Новий закон повинен містити норми, що посилюють захист прав як лізингодавців, так і лізингоодержувачів, а також для приведення лізингової діяльності в Україні у відповідність до міжнародної практики.

Впровадити популяризацію лізингу серед фізичних осіб, а також серед малих та середніх підприємств. Збільшення обізнаності таким джерелом

фінансування, як лізинг безсумнівно прискорить його розвиток, а також сприяє укріпленню економічної ситуації в країні.

Впровадити нові програми фінансування інших галузей економіки через лізинг, зокрема ІТ, медицина, дорожнє будівництво, логістика та інфраструктура, комерційна нерухомість, харчова промисловість сприятиме їх оздоровленню після кризових явищ, підвищенню виробничих можливостей, прискорить оновлення матеріально-технічної бази.

Залучити інвестиції у лізинговий бізнес, показавши перспективи розвитку цього ринку для іноземних компаній та інвесторів, залучитися підтримкою міжнародних партнерів України.

Удосконалення ліцензування господарської діяльності з надання фінансового лізингу. Посилення інституціональної спроможності регулятора з урахуванням стандартів на рівні, прийнятих у країнах членах ЄС, та процедур діяльності за світовими зразками. Посилення вимог щодо відповідальності власників та керівників лізингодавців за скоєні злочини на ринках фінансових послуг.

Дослідження кон'юнктури ринку лізингових послуг в Україні дає можливість зробити висновок, що він поступово відновлюється після кризи, оскільки темпи зростання випереджають світові. Найбільш задіяними галузями в економіці залишаються сільське господарство та транспорт, проте такі галузі, як ІТ, медицина, дорожнє будівництво, міський транспорт, логістика, комерційна нерухомість мають величезні перспективи розвитку, через отримання фінансування завдяки такому інструменту, як лізинг. Існуючі проблеми на ринку лізингу такі, як криза та корупція, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність загальних знань про лізинг, недостатня обізнаність серед малих та середніх підприємств, нестача фінансування, особливо з боку вітчизняних компаній, та автомобілі зі іноземною реєстрацією становлять суттєву загрозу для подальшого розвитку ринку лізингу. Разом з тим, можна виокремити такі шляхи їх вирішення: вендорне фінансування; оновлення нормативно-правової бази лізингу; впровадження популяризації

лізингу серед фізичних осіб, а також серед малих та середніх підприємств; впровадження нових програм фінансування інших галузей економіки через лізинг; залучення інвестицій; удосконалення ліцензування.

2.2 Організаційно-економічна специфіка ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» почала своє існування в 2012 р. Основним напрямком діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» є надання послуг фінансового лізингу на придбання нової і вживаної сільськогосподарської техніки. Головним і єдиним постачальником техніки та комплектуючих до неї є ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА». Компанія займається наступними видами діяльності:

- код КВЕД 64.91 Фінансовий лізинг (основний);
- код КВЕД 45.11 Торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами;
- код КВЕД 46.61 Оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням;
- код КВЕД 77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування;
- код КВЕД 77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів. н. в. і. у.;
- код КВЕД 82.99 Надання інших допоміжних комерційних послуг, н. в. і. у.;
- код КВЕД 46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням;
- код КВЕД 77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів;
- код КВЕД 77.12 Надання в оренду вантажних автомобілів.

До складу співробітників компанії входить 8 чоловік. У таблиці 2.3 детально представлено функції і задачі співробітників компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Таблиця 2.3 – Функції і задачі співробітників компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Посада	Обов'язки
Директор АЛЛ	Виконання показників по АЛЛ-робота з клієнтами, напрацювання портфеля, контроль за прибутковістю АЛЛ, дебіторською заборгованістю. Контроль взаємодії роботи між ПОЛЕТЕХНІКА і АЛЛ. Навчання, постановка завдань для РМФ. Контроль виконання планів у РМФ. Взаємодія з лізинговими компаніями на предмет укладання агентських договорів, розробка та впровадження спільних акцій. Моніторинг умов, можливе рефінансування. Пошук і залучення інвесторів для АЛЛ. Реєстрація техніки (постановка з / на облік).
Заст. директора АЛЛ	Контроль та ведення управлінської звітності, формування звітності в Нацкомфінпослуг, Держфінмон. Контроль платежів (клієнт, ПУМБ) і своєчасність виставлення рахунків. Табелі відвідуваності співробітників. Співпраця з банками на предмет інвестицій для АЛЛ. У разі необхідності, виконання функцій всіх співробітників АЛЛ.
Заст. директора по роботі із зовнішнім фінансуванням	Оформлення та супровід угод по зовнішньому фінансуванню через лізингові компанії а також через АЛЛ. Фінансовий моніторинг клієнта АЛЛ.
Юрист АЛЛ	Юридичний аналіз підприємства на початковому етапі. Юридичний супровід договорів, передача в заставу техніки. Документообіг, взаємодія і активна участь в процесі передачі документів між трьома сторонами (Постачальник, клієнт, Лізингова) виставлення рахунків.
Економіст	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збір первинних документів і формування кредитної справи. Фін. аналіз АЛЛ. Підготовка документів до зняття або постановки техніки на облік. Виставлення рахунків. Контроль за одержанням документів по АЛЛ. 2. Взаємодія з відділами ПОЛЕТЕХНІКА для підготовки продажу через лізинг (Служба безпеки, відділ продажів, керівники проектів, підготовка специфікацій, розрахунків). 3. Підготовка відвантажувальних документів (взаємозалік авансу, Акти ПП, Графіки). 4. Контроль за підписанням документів на відвантаження договорів. 5. Передача документів на відвантаження для бухгалтерії ПОЛЕТЕХНІКА, АЛЛ. 6. Відображення даних в 1: С (платіжний календар, сканкопії необхідних документів).

Також для опрацювання заявок на зовнішнє фінансування клієнтів у компанії працюють менеджери по зовнішньому фінансуванню, структура і обов'язки яких наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Обов'язки та схема мотивації регіональних менеджерів по зовнішньому фінансуванню

Посада	Обов'язки
РМФ (Дніпро, Запоріжжя, Херсон, Донецьк, Луганськ)	Спільна робота з менеджерами ПОЛЕТЕХНІКА на закріпленій території. Залучення і переведення клієнтів на фінансові схеми (лізинг, кредит). Каскадування інформації клієнтам і менеджерам ПОЛЕТЕХНІКА про діючі фінансових акціях. Супровід і моніторинг угоди від заявки до передачі техніки клієнту. Виконання поставленого плану. Активна участь в днях поля Компанії на закріплених територіях - тісний контакт з представниками банків, лізингових компаній.
РМФ (Миколаїв, Одеса, Кропивницький, Вінниця)	
РМФ (Полтава, Харків, Черкаси, Суми, Чернігів)	

Структура підпорядкування та взаємодії співробітників компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» наведена на рис. 2.6.

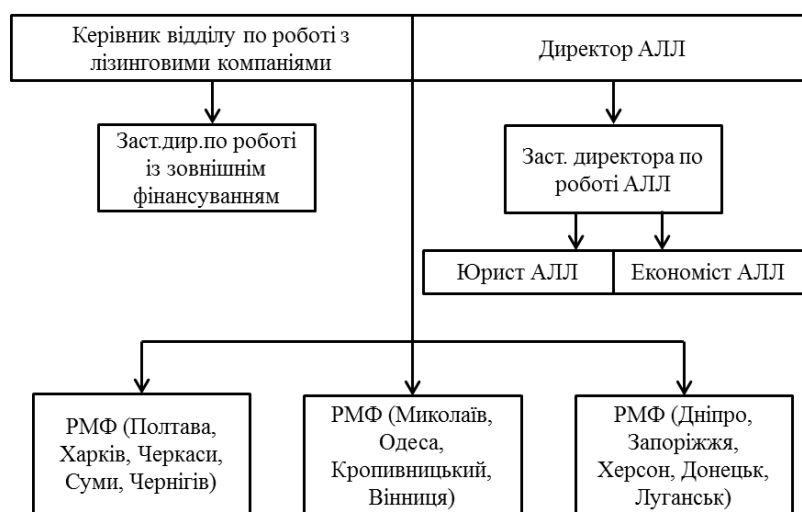

Рис. 2.6 – Схема підпорядкування та взаємодії співробітників компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Компанія ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» співпрацює з компанією ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА», яка є основним постачальником техніки та обладнання для неї для надання її у фінансовий лізинг. В свою чергу ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА» співпрацює з наступними виробниками техніки та обладнання, а також мікродобрив: Great Plains, New Holland, HORSCH,

MERLO, Monsanto, Berthoud, BASF, Trimble, Zaffrani, Capello, Kverneland, KINZE, STOLL, Salford, Syngenta, Раундап, YARA, Limagrain, Агрохімічні Технології, АГРОТЕХНОСОЮЗ.

Також компанія ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» має партнерські угоди з банками і лізинговими компаніями, що наведені на рис. 2.7.

Рис. 2.7 – Банки і лізингові партнери компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Партнери мають наступні початкові умови:

Партнери банки:

- ставка фінансування в UAH;
- аванс від 0 % / Річна ставка від 9,25 %;
- термін фінансування до 60 місяців.

Лізингові компанії:

- ставка фінансування в UAH;
- аванс від 20 % в грн / Річна ставка від 12,99 % в грн;
- термін фінансування від 12 до 60 міс;
- ставка фінансування в Euro/USD;
- аванс від 25 % / Річна ставка від 0,1 %;
- термін фінансування від 12 до 60 міс.

Стартовими умовами компанії для клієнтів є:

- робота більше одного року (для наявності фінансової звітності);

– наявність матеріальних активів, або осіб які готові взяти на поруки клієнта;

– відсутність відкритих судових справ, арештів майна.

Надання послуг з фінансового лізингу здійснюється у порядку, встановленому правилами компанії, з урахуванням вимог законодавства України, яким регламентовано даний вид фінансової послуги.

Порядок надання послуг з фінансового лізингу обумовлюється особливостями, зазначеними в правилах та здійснюється шляхом укладення договору про надання послуг фінансового лізингу на визначений строк, але не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі), і повинен містити обов'язкові умови, зазначені в правилах.

Укладенню договору з надання послуг фінансового лізингу передують процедура вивчення відповідних даних, наданих лізингоодержувачем, та включає в себе проведення відповідних процедур, за результатами проведення яких приймається рішення про укладення договору про надання послуг фінансового лізингу або про відмову.

Лізингова компанія визначає власні підходи до аналізу лізингових проектів та процедури оцінки різноманітних ризиків одночасно загальним для всіх підходів є включення до оцінки лізингових проектів трьох наступних елементів:

- 1) аналізу нефінансової інформації щодо потенційного лізингоодержувача;
- 2) аналізу цілей придбання активів в лізинг;
- 3) аналізу фінансової інформації клієнта.

Аналіз лізингового проекту починається з отримання від потенційного лізингоодержувача заявки (ДОДАТОК А) на отримання лізингових послуг, яка містить певний перелік вимог до подання конкретного обсягу інформації (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Вид інформації про лізингоодержувача [41]

Вид інформації про лізингоодержувача

Інформація юридичного характеру	<ul style="list-style-type: none"> – юридична та фактична адреса лізингоодержувача, адреса знаходження виробничих приміщень; – ПІБ директора та головного бухгалтера, а також контактної особи, їх телефони; – інформація про засновників; – повна назва лізингоодержувача, код ЄДРПОУ.
Інформація щодо господарської діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – основні види діяльності та напрями роботи; – обсяги місячних, квартальних продаж; – кількість працівників; – кількість транспортних засобів, об'єктів нерухомості, розмір виробничих площ, тощо; – основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (50СГ, 29 СГ, тощо) за останній рік (в разі приналежності юридичної особи до сільськогосподарських підприємств); – баланс підприємства (форма 1) та звіт про фінансові результати (форма 2) за два останні роки та станом на останню звітну дату.
Інформація щодо фінансового стану	<ul style="list-style-type: none"> – інформація про рахунки компанії в банках; – інформація про кредити та укладені лізингові договори; – валюта (сума) балансу, вартість основних засобів, дебіторська заборгованість, сума довгострокових та короткострокових зобов'язань, капітал; – доходи та витрати, прибуток (або збиток) компанії за попередній період
Інформація щодо предмета лізингу	<ul style="list-style-type: none"> – опис предмета лізингу із зазначенням марки, моделі, року випуску, тощо; – ціна предмета лізингу з ПДВ. Якщо без ПДВ – стисле пояснення характеру договору; – виробник/продавець предмета лізингу (адреса, контактні телефони представників) можливість викупу виробником предмета лізингу; – умови поставки предмета лізингу та умови оплати; – пояснення, як і для чого використовуватиметься предмет лізингу (розширення виробництва або започаткування нового напрямку діяльності, збільшення обсягів продажу, підвищення якості та конкурентоспроможності послуг).
Інформація про умови лізингу	<ul style="list-style-type: none"> – термін лізингу (вказуються роки або місяці); – розмір авансового платежу, який лізингоодержувач може сплатити; – періодичність лізингових платежів, яка влаштовує лізингоодержувача; – викупна вартість предмету лізингу

Заявки надходять до товариства і протягом трьох робочих днів проводиться аналіз заявки та приймається попереднє рішення про співпрацю.

Для укладення з товариством договору про надання послуг фінансового лізингу лізингоодержувач надає товариству пакет документів. У товаристві проводиться аналіз фінансового стану лізингоодержувача (для фізичних осіб - аналіз платоспроможності) на основі наданих документів та готується висновок про можливість укладення договору фінансового лізингу та надання предмету в лізинг.

Аналіз діяльності лізингоодержувача дає можливість вивчити можливість клієнта своєчасно та в повному обсязі виконувати умови договору фінансового лізингу за рахунок результатів своєї господарської діяльності або результатів реалізації лізингового проекту.

Після надання всіх необхідних документів, товариство приймає рішення про фінансування в термін до десяти робочих днів .

Після прийняття рішення про надання фінансових послуг товариство приступає безпосередньо до підготовки договору фінансового лізингу. Цей процес займає до п'яти робочих днів в залежності від складності проекту.

Договір фінансового лізингу укладається за умови прийняття товариством позитивного рішення щодо фінансування за підсумками аналізу поданого лізингоодержувачем пакету документів.

Договір фінансового лізингу укладається в письмовій формі та повинен містити наступні умови:

- назва документа;
- найменування фінансової операції;
- назву, адресу та реквізити товариства;
- прізвище, ім'я і по батькові лізингоодержувача – фізичної особи, та її адресу;
- найменування, місцезнаходження та реквізити лізингоодержувача – юридичної особи;
- предмет договору фінансового лізингу;
- розмір фінансового активу у грошовому виразі;
- умови взаєморозрахунків сторін;

- розмір лізингових платежів;
- строк лізингу;
- порядок передання предмета лізингу лізингоодержувачу та повернення предмета лізингу лізингодавцеві;
- порядок використання, технічного обслуговування та ремонту предмета лізингу;
- страхування предмета лізингу;
- перехід права власності на предмета лізингу;
- строк дії договору фінансового лізингу;
- права та обов'язки сторін;
- відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору;
- підтвердження, що інформація, зазначена в частині другій статті 12 Закону України про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг, надана клієнту;
- порядок зміни і припинення дії договору;
- інші умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди;
- підписи.

Обов'язковому нотаріальному посвідченню підлягають договори фінансового лізингу:

- капітальної будівлі (її окремої частини) на термін один рік і більше;
- транспортних засобів за участю фізичних осіб.

Найважливішим пунктом договору є визначення лізингової плати. У договорі має бути прийнятий в якості додатку графік сплати орендарем боргових зобов'язань. Замість одноразового платежу можуть бути прийняті періодичні платежі (помісячно, поквартально, по півріччях, роках) в рівних сумах. Однак, це не виключає розрахунків з банком з збільшуються розмірами внесків, наприклад в умовах освоєння устаткування і нарощування темпів

випуску і реалізації продукції, зростання обсягу робіт. Можливі прискорені платежі, якщо лізингоотримувач має стійке фінансове становище [44].

Лізинговий платіж включає наступні суми: амортизаційні відрахування, відсоток за користування кредитними ресурсами банку, комісійну винагороду, плату за додаткові послуги (відрядження, технічні, транспортні, консультаційні та ін.). Сума амортизаційних відрахувань залежить від балансової вартості майна, терміну його служби, норм амортизації, можливості прискореної амортизації, терміну договору і розраховується за формулою:

$$A = C \cdot N_a / 100 \cdot T, \quad (2.1)$$

де A – амортизаційні відрахування; C – балансова вартість майна; N_a – норма амортизації; T – період дії лізингового договору.

Сума відсотків за користування кредитними ресурсами банку залежить від середньої вартості майна, переданого в лізинг, розміру процентної ставки, строку договору і розраховується за формулою:

$$P_k = K_p \cdot C_{kp} / 100 \cdot T, \quad (2.2)$$

де P_k – сума кредитних виплат за користування кредитними ресурсами; K_p – величина кредитних ресурсів, що визначається за середньою сумою майна:

$$K_p = (C_n + C_k) / 2, \quad (2.3)$$

де C_n і C_k – відповідно вартість майна на початок і кінець періоду; C_{kp} – банківський відсоток за користування кредитними ресурсами.

Оцінка комісійної винагороди розраховується за формулою:

$$P_{ком} = K_p \cdot C_{ком} / 100 \cdot T, \quad (2.4)$$

де $\Pi_{\text{ком}}$ – сума комісії; $C_{\text{ком}}$ – відсоток комісії.

Плата за додаткові послуги Π_y включає вартість всіх наданих послуг лізингодавцю. Вона може вноситися одноразово і відразу, якщо банк не здійснює послуги з обслуговування об'єкта угоди в період дії договору.

Таким чином, лізингова плата включає в себе наступні складові:

$$\text{ЛП} = A + \Pi_{\text{к}} + \Pi_{\text{ком}} + \Pi_y, \quad (2.5)$$

В економічній літературі є пропозиції розрахунку рівних сум лізингової плати за формулою ануїтетів:

$$P = L \cdot F, \quad (2.6)$$

де P – сума платежів за певний період часу; L – вартість лізингового майна; F – коефіцієнт приведення ануїтетів, що враховує тимчасову вартість грошей. Коефіцієнт приведення ануїтету дорівнює:

$$F = \frac{r}{\left[1 - \frac{1}{(1+r)^n}\right]}, \quad (2.7)$$

де r – ставка відсотка (у вигляді десяткового дробу); n – число періодів платежу [61].

Розрахунки полегшуються за рахунок використання стандартних таблиць ануїтетів, що приводяться в фінансовій літературі. Головне – треба знати процентну ставку та період. Графік розрахунку лізингових платежів ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» наведений у ДОДАТКУ Б.

Процедура укладення та оформлення лізингової угоди у ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» має наступний вигляд:

– розрахунок попередніх графіків

- збір пакета документів
- ідентифікація (кінцевий бенефіціар, виявлення публічних діячів и т. п. згідно законодавству про фінансовий моніторинг)
- юридичний аналіз підприємства, підготовка для клієнта протоколів на угоду
- фінансовий аналіз підприємства
- взаємодія з службою безпеки, отримання висновку служби безпеки
- підготовка договорів фінансового лізингу, купівля-продаж
- розрахунки на оплату авансу, комісій, страховки та ін.
- підготовка відвантажувальних документів (Акт прийому-передачі, графік платежів, взаємозалік авансу, договір страхування)

Після підписання договорів:

- викладення всіх документів в 1:С;
- внесення в 1:С план грошових надходжень по техніці і винагороду;
- внесення інформації в управлінський облік;
- підготовка пакету документів для реєстрація техніки;
- реєстрація техніки / зняття з реєстрації.

При передачі угоди в ПУМБ:

- підготовка балансової довідки, акти огляду і т.д.;
- узгодження угоди застави та суму траншів відповідно з договором лізингу;
- оформлення застави у нотаріуса;
- підписання дод. угоди зі страховою компанією (зміна вигодонабувача).

Контроль дебіторської заборгованості:

- виставлення рахунків на планові платежі;
- розрахунок пені, штрафів за прострочення;
- звіти Нацкомфінпослуг, Держфінмон;
- контроль законодавства для підтримки Ліцензії.

Бухгалтерія:

- проведення угод в бухгалтерському та податковому обліку;
- контроль і відображення в 1:С вхідних платежів;
- виставлення Актів виконаних робіт;
- акти звірок;
- звітність в ДПА.

Інструменти страхування набувають все більшого поширення у сучасних умовах господарювання. Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» має взаємовідносини з ПАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» та ПАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС», які надають страхування на техніку, що здається у фінансовий лізинг. Саме страхування дозволяє лізингодавцям та їх клієнтам мінімізувати власні ризики та компенсувати збитки завдані певними обставинами. Після приймання майна лізингоотримувачем до нього переходять обов'язки з технічного обслуговування, ремонту, страхування, а також ризик випадкової загибелі або псування майна, права та обов'язки, передбачені для покупця, зокрема, пред'явлення претензій до продавця щодо працездатності, якості, комплектності майна.

Основним обслуговуючим банком є ПУМБ, 90 % оборотів проходить через цей банк. У банку відкрито депозит, зарплатний проект (випущені картки для співробітників). ПУМБ надає позики для ведення лізингової діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ».

Уразі коли угода переходить на зовнішнє фінансування, тобто всі зобов'язання, щодо виплати лізингових платежів і відсотків по ним лізингоотримувач несе перед партнерами ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» (див. рис. 2.7). При такій схемі фінансування ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» отримує лише єдино разову комісію і знімає з себе ризики, щодо зобов'язань лізингоотримувача по договору лізингу. Лізингова компанія намагається максимально ефективно проводити свою діяльність. Саме тому існують партнерські відносини з банками та іншими лізинговими компаніями. Таким чином клієнт має вибір для найбільш привабливих для себе умов

фінансування. Компанія також максимально намагається уникнути товарного кредиту, адже така форма заборгованості заморожує фінансові засоби компанії і знижує оборотність активів.

Що стосується показників лізингової діяльності компанії, то їх можна проаналізувати за кількістю і загальною сумою укладених договорів (рис 2.8).

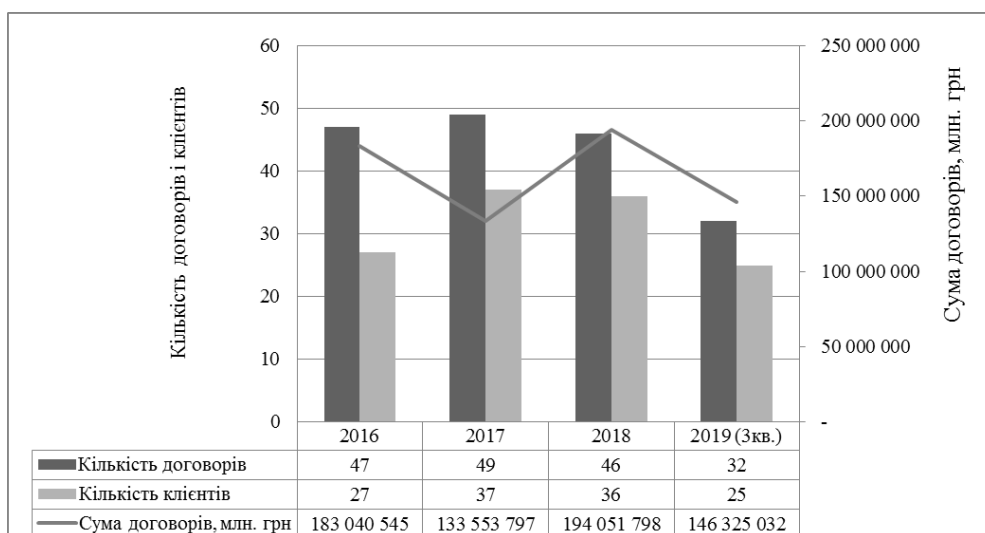

Рис. 2.8 – Кількість і сума укладених договорів фінансового лізингу компанією ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Як видно з рис 2.8 за кількістю договорів фінансового лізингу у компанії зберігається стабільність, проте сума договорів у 2017 р. на 49 486 747 грн менше ніж у 2016, це свідчить про те, що предметами договорів були техніка та обладнання, що коштують менше ніж те, що брали у лізинг у 2016 р. У 2018 р. сума договорів сягнула 194 051 798 грн, що значно більше ніж у 2016 і 2017 рр. За 3 квартали 2019 р. можна спостерігати, що сума договорів вже перевищила показник 2017 р. Оскільки компанія спеціалізується лише на сільськогосподарському секторі, то вона прив'язана до сезонності урожаїв, 3 і 4 квартали припадають на збір урожаю і обробку землі для озимих культур. Отже основними кварталами діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» є третій та четвертий і на них припадає найбільша кількість договорів. Кількість унікальних клієнтів компанії також має

позитивну динаміку, це значить, що компанія має привабливі умови на ринку лізингу і не лише зберігає існуючу клієнтську базу, а і залучає нову клієнтуру. Кількість клієнтів менша за кількість договорів означає, що клієнти протягом року звертаються більше ніж один раз за фінансовим лізингом. Це звісно також є позитивним моментом.

Для більш детального аналізу необхідно дослідити лізинговий портфель компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» (табл. 2.6). Саме оптимальна структура портфелю компанії забезпечує її ефективність, як суб'єкта господарювання.

Таблиця 2.6 – Склад лізингового портфелю компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Роки	2017		2018		2019	
	Кількість, од.	Частка у портфелі, %	Кількість, од.	Частка у портфелі, %	Кількість, од.	Частка у портфелі, %
Автомобіль легковий	1	1,64 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Трактор	14	22,95 %	16	22,54 %	3	5,66 %
Комбайн	5	8,20 %	11	15,49 %	10	18,87 %
Дискова борона	0	0,00 %	3	4,23 %	4	7,55 %
Жниварка	16	26,23 %	13	18,31 %	13	24,53 %
Культиватор	2	3,28 %	2	2,82 %	1	1,89 %
Навантажувач	6	9,84 %	4	5,63 %	5	9,43 %
Обприскувач причіпний	6	9,84 %	3	4,23 %	1	1,89 %
Обприскувач самохідний	0	0,00 %	3	4,23 %	5	9,43 %
Плуг	1	1,64 %	3	4,23 %	2	3,77 %
Сівалка	8	13,11 %	13	18,31 %	9	16,98 %
Сушильна установка для зернових с/г продуктів	2	3,28 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Всього	61	100,00 %	71	100,00 %	53	100,00 %

Партнером компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» є ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА», яка надає широкий асортимент техніки у лізинг. Це дає змогу диференціювати портфель лізингової компанії і надати клієнтам саме ту техніку, марку і специфікацію, яка їм потрібна у одного постачальника, що зекономить час і гроші. Звісно ключовими об'єктами лізингу у сільськогосподарському секторі є самохідна техніка. Вона має найбільше

значення для фермерів і найбільшу ціну відповідно. Тому важливо, щоб саме самохідна техніка мала значну долю у портфелі лізингової компанії. Як видно з рис. 2.9 у 2017 р. доля самохідної техніки складала 22,95 % тракторів, 8,20 % комбайнів, 9,84 % навантажувачів, 1,64 % легкових авто, що в сумі дає 42,63 % долі лізингового портфелю. відповідно 57,37 % займає причіпна техніка. Сумарно компанія надала в лізинг у 2017 р. 61 одиницю техніки.

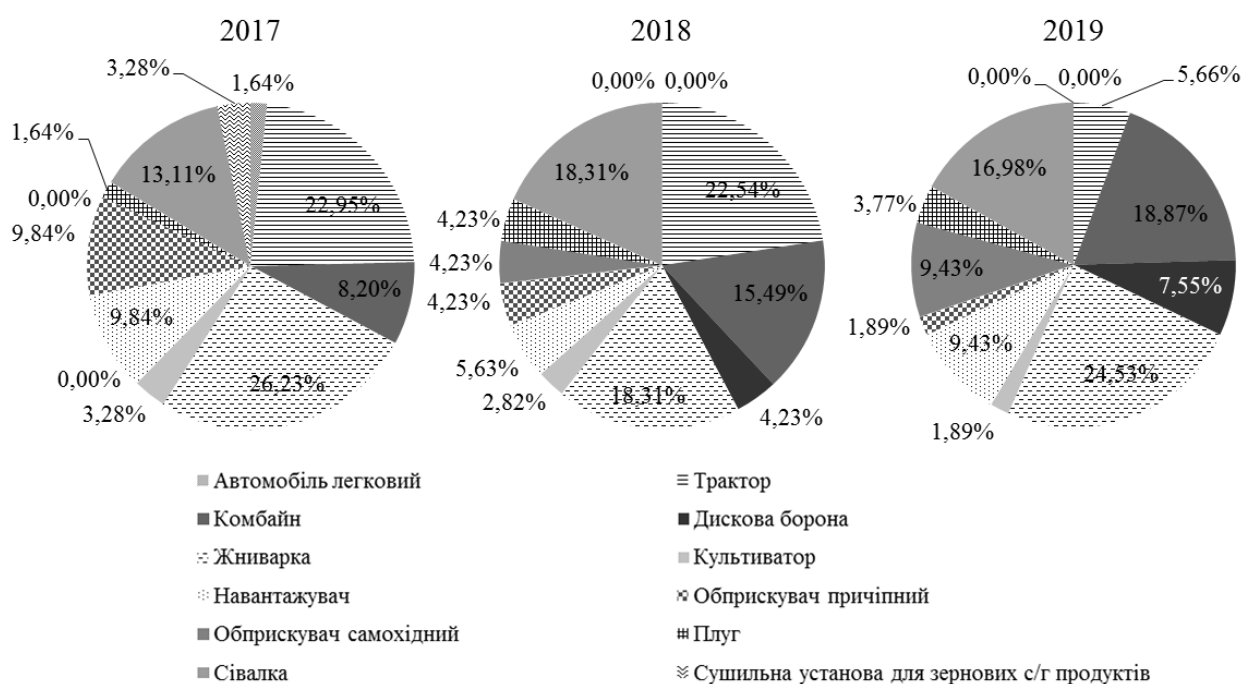

Рис. 2.9 – Структура лізингового портфелю ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» у 2017 – 2019 рр.

У 2018 р. компанії вдалось збільшити обсяги переданої у лізинг техніки до 71 одиниці, що на 10 одиниць більше за 2017 р.

Частка самохідної техніки у 2018 р. склала 22,54 % тракторів, 15,49 % комбайнів, 5,63 % навантажувачів, 4,23 % обприскувачів самохідних, що сумарно займає частку у лізинговому портфелі – 47,89 %. Отже в порівнянні з показником 2017 р. частка самохідної техніки зросла на 5,26 % у 2018 р. Така позитивна тенденція помітна у загальній сумі договорів за рік рис. 2.8, адже як зазначалося раніше комбайни один із найважливіших видів техніки для

фермерів і найдорожчий у портфелі лізингової компанії. Щодо частки причіпної техніки то вона склала 52,11 % у 2018 р., найбільше надано у лізинг серед причіпної техніки сівалок 18,31 % і жниварок 18,31 %.

За три квартали 2019 р. вже демонструє перевищення суми договорів в порівнянні з 2017 роком. Загальна частка самохідної техніки у 2019 р. склала 43,39 %.

Серед самохідної техніки найбільшу частку в 2019 р. мають комбайни 18,87 %, далі навантажувачі і обприскувачі самохідні по 9,43 % і найменшу долю лізингового портфелю мають трактори 5,66 %. Знову ж таки через те, що частка комбайнів у 2019 р. більша за аналогічну у 2017 р., то і сума договорів вже за 3 квартали 2019 р. перевищила показник 2017 р. Загальна доля самохідної техніки у 2019 р. також більше за показник 2017 р. на 0,76 %, що також відіграло свою роль у збільшенні суми договорів. Частка причіпної техніки за три квартали 2019 р. склала 56,61 %, з неї найбільшу частку мають аналогічно з 2018 роком сівалки і жниварки 16,98 % і 24,53 % відповідно.

Отже проаналізувавши діяльність лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ», її страховий портфель можна зробити висновок, що для ефективного функціонування на ринку лізингу компанії необхідно, щоб частка самохідної техніки складала не менше 40 % портфелю компанії і в динаміці збільшувалась. Основним предметом для надання у фінансовий лізинг повинні бути комбайни і трактори, так як вони мають найбільшу вартість. Кількість причіпної техніки напряму залежить від сезону, а також рослинних культур, які фермери збираються саджати і збирати, як правило в Україні фермери орієнтуються на біржу сільськогосподарської продукції і відповідно роблять посіви найбільш вигідні з точки зору прибутку. Це дає можливість аналізувати та досліджувати ринок і попит на причіпну техніку і відповідати потребам фермерів. Загалом лізингова компанія залежить від сезонності, найпродуктивніші квартали з точки зору укладених договорів припадають на початок посівів, а також перед збором врожаїв. Це також дає змогу проаналізувати ринок у бути готовими задовільнити попит на техніку.

2.3 Аналіз фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Аналіз фінансової звітності – це процес, за допомогою якого порівнюються результати діяльності підприємства та минулий і теперішній фінансовий стан підприємства [58]. Основними джерелами інформації для аналізу фінансового стану підприємства є звітний бухгалтерський баланс (форма № 1), звіт про фінансові результати (форма № 2), звіт про власний капітал (форма № 3), звіт про рух грошових коштів (форма № 4), дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, які деталізують окремі статті балансу (ДОДАТОК В).

Мета аналізу фінансової звітності – оцінити результати ефективності діяльності підприємства за звітний період і його поточний фінансовий стан, в потрібний момент виявити та позбутись недоліків, проблем в основній діяльності та знайти резерви покращення фінансового стану підприємства.

Практикою фінансового аналізу вироблено низку основних прийомів читання фінансової звітності підприємства. Серед них можна виділити такі: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів); порівняльний аналіз; факторний аналіз [40].

Вертикальний аналіз показує структуру засобів підприємства і джерел їх утворення. Такий аналіз дозволяє перейти до відносних оцінок і проводити порівняння та оцінку економічних показників діяльності підприємств, що різняться по величині використаних ресурсів, згладжувати вплив інфляційних процесів, що спотворюють абсолютні показники фінансової звітності.

Вертикальний аналіз балансу компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» (ДОДАТОК Д) показав, що суттєвих зрушень у вертикальній структурі балансу не відбулось, зміна часток статей балансу не перевищувала 4 % і відбувалась лише завдяки зміні номінальної величини тої чи іншої статті балансу. З вертикального аналізу видно, що в активі балансу необоротні

активи займають менше 1 % за всі роки (0,01 % у 2016р., 0,13 % у 2017р., 0,03 % у 2018р.), а оборотні більше – 99 % активів балансу із них більше 80 %, а саме 84,52 % у 2016р., 80,04 % у 2017р., 89,40 % у 2018р. складає дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, що говорить про необхідність оптимізації контролю дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість за авансами складала 8,39 % у 2016р., 12,47 % у 2017р., 8,01 % у 2018р., це також суттєва частка в оборотних активах і потребує оптимізації. Лише менше 6 % (5,81 % у 2016р., 4,51 % у 2017р., 1,17 % у 2018р.) від загальної частки оборотних активів складають гроші та їх еквіваленти, а саме рахунки в банках. Таке співвідношення не є оптимальним, навіть враховуючи специфіку діяльності компанії.

Вертикальний аналіз пасиву балансу показав, що власний капітал компанії складає менше 3 % (1,40 % у 2016р., 2,41 % у 2017р., 1,43 % у 2018р.) від валюти балансу, а поточні зобов'язання і забезпечення близько 98 % (98,60 % у 2016р., 97,59 % у 2017р., 98,57 % у 2018р.). Звісно ж поточні кредиторські зобов'язання за товари роботи і послуги впливають із дебіторських зобов'язань клієнтів, адже лізингова компанія є посередником між клієнтом і постачальником, тобто сума поточної кредиторської заборгованості складається з коштів які лізингова компанія повинна передати постачальнику за товари, що взяв у лізинг клієнт.

Горизонтальний аналіз звітності (ДОДАТОК Д) полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні показники доповнюються відносними темпами росту (зниження).

Оскільки ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» лізингова компанія і не має в своєму розпорядженні майнових комплексів, машин, устаткування і т. п. то основні засоби складаються лише з офісного приміщення і його наповнення, тобто оргтехніки. Первісна вартість основних засобів зросла у 2017 р. в порівнянні з 2016 роком на 109 тис. грн. і склала 128 тис. грн. в 2018 р. вона залишалась незмінною. Знос основних засобів має зростаючу динаміку і його

приріст сягає 260 % у 2017 р. в порівнянні з 2016 р. і 327,78 % у 2018 р. в порівнянні з 2017 р.

Як показав вертикальний аналіз найбільшу частку оборотних активів складає дебіторська заборгованість за товари. У 2017 р. сума дебіторської заборгованості зменшилась на 39,19 % і склала 69781 тис. грн. в порівнянні з 2016 р. – 114754. Звісно це можна вважати позитивною динамікою. У 2018 р. ситуація змінилась на протилежну сума дебіторської заборгованості зросла на 114 % і склала 149755 тис. грн. в порівнянні з 69781 тис. грн. у 2017 р. Це свідчить про те, що у клієнтів виникли труднощі із оплатою по лізинговим договорам, що звісно не є позитивним моментом для компанії.

Схожа динаміка спостерігається і за виданими авансами. Адже ці статті балансу взаємопов'язані між собою. Якщо виникає збільшення дебіторської заборгованості то це тягне за собою заборгованість по авансам, які клієнт надає в умовах лізингових договорів.

Інша поточна дебіторська заборгованість демонструвала спад у 2017 р. в порівнянні з 2016 р. на 30,44 %, а у 2018 р. – зріст на 0,55 % в порівнянні з 2017р.

Рахунки в банках компанії протягом аналізованого періоду зменшувались у 2017 р. на 50,24 % і у 2018 р. на 50,25 % до значення 1954 тис. грн. Така тенденція може свідчити про залучення вільних коштів компанії у своїй діяльності або на погашення своїх зобов'язань.

Інші оборотні активи складають невелику частку у долі активу балансу. У 2017 р. спостерігається ріст інших оборотних активів на 56,70 % до значення 901 тис. грн. Проте 2018 р. характеризується спадом інших оборотних активів на 10,54 % до значення 806 тис. грн.

У підсумку актив балансу компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» має схожу динаміку із дебіторською заборгованістю за товари, роботи і послуги, адже саме вона займає більше 80 % активу балансу.

Пасив балансу компанії складається лише з власного капіталу і поточних зобов'язань і забезпечень. Статутний капітал компанії не зазнавав жодних змін

за аналізований період і складав 1000 тис. грн. Додатковий і резервний капітал відсутні. Нерозподілений прибуток компанії має зростаючу динаміку. Відносний приріст склав 21,22 % у 2017 р. і мав значення 1097 тис. грн., у 2018 р. сума нерозподіленого прибутку мала значення 1388 тис. грн. і зросла у порівнянні з 2017 р. на 26,53 %. Це свідчить про те, що компанія займається прибутковою діяльністю і ефективно розпоряджається своїми ресурсами.

Третій розділ пасиву балансу займає 98 % у структурі і в основному складається з поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги. У 2017 р. вона демонструє зменшення суми на 36,49 % до значення 82772 тис. грн. У 2018 р. спостерігається збільшення на 94,83 % до значення 161264 тис. грн. Між дебіторською і кредиторською заборгованістю за товари, роботи і послуги спостерігається залежність, адже вони змінюються пропорційно один одній. Це значить, що кредиторська заборгованість компанії виникає перед постачальниками техніки для надання її у фінансовий лізинг. Оскільки клієнти несвоєчасно виконують свої зобов'язання по договорам, то і компанія не може виконати свої зобов'язання перед постачальником.

Кредиторська заборгованість за податок на прибуток демонструє зниження у 2017р. 62,50 % до значення 21 тис. грн. У 2018 р. сума залишилась незмінною.

Заборгованість компанії по авансах за 2016-2018 рр. збільшується. У 2017р. на 363,04 % і складає 426 тис. грн., у 2018 р. на 280,75 % до значення 1622 тис. грн.

Інші поточні зобов'язання у 2017 р. зменшились на 44,86 % до значення 1865 тис. грн., а у 2018 р. зросли на 19,25 % і склали 2224 тис. грн.

Пасив балансу у підсумку змінювався пропорційно до кредиторської заборгованості за товари роботи і послуги оскільки вона займає близько 95 % усієї структури і в свою чергу залежить від дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги.

Аналіз звіту про фінансові результати (ДОДАТОК Е) дав змогу оцінити зміни у окремих видах діяльності компанії.

Чистий дохід від реалізації продукції компанією впав у 2017 р. на 22,72 % і склав 132207 тис. грн. У 2018 р. цей показник виріс на 46,49 % до значення 193673 тис. грн. При цьому пропорційно змінювалась і собівартість реалізованої продукції у 2017 р. впала на 28,81 %, а у 2018 р. зросла на 49,21 %. Валовий прибуток компанії за період 2016 – 2018 рр. зростав, у 2017 р. на 78,50 %, у 2018 р. на 28,48 %. Враховуючи пропорційні зміни у чистому доході і собівартості продукції валовий прибуток демонстрував зростання через збільшення кількості реалізованої техніки, що підтверджують дослідження у підрозділі 2.2.

Інші операційні доходи демонстрували спад протягом 2016 – 2018 рр. У 2017 р. на 37,90 %, у 2018 р. на 49,54 % до значення 1146 тис. грн.

Адміністративні витрати у 2017 р. зросли на 53,62 %, а у 2018 р. знизились на 31,81 %, що є позитивною тенденцією оптимізації витрат компанії.

Витрати на збут продукції демонструють зростання, у 2017 р. на 14,59 %, у 2018 р. на 81,68 %. Це пов'язано зі збільшенням кількості реалізованої продукції. Проте варто більш детально проаналізувати цю статтю балансу і можливо знайти шляхи оптимізації цих витрат.

Інші операційні витрати у 2016 р. були майже відсутніми і склали 1 тис. грн., але у 2017 р. значення виросло до 2419 тис. грн., що звісно є негативною динамікою і суттєво вплинуло на фінансовий результат компанії у 2017 р. У 2018 р. спостерігалось значне скорочення до значення 96 тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності до 2018 р. демонстрував збиток, у 2017 р. він склав 281 тис. грн., у 2018 р. 411 тис. грн. Лише у 2018 р. компанії вдалось вийти на прибуток у розмірі 76 тис. грн., що є наслідком ефективно проведеної господарської діяльності у 2018 р.

Інші фінансові доходи компанії допомогли покрити збитки від операційної діяльності. У 2016 р. вони склали 749 тис. грн і надалі демонстрували зниження. У 2017 р. інші фінансові доходи зменшились на 13,89 %, у 2018 р. зменшились на 56,74 %.

Таким чином компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» вдалось отримувати чистий фінансовий результат протягом 2016 – 2018 рр. у вигляді прибутку. У 2016 р. прибуток компанії склав 384 тис. грн., у 2017 р. він зменшився рівно на 50 %, у 2018 р. чистий прибуток склав 291 тис. грн. і збільшився на 51,67 %.

Аналіз вхідних і вихідних грошових потоків (ДОДАТОК Ж) проведений на основі форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» дав змогу оцінити структуру грошових потоків компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ».

У 2016 р. (рис. 2.10) основні надходження грошових потоків припадали на: надходження від реалізації продукції 57,08 %, надходження від повернення авансів 38,12 %, надходження від авансів покупців і замовників 3,92 %, всі інші види надходжень складають менше 1 %. Таким чином видно, що вхідні грошові потоки в основному надійшли від операційної діяльності компанії.

Рис. 2.10 – Вхідні грошові потоки компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» за 2016–2018 рр.

Структура вхідних грошових потоків у 2017 р. (рис. 2.10) дещо відрізняється за відсотками від 2016 р. і в основному складається з: надходжень від реалізації продукції 88,53 %, надходжень від повернення авансів 7,74 %, надходжень від авансів покупців і замовників 3,14 %, всі інші види надходжень складають менше 1 %. Надходження від реалізації продукції

збільшили свою частку у структурі на 31,45 %, а надходження від повернення авансів зменшились на 30,38 %. Це свідчить про те, що у компанії значно поменшало розторгнутих договорів. Надходження від авансів від покупців також знизили свою частку у структурі на 0,78 %.

У 2018 р. структура вхідних грошових потоків (рис. 2.10) мала наступні статті: надходження від реалізації продукції 85,73 %, надходження від повернення авансів 2,70 %, надходження від авансів покупців і замовників 10,21 %, надходження від боржників (штрафів, пені) 1,10 %, всі інші види надходжень складають менше 1 %. Спостерігається зменшення долі надходжень від реалізації продукції в порівнянні з 2017 р. на 2,8 %, проте збільшення надходження від авансів покупців і замовників на 7,07 % свідчить про те, що компанія почала більше вимагати авансових платежів від клієнтів, щоб знизити ризики від несплати залишкової частини зобов'язань. Надходження від боржників вперше за аналізований період перевищили значення 1 %, у договорах компанії чітко прописані наслідки несвоєчасної оплати зобов'язань, проте компанія залишає за собою право впровадження таких інструментів як штрафи і пені. В 2018 р. компанія отримала 1147 тис. грн від боржників, що на 1079 тис. грн. більше ніж у 2017 р.

Підсумовуючи аналіз структури вхідних грошових потоків можна зробити висновок, що компанія цілком зосереджена на операційній діяльності, зокрема на своєму основному виді діяльності – фінансовому лізингу. Всі основні грошові потоки пов'язані з реалізацією продукції і її оплати від клієнтів.

Вихідні грошові потоки компанії також не дуже фрагментовані, як і вхідні. У 2016 р. структура вихідних грошових потоків (рис. 2.11) складалась з: витрачань на оплату товарів (робіт, послуг) 53,54 %, витрачань на оплату авансів 46,13 %, всі інші види витрачань складають менше 1 %. Це в черговий раз відображає, що компанія цілком зосереджена на основному виді діяльності.

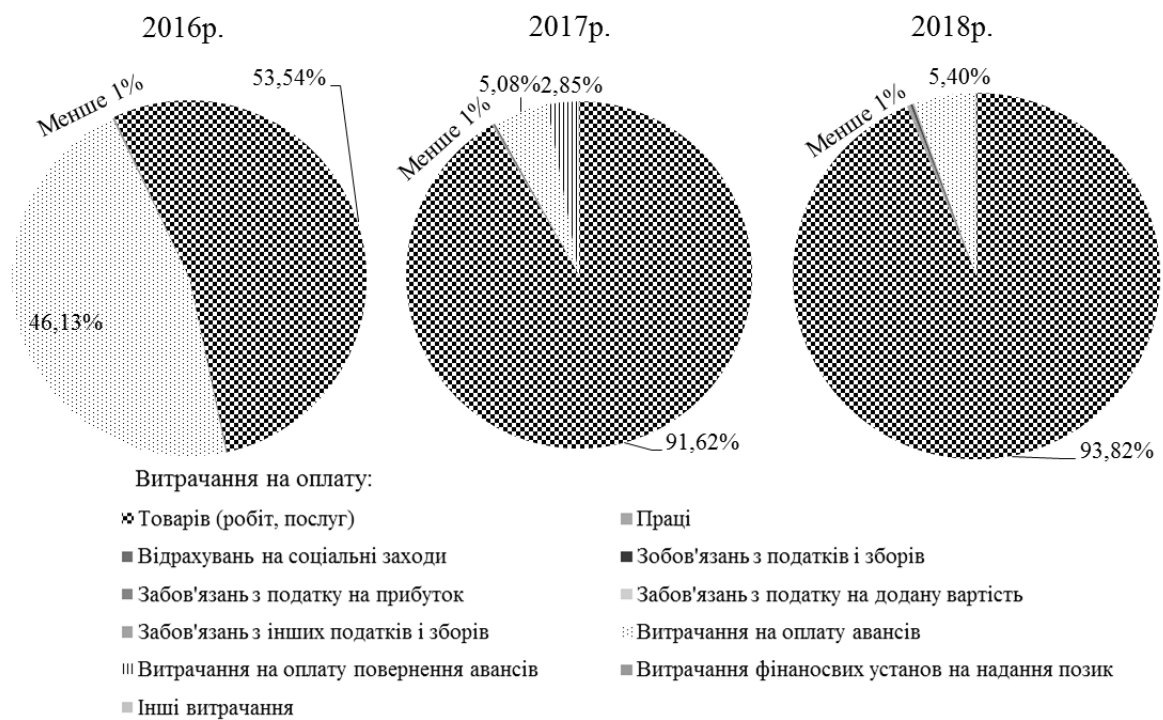

Рис. 2.11 – Вихідні грошові потоки компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» за 2016–2018 рр.

У 2017 р. (рис. 2.11) зменшилась частка витрачання на оплату авансів на 41,05 % і склала 5,08 % від загальної структури. Відповідно збільшилась частка витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) до значення 91,62 %. Такі зміни є наслідком того, що постачальник змінив умови щодо оплати продукції. Витрачання на оплату повернення авансів збільшились до 2,85 %. Всі інші види витрачання, як і в попередньому році складають менше 1 %.

У 2018 р. у структурі вихідних грошових потоків (рис. 2.11) за аналогією з попередніми роками домінують витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) 93,82 %, після них йдуть витрачання на оплату авансів 5,40 %, всі інші види витрачання, як і в попередніх роках складають менше 1 %.

Варто відзначити, що такі статті вихідних грошових потоків, як: витрачання на оплату праці та соціальні заходи, витрачання на оплату інших податків і зборів мали зростаючу динаміку. Це свідчить про те, що компанія підвищує умови праці співробітників.

Всі інші статті вихідних грошових потоків мали динаміку пропорційну до статті витрачання на оплату товарів (робіт, послуг), так як вони знаходяться в прямій залежності від реалізації продукції.

Отже проаналізувавши структуру вхідних і вихідних грошових потоків можна стверджувати, що основні грошові потоки пов'язані з операційною діяльністю компанії. Відсутність фінансової і інвестиційної діяльності в повному масштабі свідчить про те, що компанія знаходиться в хорошому стані і не потребує інших видів діяльності. Як вхідні так і вихідні грошові потоки спрямовані на оплату продукції і авансів від клієнтів до компанії і від компанії до постачальника техніки.

Одним із значних критеріїв визначення фінансового стану підприємства є аналіз та оцінка його платоспроможності, під котрою розуміється здатність підприємства розраховуватися по своїх довгострокових зобов'язаннях. Тому, платоспроможним можна вважати те підприємство у якого активи переважають зовнішні зобов'язання.

Якщо підприємство спроможне оплачувати свої строкові зобов'язання, то воно являється ліквідним. Або ж воно в стані здійснити свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи поточні активи. Основне завдання аналізу ліквідності балансу – перевірити синхронність надходження і витрачання фінансових ресурсів, тобто здатність підприємства розрахуватися за зобов'язаннями власним майном у визначені періоди часу. Ліквідність компанії відображається у значеннях коефіцієнтів загальної, поточної і абсолютної ліквідності.

У таблиці 2.7 наведені розраховані показники ліквідності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Таблиця 2.7 – Показники ліквідності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Показники	Формула	Роки			Норматив
		2016	2017	2018	
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\Phi 1 \text{ p.1195} / \Phi 1 \text{ p.1695}$	1,014	1,023	1,014	> 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\Phi 1 \text{ (p.1195-p.1100)} / \Phi 1 \text{ p.1695}$	1,014	1,023	1,014	0,6 - 0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\Phi 1 \text{ p.1165} / \Phi 1 \text{ p.1695}$	0,059	0,046	0,012	0,2 - 0,3

Згідно вище розрахованих показників в таблиці 2.7 коефіцієнти загальної ліквідності і коефіцієнти швидкої ліквідності абсолютно ідентичні, це пов'язано зі специфікою діяльності компанії, оскільки швидка ліквідність розраховується за участі запасів компанії, проте вони відсутні так як компанія займається фінансовим лізингом.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності почало знижуватись оскільки у компанії зменшилась сума грошей та їх еквівалентів, коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідає нормативам на всьому аналізованому періоді. Безумовно для підвищення рівня ліквідності компанії варто збільшити суму грошових засобів на рахунках для забезпечення платоспроможності за своїми зобов'язаннями. Варто відзначити, що нормативні коефіцієнти не завжди відповідають дійсності, особливо враховуючи галузеву приналежність. Особливістю структури активів і пасивів компанії, як було виявлено раніше є те, що дебіторська і кредиторська заборгованості напряду пов'язані між собою оскільки компанія є посередником між клієнтами і постачальником. Фактично клієнти мають зобов'язання перед постачальником, а лізингова компанія лише виступає в ролі третьої сторони.

Фінансова стійкість компанії – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому і зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого ризику [47].

Задля оцінки оптимальності співвідношення власного і залученого капіталу можна застосовувати наступні показники:

1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності). Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів [21].

2. Коефіцієнт фінансування. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожен гривню зобов'язань компанії. Високе значення говорить про низький рівень фінансових ризиків [22].

3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів компанії [23].

4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. Значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів [24].

У таблиці 2.8 наведені розраховані показники фінансової стійкості компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Таблиця 2.8 – Показники фінансової стійкості ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Показники	Роки			Норматив	Формула
	2016	2017	2018		
Коефіцієнт автономії	0,014	0,024	0,014	> 0,5	$\Phi_{1p.1495} / \Phi_{1p.1900}$
Коефіцієнт фінансування	0,014	0,025	0,014	0,67-1,5	$\Phi_{1p.1495} / (\Phi_{1p.1595} + 1695)$
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,014	0,023	0,014	>0,1	$(\Phi_{1p.1495} + 1595 - 1095) / \Phi_{1p.1195}$
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,014	0,023	0,014	>0,1	$(\Phi_{1p.1495} + 1595 - 1095) / \Phi_{1p.1900}$

Показники фінансової стійкості ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» не відповідають нормативним значенням. Коефіцієнт автономії дорівнює значенню 0,014 у 2016 і 2018 рр., це означає, що компанія здатна профінансувати 1,4 % активів за рахунок власного капіталу. У 2017 р. показник дещо вище і компанія здатна профінансувати 2,5 % активів за рахунок власного капіталу. Враховуючи, що у структурі активів більше ніж 80 % займає дебіторська заборгованість за товари, яка фактично є заборгованістю

клієнтів перед постачальником то не враховуючи її компанія здатна профінансувати свої активи за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансування знову ж потрапляє в залежність від зобов'язань клієнтів до постачальника, оскільки сума кредиторської заборгованості фактично є тією ж сумою, що клієнти зобов'язані лізинговій компанії, як дебіторську заборгованість за товари, а та в свою чергу має розрахуватись із постачальником. Такі особливості діяльності лізингової компанії нівелюють об'єктивність отриманих коефіцієнтів. Так, як ліквідність компанії не порушена, то заходи щодо підвищення стійкості компанії можуть бути не терміновими. Для цього компанія може реінвестувати отриманий прибуток протягом наступних кількох років.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами хоч і знаходиться нижче нормативного значення, проте він також зіштовхується із специфікою оборотних активів компанії, де дебіторська заборгованість формує більше 80 % активів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу демонструє позитивні значення протягом досліджуваного періоду, а це свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних.

Ще однією важливою групою показників є показники ділової активності. Ця група коефіцієнтів вказує на ефективність використання активів підприємства, послідовність політики управління виробничими запасами та запасами готової продукції і т.д.

До показники ділової активності відносяться:

1. Оборотність активів. Значення показника говорить про те, скільки товарів і послуг продано за досліджуваний період на кожну гривню використаних активів [25].

2. Показник оборотності власного капіталу. Значення коефіцієнта вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів [26].

3. Показник оборотності дебіторської заборгованості. Значення коефіцієнта демонструє кількість оборотів дебіторської заборгованості, тобто скільки разів дебітори погасили свої зобов'язання перед компанією [27].

4. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Результат розрахунку показує, скільки раз компанія погасила свої зобов'язання перед постачальниками, підрядниками і т.д. протягом періоду дослідження [28].

5. Ефективність роботи з контрагентами. Вказує на співвідношення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості до кредиторської.

У таблиці 2.9 наведені розраховані показники ділової активності компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Таблиця 2.9 – Показники ділової активності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Показники ділової активності				
	Формула	2016	2017	2018
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\Phi 2_{р.2000} / ((\Phi 1_{р.1125п.} + 1125к. + \Phi 1_{р.1130п.} + 1130к.)) * 0,5$	1,97	1,28	1,59
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\Phi 2_{р.2000} / ((\Phi 1_{р.1615п.} + 1615к. + \Phi 1_{р.1635п.} + 1635к.)) * 0,5$	1,89	1,24	1,57
Ефективність роботи з контрагентами	К.об. деб.з / К.об. кр.з	1,04	1,03	1,01
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\Phi 2_{р.2000} / ((\Phi 1_{р.1495п.} + 1495к.)) * 0,5$	99,87	73,08	99,09
Оборотність активів	$\Phi 2_{р.2000} / ((\Phi 1_{р.1300п.} + 1300к.)) * 0,5$	1,82	1,19	1,52

Згідно з розрахованих показників можна простежити динаміку, у 2016 р. показники ділової активності мали найвищі значення, у 2017 р. спостерігається спад, який супроводжувався найбільшими збитками в операційній діяльності компанії. У 2018 р. показники ділової активності почали зростати, що відобразилось прибутком у операційній діяльності компанії.

Особливу увагу варто приділити показнику ефективності роботи з контрагентами, так як він відображає особливість ведення господарської діяльності лізингової компанії. Співвідношення коефіцієнтів оборотності

дебіторської заборгованості до кредиторської протягом аналізованого періоду знаходиться вище значення 1. Це свідчить про те, що компанія маючи свою дебіторську заборгованість співвідносить її із кредиторською. Як зазначалось вище дебіторська заборгованість компанії це клієнтська заборгованість по лізинговим договорам за техніку через яку компанія має кредиторську заборгованість. Значення показника ефективності роботи з контрагентами у 2018 р. становить 1,01, якщо значення в майбутньому дорівнюватиме 1, то це буде означати що сума всіх дебіторських зобов'язань дорівнюватиме сумі кредиторських. Тобто буде досягнута максимальна ефективність роботи з контрагентами.

Останніми в дослідженні фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» є показники рентабельності.

У таблиці 2.10 наведені розраховані показники рентабельності компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Таблиця 2.10 – Показники рентабельності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ»

Показники рентабельності				
	Формула	2016	2017	2018
Коефіцієнт рентабельності активів R_a	$\Phi 2p.2350$ або $2355/((\Phi 1p.1300п.+1300к.))*0,5$	0,0041	0,0017	0,0023
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу R_{ROE}	$\Phi 2p.2350$ або $2355/((\Phi 1p.1495п.+1495к.))*0,5$	0,112	0,048	0,065
Коефіцієнт рентабельності діяльності $R_{реал}$	$\Phi 2p.2350$ або $2355/\Phi 2p.2000$	0,0022	0,0015	0,0015
Коефіцієнт рентабельності продукції $R_{прод}$	$(\Phi 2p.2190$ (або 2195)+2180-2120)/($\Phi 2p.2050+2130+2150$)	0,023	0,039	0,006

Не існує єдиного нормативного значення показників рентабельності. Необхідно аналізувати їх в динаміці, тобто зіставляючи значення різних років за період дослідження.

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Чим вищий показник, тим більш ефективним є весь процес управління, адже показник рентабельності активів формується під впливом всієї діяльності компанії. Найбільше значення показника рентабельності активів було досягнуто у 2016 р., у 2017 р. спостерігався спад з подальшим ростом у 2018 р., що безумовно є позитивною тенденцією.

Рентабельність власного капіталу вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів [29]. У 2016 р. кожна гривня власних коштів дала чистий прибуток у розмірі 11,2 копійки. У 2017 р. показник впав до значення 0,048, але як і всі наступні показники рентабельності почав зростати у 2018 р. до значення 0,065.

Коефіцієнт рентабельності діяльності – показник прибутковості, який вказує на обсяг чистого прибутку (виручки компанії, за вирахуванням операційних витрат, відсотків, податків і іншого), який генерує кожна гривня продажів [30]. Динаміка цього коефіцієнта схожа з динамікою інших показників рентабельності. Найвище значення досягнуто у 2016 р. і дорівнює 0,0022. У 2017 і 2018 рр. значення показника дорівнює 0,0015, що характеризує стабільність співвідношення чистого прибутку до виручки від реалізації техніки.

Коефіцієнт рентабельності продукції відображає прибутковість продукції компанії. У компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» динаміка цього показника знижується протягом аналізованого періоду, це свідчить про те, що компанія з кожним роком отримує менше прибутку з кожної одиниці реалізованої продукції. Основною причиною стало збільшення витрат на збут, оскільки ця стаття має зростаючу тенденцію. Стає необхідним оптимізувати витрати на збут техніки задля отримання більшого прибутку з кожної одиниці.

Підсумовуючи отримані результати досліджень у розділі 2, можна зробити висновок, що лізингова діяльність в Україні почала стрімкий розвиток. Найбільш активними секторами економіки, які користуються перевагами лізингового фінансування традиційно із року в рік є сільське господарство і транспорт. Найактивнішими лізингодавцями є юридичні особи, які не є фінансовими компаніями і банки.

Проведений детальний аналіз кожної сфери економіки виявив перспективи їх розвитку в тому числі за допомогою фінансового лізингу. В Україні існує велика потреба у лізинговому фінансуванні в таких сферах економіки, як: медицина, будівництво, ІТ сфера, логістика, міський транспорт, нерухомість. Існує також ряд проблем, що заважають розвитку лізингового фінансування в Україні зокрема: криза та корупція, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність загальних знань про лізинг, недостатня обізнаність серед малих та середніх підприємств, нестача фінансування, особливо з боку вітчизняних компаній, та автомобілі зі іноземною реєстрацією.

Разом з тим, можна виділити такі шляхи розвитку лізингу в Україні: впровадження вендорного фінансування, оновлення нормативно-правової бази, збільшення обізнаності таким джерелом фінансування, як лізинг, залучення нових програм, щодо фінансування інших галузей економіки через лізинг, повернення інвестицій у лізинговий бізнес, удосконалення ліцензування господарської діяльності з надання фінансового лізингу.

Проаналізувавши діяльність лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ», її страховий портфель було зроблено висновок, що для ефективного функціонування на ринку лізингу компанії необхідно реалізовувати більше самохідної техніки у фінансовий лізинг. Кількість причіпної техніки, яку реалізує лізингова компанія напряму залежить від сезону, а також рослинних культур, які фермери збираються саджати і збирати. Загалом визначено, що лізингова компанія залежить від сезонності,

найпродуктивніші квартали з точки зору укладених договорів припадають на початок посівів, а також перед збором врожаїв.

Проведений комплексний аналіз фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» виявив, що компанія ефективно проводить господарську діяльність. Вертикальний і горизонтальний аналіз форм №1 і №2 визначив структуру балансу, основні статті доходів і витрат, а також динаміку змін кожної окремої статті. Актив балансу компанії складається більше як на 80 % із дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги, зумовлюючи це особливістю діяльності лізингової компанії. Пасив балансу компанії складається лише з власного капіталу і поточних зобов'язань і забезпечень, а вони в свою чергу більше як на 95 % складаються із кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги. Аналіз форми №3 дав змогу оцінити вхідні і вихідні грошові потоки компанії, які в основному задіяні в операційній діяльності і пов'язані із реалізацією техніки у фінансовий лізинг. Виявлені проблеми із ліквідністю компанії, великою сумою дебіторської заборгованості, малим забезпеченням власними активами і капіталом, а також із відсутністю альтернативних джерел фінансування лізингової діяльності потребують невідкладного вирішення.

3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

3.1 Сучасні підходи до підвищення ефективності діяльності лізингової компанії

Фінансовий лізинг є дуже привабливим механізмом, який дозволить підприємцям оновлювати основні засоби найвигіднішим шляхом. Разом з тим, існує багато факторів, які роблять лізинг достатньо ризикованою справою для бізнесу в нашій країні. Необхідно ретельно вивчати та систематизувати безліч проблем, які можуть з'явитися перед підприємцем під час як обрання форми залучення капіталу, так і під час оформлення угоди, з метою уникнення збитків.

Для підвищення ефективності діяльності лізингових компаній на основі досліджень авторів статей і публікацій запропонована схема (рис. 3.1)

Рис. 3.1 – Підходи до підвищення ефективності діяльності лізингових компаній

У лізинговій діяльності ризик-менеджмент, як процес, повинен включати реалізацію таких послідовних процедур:

- 1) Ідентифікація ризиків по конкретній лізинговій операції та визначення кола їх носіїв.
- 2) Аналіз ризиків – передбачає визначення потенційного розміру втрат на випадок негативного розвитку подій та ймовірності їх настання.
- 3) Фінансування ризиків – потребує вжиття заходів для їх мінімізації або усунення.
- 4) Контроль (моніторинг) над ризиками – передбачає відстеження поточної ситуації, прогноз можливого розвитку подій, аналіз ефективності вжитих заходів щодо мінімізації ризиків [48].

Ідентифікуючи ризики учасників лізингової діяльності, перш за все, важливо з'ясувати джерела виникнення ризиків при лізингу, їх носіїв, а також представити узагальнюючу класифікацію ризиків лізингового обслуговування.

Виокремлюється п'ять груп ризиків, що виникають при лізингових операціях, а саме: ризики, пов'язані з вибором предмета лізингу; ризики,

пов'язані з постачальниками предмета лізингу; ризики, пов'язані з втратою лізингоодержувачем платоспроможності під час виконання договору лізингу; ризики, пов'язані з ліквідністю предмета лізингу та інших засобів, що гарантують виконання лізингової угоди; ризики, пов'язані з формуванням портфелю договорів лізингової компанії [7].

При визначенні кола ризиків, що супроводжують лізингові операції, доречним буде зазначати не лише «внутрішні», а й «зовнішні» загрози. Зовнішні ризики, що супроводжують процес надання лізингових послуг, не залежать від діяльності лізингової компанії та її контрагентів і виникають у результаті взаємодії учасників лізингової угоди із зовнішнім середовищем. До таких ризиків відносяться такі: ризики зміни політико-економічної ситуації в країні; ризик зміни правового поля господарської діяльності та ризик втрати репутації учасниками лізингової угоди тощо. Лізинговій компанії достатньо важко здійснювати управління такими ризиками. В умовах стабільної політико-економічної ситуації в країні вплив даних ризиків, як правило, є мінімальним.

У свою чергу, внутрішні ризики виникають у результаті надання лізингової послуги, а тому лізингодавець може їх мінімізувати самостійно, віддати на аутсорсинг іншим фінансовим посередникам – наприклад, страховим компаніям, гарантам, поручителям; розділити з іншими учасниками лізингової угоди – постачальниками предмета лізингу та лізингоодержувачами, або переконати своїх контрагентів взяти покриття цих ризиків повністю на себе. При цьому серед «внутрішніх» загроз залежно від об'єкта та суб'єктів лізингової угоди вважаємо доречним виділити три підгрупи ризиків:

– ризики, пов'язані з предметом лізингу (ризики вибору предмета лізингу; ризики, пов'язані з постачальником предмета лізингу; ризики ліквідності предмета лізингу; ризики випадкового пошкодження або знищення предмета лізингу);

– ризики лізингодавця (валютний ризик; процентний ризик; ризик ліквідності; кредитний ризик; операційно-технологічний ризик; ризик концентрації або ризик портфеля лізингових угод);

– ризики, пов’язані з лізингоодержувачем (ризик втрати лізингоодержувачем платоспроможності під час дії лізингової угоди; ризик шахрайства; ризик втрати ліквідності іншими засобами забезпечення виконання кредитного зобов’язання лізингоодержувачем (наприклад, угодою гарантії або поруки третьої сторони); ризик дострокового розірвання лізингової угоди).

Беручи до уваги множинність названих вище ризиків, від учасників лізингових угод сьогодні вимагається висока майстерність в управлінні ризиками. Для забезпечення ефективності своєї діяльності для лізингової компанії дуже важливо чітко розуміти, на якому етапі реалізації лізингової угоди, якими ризиками слід управляти (табл. 3.1).

На першому та другому етапах процесу реалізації послуги фінансового лізингу економічні суб’єкти, в основному, наражаються на ризики зовнішнього середовища, а на наступних етапах надання лізингової послуги вже необхідно здійснювати управління ризиками так званого «внутрішнього середовища».

З огляду на таку значну кількість ідентифікованих ризиків, на які наражаються учасники лізингової угоди, лізинговим компаніям, як головним суб’єктам процедури надання лізингової послуги, необхідно досить виважено підходити до розробки системи ризик-менеджменту.

Таблиця 3.1 – Ідентифікація ризиків залежно від етапу надання послуги фінансового лізингу [53].

№ з/п	Назва етапу	Види ризиків
1	Підготовчий етап (розгляд лізинговою компанією заявки від потенційного лізингоодержувача)	– ризики, пов’язані з вибором предмета лізингу; – ризики зміни політико-економічної ситуації в країні.

2	Оформлення лізингової угоди (структурування та документування послуги фінансового лізингу)	– юридичний ризик;
3	Контроль за виконанням сторонами умов лізингового договору	– ризики, пов'язані з постачальником предмета лізингу; – ризик втрати лізингодержувачем платоспроможності; – ризики випадкового пошкодження або знищення предмета лізингу; – ризик ліквідності лізингової компанії; – валютний та процентний ризики; – ризики портфеля лізингових договорів.
4	Завершення угоди – купівля лізингодержувачем за залишковою вартістю предмета лізингу або повернення його лізингодавцю	– ризик дострокового розірвання лізингової угоди; – ризик втрати ліквідності предметом лізингу; – ризик втрати ліквідності іншими засобами, що гарантують виконання лізингодержувачем свого зобов'язання за лізинговою угодою.

Ризик вибору предмета лізингу – його джерелом є ситуація неминучої альтернативи при виборі предмета лізингу з наявної пропозиції за вартісними та експлуатаційно-технічними параметрами. І лізингодавець, і лізингодержувач зацікавлені в максимізації споживчих властивостей предмета лізингу, що дозволяє мінімізувати їхні майнові (і частково фінансові) ризики за даною позицією. У випадку фінансового лізингу лізингова компанія купує майно не на власний страх і ризик, а за вказівкою лізингодержувача. Тут ризики, пов'язані з обґрунтованістю вибору предмета лізингу, його вартісними і технічними характеристиками, споживчими якостями, і лягають вони на лізингоотримувача. Тому що заявка лізингодержувача формується на базі попередніх переговорів, які проведені з постачальником (продавцем) предмета лізингу [62].

Для лізингодавця ризики будуть мінімізовані, тому що:

– закон надає лізингодержувачу право пред'являти вимоги безпосередньо продавцеві предмета лізингу, а не лізингодавцю, незважаючи на те, що між лізингодержувачем та продавцем договір не укладається;

– страхувальником може виступати як лізингодавець, так і лізингоотримувач. Однак вигодонабувачем є тільки лізингодавець, тому що протягом усього строку договору лізингу майно є власністю лізингової компанії.

Ризики зміни політико-економічної ситуації в країні – небезпека фінансових втрат, пов'язаних зі зміною політичної ситуації в країні, страйками, зміною державної економічної політики і т.п.

Щодо України, то внаслідок перманентної політичної нестабільності велика кількість запланованих реформ не проведено, недосконалим є і законодавство, яке регулює лізингову діяльність, відсутня комплексна програма державної підтримки розвитку лізингу.

Юридичні ризики зумовлені прорахунками при документальному оформленні відносин між основними учасниками угоди, внаслідок яких лізингова компанія несе ризик юридичних ускладнень при відстоюванні в суді законних прав кредитора, виконання судових актів або затягування боржником цих процесів. Юридичний ризик виникає також у зв'язку з можливими помилками оформлення прав власності на лізингові об'єкти, у зв'язку з оцінкою правоздатності клієнта, постачальника або поручителя, при визначенні повноважень осіб, що представляють інтереси сторін угоди. В Україні з огляду на негативні відгуки світової спільноти та вітчизняних суб'єктів бізнесу про ефективність українського судочинства досить високим, оскільки розгляд судових справ в сфері лізингових відносин є досить затяжним та неоднозначно трактується різними судовими інстанціями.

Способи управління політичними та юридичними ризиками: аналіз особливостей політичної ситуації і податкового законодавства країни перебування лізингоодержувача; збільшення ризикової премії пропорційно передбачуваної величиною ризиків; міжурядові угоди по гарантії інвестицій.

Ризики непоставки або несвоєчасної поставки обладнання, а також поставки обладнання, які за своїми характеристиками не відповідає умовам договору купівлі-продажу, лягають на продавця [49].

Прямою гарантією для лізингодавця і для лізингоотримувача є стягнення штрафу з порушника і можливість вимагати заміни неякісного обладнання.

Для мінімізації ризиків та отримання додаткових гарантій лізингодавцю доцільно проводити політику єдиного замовника по групах обладнання. Така політика дозволяє:

- встановлювати сторонам, що беруть участь в договірних відносинах, довгострокові господарські зв'язки;
- формувати централізовану систему сервісного обслуговування;
- отримувати додаткові знижки за цінами;
- зменшувати величину авансових платежів;
- одержувати від постачальників (продавців) дешевші за вартістю запозичення (порівняно з банківськими) у вигляді комерційних кредитів.

Остання обставина в найбільшій мірі призводить до мінімізації ризиків, так як поста чальник зацікавлений у розширенні збуту своєї продукції і йому економічно не вигідно не виконувати своїх зобов'язань. Оскільки постачальники зацікавлені в розширенні каналів збуту виробленої ними продукції, зростанні обсягів продажів, то їх економічний інтерес безпосередньо залежить від розвитку ринку лізингових послуг, зростання його активності.

Ризик несплати або несвоєчасної сплати лізингових платежів – його джерелом є ймовірність дефолту клієнта, обумовлена як об'єктивними (втрата платоспроможності у період дії договору лізингу), так і суб'єктивними (бажання розірвати договір лізингу) причинами. За можливими наслідками різновидами кредитного ризику буде ризик повного дефолту під яким розуміють неможливість або небажання лізингоодержувача виплачувати поточні лізингові платежі (що дозволяє лізинговій компанії право почати стягнення предмету лізингу) та ризик часткового дефолту, що виражається в несвоєчасній оплаті клієнтом поточних лізингових платежів і не дозволяє звернути стягнення на предмет лізингу [68].

Мінімізація заснована на аналізі фінансового становища лізингоодержувача, лімітування суми одного лізингового договору, отриманні гарантій від третіх осіб, страхування ризику неплатежу.

Ризик загибелі або неможливості подальшої експлуатації – мінімізується шляхом страхування об'єкта угоди. Для мінімізації ризику втрати предмета лізингу ефективно укладення договору страхування на лізингове майно. Воно може бути застраховане як лізинговою компанією, так і лізингоодержувачем.

Ризик незбалансованої ліквідності – можливість фінансових втрат, що виникають у разі, коли лізингодавець не в змозі рефінансувати свої активні операції, терміни платежів по яких не наступили, за рахунок залучення коштів на ринку позикових капіталів. Ризик ліквідності можна визначити як ризик виникнення втрат внаслідок неспроможності компанії забезпечити виконання фінансових зобов'язань у повному обсязі через виникнення дефіциту ліквідних активів. Оскільки кожна компанія здійснює більшою мірою оперативне управління ризиком ліквідності, спрямоване на підтримання поточної, середньострокової і довгострокової ліквідності, то можна запропонувати як основним інструментом управління – побудову щоденного кеш-плану, підготовку звітів і встановлення обмежень (лімітів) на формування портфель ліквідних активів різного рівня. Лізинговий і кредитний портфель компанії повинні бути збалансовані за терміном, що дозволить використовувати як основне джерело обслуговування боргу власну ліквідність (лізингові надходження). Мінімізація ризику досягається шляхом ув'язування потоків грошових коштів у часі і за обсягами; створення резервного фонду; диверсифікації пасивних операцій [51].

Окремої уваги заслуговує аспект застосування на практиці нових для України форм організації лізингової діяльності, як леверидж – лізинг, при безпосередній участі банківських установ.

В умовах українського ринку лізингу додаткові джерела фінансування лізинговим компаніям надають саме банки. Отже, коли залучаються декілька кредиторів, капітал можна об'єднати способом консорціумного кредитування

й всі операції проводити через один банк, який буде довірителем кредиторів. Сам по собі леверидж-лізинг має значні перспективи розвитку в Україні, оскільки дозволяє лізинговим компаніям залучати грошові ресурси банківського сектора. Найбільші вітчизняні лізингові компанії є дочірніми компаніями банків, а для таких компаній схеми леверидж-лізинг є ще більш актуальними [69].

Валютний ризик виникає тоді, коли предметом лізингу виступає імпортне обладнання і валюта лізингової угоди відрізняється від валюти продажу продукції проекту. Він обумовлений волатильністю валютних курсів в короткостроковій і довгостроковій перспективі, коли гривневі ціни не можуть відповідати валютному курсу. В першому випадку, ризик більший при короткострокових лізингових проектах. У другому випадку – при виробництві товарів, ціни на які встановлені адміністративно (соціально важливі товари, енергія). Для зниження даного ризику компанії встановлюють і контролюють дотримання ліміту відкритої валютної позиції. Мінімізація валютних ризиків компанії може відбуватися за рахунок підтримки збалансованої структури портфелі [63].

Процентний ризик виражається в ризику втрат внаслідок несприятливої зміни процентних ставок за активами і пасивами, чутливим до зміни процентних ставок. Так, основними принципом компанії в галузі управління процентним ризиком є обговорення у договорах лізингу, що фінансуються за рахунок кредитів з плаваючою ставкою, прав та обов'язків сторін щодо перегляду загальної суми договору і розміру лізингових платежів у разі збільшення ставки Libor/Euribor по відношенню до ставки на дату підписання договору лізингу. Виходячи з цього, доцільним є також використання інструментів хеджування для фіксування плаваючої ставки і курсу валюти за валютними кредитними зобов'язаннями. Зниження ризику також здійснюється шляхом купівлі-продажу фінансових ф'ючерсів або укладення угоди «процентний своп».

Портфельні ризики можуть розглядатися в якості структурної характеристики лізингового портфеля компанії з погляду сегментації операцій та джерел їх фінансування. Загальне джерело виникнення портфельних ризиків пов'язане з рівнем диверсифікації активних і пасивних операцій компанії – чим він вищий, тим нижча ймовірність втрат, і навпаки. Виділяють три підвиди портфельних ризиків – це ризики структури лізингового портфеля за секторальним та територіальним сегментам, а також джерел фінансування.

До першого підвиду відносяться ризики, обумовлені недостатньою секторальною диверсифікацією. Суть даного ризику полягає в тому, що деякі компанії мають лізинговий портфель який зосереджений у конкретному секторі лізингового ринку, а тому будь-які істотні зміни в виді економічної діяльності клієнта повинні розглядатися компанією з позиції їх можливого впливу на показники діяльності в майбутньому, а аналіз потенційної угоди повинен проводитися в контексті секторальних ризиків, що дозволить дати більш зважену оцінку кредитоспроможності.

Територіальна локалізація при формуванні портфеля лізингових договорів також пов'язана з більш високим ризиком в силу відмінностей у темпах економічного та соціально-політичного розвитку регіонів, ймовірністю локального виникнення форс-мажорних обставин, змін регіонального законодавства та дій регіональної влади, рівня злочинності в регіоні і т. д .

Третій підвид портфельних ризиків дає структурну характеристику джерел фінансування лізингового портфеля. Його причиною є домінування одного з джерел фінансування лізингу [65].

Диверсифікація є одним з найбільш популярних механізмів зниження інвестиційних ризиків при формуванні портфеля лізинговою компанією. Однак диверсифікація ефективна тільки для зменшення несистематичного ризику (тобто ризику, пов'язаного з конкретним договором лізингу), у той час як систематичні ризики, загальні для всього лізингового портфеля (наприклад,

ризик циклічного спаду економіки), не можуть бути зменшені шляхом зміни структури лізингового портфеля.

Сутність диверсифікації полягає в зниженні максимально можливих втрат за одну подію, однак при цьому одночасно зростає кількість видів ризику, який необхідно контролювати.

У публікаціях членів Українського об'єднання лізингодавців розроблені рекомендації щодо диверсифікації портфелю лізингової компанії, а саме за:

- галузями (рекомендовано не більше 25 відсотків від загальної вартості портфелю лізингової компанії);
- обсягом фінансування на одного лізингоотримувача (рекомендовано не більше 20 відсотків власного капіталу, на групу компаній не більше 25 відсотків);
- обсягом залученого фінансування (рекомендовано співвідношення запозиченого та власного капіталу не більше ніж шість);
- типом та вартістю обладнання;
- постачальниками предметів лізингу;
- валютою фінансування;
- строками дії угод.

Консервативне керування лізинговим портфелем спрямоване на запобігання надмірному ризику шляхом динамічного регулювання основних параметрів лізингового портфеля. Цей метод спрямований на регулювання схильності до ризиків у процесі надання в лізинг устаткування [66].

Ризик вилучення предмета лізингу при розірванні договору лізингу виражається в імовірності порушення законних прав та інтересів лізингової компанії в процесуальному і виконавчому провадженні щодо стягнення з боржника грошових коштів та майна, переданого в лізинг. Факторами його виникнення є відсутність усталеної судової практики, можливість неоднозначних трактувань законодавства. Ризик неповернення лізингового майна потенційно присутній у всіх лізингових угодах і може бути зменшений у результаті якісного аналізу сумлінності лізингоодержувача, ретельного

опрацювання юридичної сторони лізингової угоди та розробки ефективної схеми забезпечення угоди.

Ризик втрати ліквідності предмету лізингу пов'язаний з імовірністю збитків лізингової компанії при розірванні договору лізингу з причини низької імовірності повторного надання в лізинг вилученого у клієнта майна. До факторів недостатньої ліквідності предмету лізингу можна віднести: відсутність вторинного ринку обладнання, особливо унікального або, яке вбудовується в виробничі комплекси; недостатнє демонтування і транспортабельність; неможливість або високу вартість регулярного моніторингу у зв'язку з віддаленістю і низькою транспортною доступністю географічного місця експлуатації; низьку зносостійкість щодо морального і фізичного зносу. Ризик неможливості реалізації обладнання на вторинному ринку типовий для лізингової діяльності. Ступінь ризику залежить від об'єкта лізингової угоди: обладнання, яке не підлягає демонтажу; унікальне виробниче обладнання; дороге обладнання, яке важко реалізувати за прийнятною ціною. До обладнання, яке не підлягає демонтажу, в лізинговому контракті необхідно, по-перше, в обов'язковому порядку передбачати викуп його лізингоодержувачем, а по-друге, ретельно перевірити надійність і платоспроможність лізингоодержувача. Необхідно прагнути до того, щоб договір лізингу не був розірваний раніше встановленого терміну. Мінімізувати ризик неможливості реалізації обладнання на вторинному ринку можна ще кількома способами. Перший – укладення додаткових договорів з третіми особами, частіше за все з постачальником, угоди про подальший викуп, або про повторну реалізацію (ремаркетинг) [16].

Другий спосіб – розробка дієвої схеми забезпечення. Схема забезпечення повинна бути створена з урахуванням специфіки конкретного лізингоодержувача – з тим, щоб йому простіше було розрахуватися за лізинговим договором, ніж потрапити в розряд проблемних клієнтів. Попадання лізингоодержувача в розряд проблемних клієнтів загрожує йому втратою можливості подальшого укладання контрактів з лізинговими,

страховими компаніями та іншими організаціями, тому що списки недобросовісних фірм публікуються в спеціалізованих виданнях різними некомерційними організаціями. В Україні процес отримання кредитної історії суттєво ускладнюється. Тільки три кредитних бюро існують в Україні, і вони почали працювати в грудні 2005 р. З розвитком кредитних бюро, лізингові компанії зможуть спростити процес оцінки клієнта, що сприятиме росту кількості лізингових операцій [45].

Ризики втрати ліквідності забезпечення визначаються його видом. Якщо це гарантія або порука, то ризик обумовлений вірогідністю відмови від виконання зобов'язань, що може бути пов'язано з фінансовим становищем гаранта (поручителя), а також бути наслідком юридичних або політичних ризиків.

Також до основних проблем, що перешкоджають успішному формуванню лізингових відносин в Україні можна віднести: брак стартового капіталу у лізингових компаній; недостатню фінансову стійкість лізингодавців; слабкий розвиток інфраструктури ринку; нестабільну економічну ситуацію в країні; незацікавленість банків у довгостроковому кредитуванні лізингових угод; відсутність стимулів та необізнаність суб'єктів господарювання у застосуванні лізингу; виражену тенденцію вітчизняного лізингового ринку до залежності від імпорту; слабку державну підтримку, відсутність податкових пільг, у тому числі для структур, готових надати довгострокове кредитування; відсутність державної зацікавленості та її підтримки у формуванні розвинутого ринку лізингових послуг; обмеженість довгострокових фінансових ресурсів та їх висока вартість; нестачу кваліфікованих фахівців з питань лізингу на рівні учасників лізингових відносин [45].

Отже, як видно з огляду, для мінімізації впливу ризиків лізингової діяльності на ринку фінансових послуг розроблено та застосовується безліч механізмів впливу на ризик, що можна звести до чотирьох основних груп [43, 10]: страхування чи резервування; хеджування; диверсифікація; запобігання

(відмовлення від пов'язаного з ризиком проекту) чи мінімізація (консервативне керування лізинговим портфелем).

Економічна сутність страхування полягає в створенні резервного (страхового) фонду, відрахування в який для окремого страхувальника встановлюються на рівні, значно меншому за суми очікуваного збитку і, як наслідок, страхового відшкодування. Таким чином, відбувається передача більшої частини ризику від страхувальника до страховика. Витрати на страхування за договором лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором.

Страхування чи резервування не ставлять за мету зменшення імовірності прояву ризиків, а націлені переважно на відшкодування матеріального збитку від прояву ризиків. Цей підхід лежить в основі регулювання ризиків з боку держави. У той же час страхування ризиків обов'язково припускає проведення заходів щодо зниження імовірності настання страхових подій, що, як показує практика, не завжди дають очікуваний результат.

Для зменшення наслідків прояву ризику застосовується резервування фінансових ресурсів на випадок несприятливих змін у діяльності компанії. Створення резерву на покриття непередбачених витрат являє собою один зі способів управління ризиками лізингової діяльності, що передбачають встановлення співвідношення між потенційними ризиками, що впливають на збереження платоспроможності лізингоодержувача, і величиною засобів, необхідних для ліквідації наслідків прояву ризиків. Крім того, на сьогоднішній день в Україні до лізингових компаній, які по суті, як і банки, також надають кредитні послуги, відсутні жорсткі вимоги з боку Нацкомфінпослуг щодо розрахунку лізингодавцями резервів за лізинговими операціями та щодо визначення ними величини достатності їхнього капіталу в залежності від характеру здійснюваних ними активних операцій. Таким чином, кожен лізингодавець в Україні має певну свободу у вирішенні даної проблеми (за виключенням, якщо лізингові послуги надають безпосередньо банки).

З одного боку, відсутність жорстких вимог Нацкомфінпослуг щодо формування лізинговими компаніями резервів за активними операціями дає останнім можливість більш ефективно використовувати наявні у їх розпорядженні фінансові ресурси, а, з іншого боку, – може підштовхнути фінансових посередників до зловживання ситуацією та перевищення прийнятних для них норм ризику.

Хеджування являє собою форму страхування від можливих втрат шляхом укладання додаткової угоди. Подібна «подвійна гарантія», як від прибутків, так і від збитків, відрізняє хеджування від класичного страхування. За допомогою хеджування можна зменшити вплив цінових ризиків та ризиків ринкової ліквідності, які виникають внаслідок невідповідності ринкової ціни та ціни на вторинному ринку. Така ситуація вказує на те, що предмет лізингу може бути проданий за ціною, яка суттєво нижча від ринкової. Механізм хеджування від цінового ризику є актуальним, коли предмет лізингу є інноваційним продуктом, ціна якого в момент придбання лізинговою компанією є вищою від його ринкової ціни.

Таким чином, проведене дослідження показало, що сьогодні надання лізингових послуг в Україні супроводжується значним різноманіттям ризиків. Тому в сучасних умовах мінімізація ризиків лізингового обслуговування потребує розробки лізинговими компаніями комплексу запобіжних заходів – системи управління ризиками, яка б:

- урахувала інтереси всіх учасників угоди та дозволяла досягнути балансу їхніх інтересів;
- забезпечувала створення умов, за яких учасникам лізингової угоди було б економічно не вигідно не виконати взяті на себе зобов'язання;
- забезпечувала рівномірний розподіл ризиків між усіма учасниками лізингової угоди;
- передбачала використання гарантій та страхового захисту від можливих збитків при реалізації лізингових послуг.

Використання комплексного підходу в аналізі лізингової угоди дозволяє більш точно оцінити ступінь ризику її фінансування. Зниження ступеня ризику може бути забезпечене шляхом його розподілу між учасниками проекту. Ступінь ризику для учасників лізингової угоди можна знизити за рахунок залучення капіталів різних фінансових інститутів. Одне із основних завдань ефективного управління полягає в ідентифікації ризиків підприємств-лізингоодержувачів, підприємств-лізингодавців, підприємств-продавців (постачальників) предмета лізингу та вибір і застосування заходів мінімізації ризику. Наявність потужної системи управління ризиками лізингової діяльності має вирішальне значення для успішної та прибуткової діяльності лізингодавців.

3.2 Визначення напрямків підвищення ефективності управління лізинговою діяльністю ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Проведене в роботі дослідження свідчить про те, що ринок лізингових послуг в Україні функціонує нестабільно, її параметри не відповідають потребам інвестиційної сфери економіки нашої держави та рівню застосування лізингу в розвинених країнах. Одна з причин такого становища – незадовільне функціонування лізингових компаній і, перш за все, низький рівень їх фінансової стійкості. Практика здійснення лізингу в Україні доводить необхідність підвищення фінансової стійкості лізингових компаній як однієї з умов стабільності фінансового ринку та ринку фінансових послуг.

Оцінювання фінансової стійкості лізингової компанії пропонуємо провести на основі модифікованого балансового рівняння, який запропонував у своїй дисертації Федірко М. М. [53], що дає змогу виконати такі завдання:

– аналіз показників якості активів і пасивів, ліквідності, що сприятиме об'єктивному оцінюванню фінансової стійкості лізингової компанії як позичальника на грошово-кредитному ринку та як об'єкта інвестицій на фондовому ринку;

– аналіз ефективності діяльності лізингової компанії, обґрунтування причин зміни основних показників та деталізацію факторів високоефективної діяльності.

Систему показників, які оцінюють ліквідність і прибутковість лізингової компанії, пропонується як таку, що значною мірою зорієнтована на розробку рекомендацій для суб'єкта фінансового менеджменту, який приймає рішення.

Показники розраховуються на основі агрегованого балансу й агрегованого рахунку прибутків і збитків лізингової компанії.

На основі такого підходу, пропонується агрегований за статтями баланс лізингової компанії, який наведений у (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Агрегований баланс лізингової компанії

Агрегат	Статті активу компанії	Агрегат	Статті пасиву компанії
A1	Касові активи, всього:	P1	Онкольні зобов'язання (до запитання), всього:
a2	Каса	p2	Поточна заборгованість за довготерміновими зобов'язання, рахунки до сплати
a3	Засоби на розрахункових рахунках у банках		p3
a4	–		
a5	Засоби на депозитних рахунках у банках до запитання		
A6	Цінні папери, всього:	P4	Термінові зобов'язання, всього:
a7	Державні цінні папери	p5	Видані короткотермінові векселі і короткотермінові депозити до 1 року
a8	Цінні папери в портфелі	p6-1	Короткотермінові кредити банків терміном до 1 року
a9	Векселі та інші боргові зобов'язання, які взяла на себе фірма і за якими не настав термін оплати		p6-2
		p7	Боргові зобов'язання, наявні в обігу на ринку: довготермінові векселі, депозитні сертифікати, облігації терміном понад 1 рік
A10	Активи, передані для лізингу:	P8	Інші зобов'язання, всього:
a11-1	Оперативний лізинг	P9-1	Кредиторська заборгованість
a11-2	Продаж обладнання з відтермінуванням платежу	P9-2	Товарні кредити, надані компанії
a11-3	Майно в оренді	p10	Інші зобов'язання
a12	Фінансовий лізинг		
a13-1	Дебіторська заборгованість за ст. ст. 11 і 12		
a13-2	Інша дебіторська заборгованість		
a14	–		

A15	Інші активи	C1	Стрижневий капітал, всього:
A16	Інвестиції	c2	Статутний фонд
A17	Капіталізовані та матеріальні активи	c3	Фонди фірми
A18	Інші дохідні активи	C4	Додатковий капітал, всього:
A19	Імобілізовані засоби	c5	Резерви для забезпечення вкладень у цінні папери
		c6	Резерви
		c7	Переоцінювання власних засобів
		c8	Прибуток / збиток
Баланс A1 + A6 + A10 + A15		Баланс P1 + P4 + P8 + C1 + C4	

В агрегованому балансі активи компанії розподіляються на окремі групи, позначені великою літерою «А» та числом, що вказує на номер агрегату, та розміщуємо в напрямку зменшення їх ліквідності.

Статті пасиву балансу розподіляються на окремі групи, позначені великою літерою «Р», та розміщуємо за порядком зростання їх терміновості.

Структуру власного капіталу лізингової компанії (у системі позначень агрегованого балансу) пропонується визначати як:

- співвідношення між стрижневим і додатковим капіталами (C1:C4);
- співвідношення в структурі стрижневого капіталу, тобто співвідношення між статутним фондом та фондами лізингової компанії (c2:c3);
- співвідношення в структурі додаткового капіталу (c5:C4; c6:C4; c7:C4; c8:C4).

Запропонований баланс лізингової компанії містить статті й агреговані групи статей, що відображають усю можливу діяльність лізингової компанії. Окремі з них не застосовують на сучасному етапі в діяльності лізингових компаній України, але вони характерні для балансів лізингових компаній країн із розвинутою економікою чи країн, де лізинг широко застосовують. У кожній з груп активів і пасивів містяться зарезервовані номери статей для внесення додаткових статей балансу, що можуть бути наявними під час здійснення лізингової діяльності.

Запропонований агрегований баланс лізингової компанії не замінює за формою та суттю «Баланс підприємства», він вміщує всі дані цього документа,

і його використовує менеджмент лізингової компанії для аналізу її діяльності й управління як методичний службовий документ.

Аналіз активів і пасивів проводимо відповідно до ДОДАТКУ 3 за допомогою методу коефіцієнтного аналізу, що дає змогу виявити кількісний взаємозв'язок між різними статтями балансу. Разом з цим, паралельно застосовуємо методи групування та порівняння, що допомагає виконати аналіз в повному обсязі.

Запропоновані значення коефіцієнтів, які характеризують активи і пасиви лізингової компанії, встановлюємо з урахуванням значень коефіцієнтів, наявних при оцінюванні подібних активів у банківській діяльності для лізингових компаній, які функціонують за кордоном, з критичним переосмисленням їх економічного змісту з метою адаптації до умов здійснення лізингової діяльності в Україні.

Результати аналізу структури активів ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» наведені у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Аналіз структури активів ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Формула розрахунку	Нормативне значення	Значення		
		2016	2017	2018
$k1 = \frac{a5 + A6 + A10 + a16 + a18}{A1 + A6 + A10 + A15}$	0,85 – 0,9	0,95	0,96	0,99
$k2 = \frac{a5 + A6 + A10 + a16 + a18}{P1 + P4 + P8}$	$\geq 1,0$	0,95	0,96	1,00
$k3 = \frac{A10}{P1 + P4 + P8}$	0,85 – 0,9	0,95	0,95	0,99
$k4 = \frac{A10}{C1 + C4}$	≥ 10	66,49	38,63	68,48
$k5 = \frac{a13 - 1}{A10}$	$\leq 0,02$	0,046	0,143	0,056
$k6 = \frac{c6}{A10}$	$\leq 0,02$	0	0	0

Коефіцієнт k1 характеризує ту частину активів компанії, що здатна приносити дохід. Порівнюючи дане значення з рекомендованим, доходимо висновку, що значення k1 цілком відповідає нормативним значенням.

Для оцінювання дохідних активів відповідно до платних пасивів, оскільки ці активи – джерело для відшкодування вартості платних пасивів, застосовується k_2 . Нижня межа даного коефіцієнта, як і в банківському менеджменті, не має бути меншою за одиницю, а верхня – не обмежується.

Значення цього коефіцієнта показує, що основна маса доходуутворювальних активів сформована за рахунок власного капіталу і лише незначна частина – за рахунок платних пасивів. При комплексному аналізі доходуутворювальних активів k_2 має перевагу над k_1 . Як видно з отриманих результатів значення коефіцієнта до 2018 р. було нижче нормативного, але після – стало допустимим і перетнуло нижню межу, що є позитивним моментом.

Коефіцієнт k_3 пропонується застосовувати для оцінювання частини зобов'язань лізингової компанії, трансформованої в лізингові активи. Вважаємо, що використання даного коефіцієнта дає змогу правильно оцінювати кредитну політику лізингової компанії. Оскільки лізингові активи формуються за рахунок як власних, так і позичених коштів (зобов'язань), потрібно виділити ту частину лізингових активів, яка сформована за рахунок зобов'язань. Якщо $k_3 > 0,9$, то цей коефіцієнт характеризує агресивну кредитну політику лізингової компанії; якщо $k_3 < 0,65$, то він характеризує обережну кредитну політику, до того ж якщо $k_3 < 0,6$, то це свідчить, що лізингова компанія може зазнати збитків.

З отриманих результатів видно, що компанія ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» проводить агресивну кредитну політику і велика частка активів надана саме у лізинг.

Для визначення питомої ваги активів, наданих для лізингу та сформованих за рахунок власного капіталу, пропонується застосовувати коефіцієнт k_4 .

Порівняння даного значення з рекомендованими значеннями доводить, що значення цього коефіцієнта знаходиться на високому рівні і що лізингова

компанія в повній мірі використовує мультиплікативний ефект власного капіталу.

Для кількісного оцінювання протермінованої заборгованості за лізинговими платежами пропонуємо застосовувати коефіцієнт k_5 . Його значення має узгоджуватися з аналогічними значеннями у банківському менеджменті: $k_5 \leq 0,02$.

Аналіз активу балансу показує, що дебіторська заборгованість за платежами з фінансового лізингу займає велику частку і перевищує гранично допустиме значення.

Сума резервів на покриття збитків має бути не менша, ніж протермінована дебіторська заборгованість за лізинговими платежами, що і відображає коефіцієнт k_6 . Але оскільки компанія не має резервів на покриття збитків значення коефіцієнту дорівнює 0.

Результати аналізу структури пасивів ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» наведені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Аналіз структури пасивів ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Формула розрахунку	Нормативне значення	Значення		
		2016	2017	2018
$k_{11} = \frac{C1 + C4}{A1 + A6 + A10 + A15}$	0,085 – 0,15	0,014	0,024	0,014
$k_{12} = \frac{P1 + P4 + P8}{A1 + A6 + A10 + A15}$	0,85 – 0,9	0,99	0,99	0,99
$k_{13} = \frac{P4 + P8}{A1 + A6 + A10 + A15}$	0,4 – 0,5	0,99	0,99	0,99
$k_{14} = \frac{P1}{P1 + P4 + P8}$	0	0	0	0
$k_{15} = \frac{P4 + P8}{P1 + P4 + P8}$	0,5 – 0,65	1	1	1
$k_{16} = \frac{C1}{C1 + C4}$	$\geq 0,5$	0,52	0,48	0,42

Співвідношення між власним капіталом і активами лізингової компанії визначаємо за допомогою коефіцієнта k_{11} . Кількісна величина цього коефіцієнта встановлюється на рівні 0,085–0,15, що є дещо вищою величиною за аналогічний параметр, який використовують у банківському менеджменті.

Порівняння вказаного показника з рекомендованими у банківському менеджменті та для лізингових компаній розвинених країн показує, що він значно менше нормативного. Таким чином, можна зробити висновок, що основну частину лізингових активів фінансують за рахунок зовнішніх джерел.

Співвідношення між загальними зобов'язаннями у структурі пасивів лізингової компанії й активами оцінюється за допомогою коефіцієнта k_{12} . Значення вказаного коефіцієнта свідчить, що частка зобов'язань у лізингових активах дещо більша за нормативну.

Для характеристики кількісного співвідношення термінових зобов'язань і активів лізингової компанії необхідно застосовувати коефіцієнт k_{13} . Значення цього показника свідчить, що термінові зобов'язання в структурі пасивів компанії більші за нормативні значення і через відсутність онкольних зобов'язань значення k_{12} та k_{13} збігаються.

Для характеристики кількісного співвідношення онкольних (до запитання) зобов'язань лізингової компанії пропонується використовувати коефіцієнт k_{14} .

Враховуючи досвід здійснення лізингової діяльності як в Україні, так і за кордоном, не рекомендується застосовувати онкольні зобов'язання в діяльності лізингових компаній нашої держави на сучасному етапі, оскільки це може значно знизити їхню фінансову стійкість [71]. Значення цього показника доводить, що онкольні зобов'язання в структурі зобов'язань компанії відсутні.

Для характеристики кількісного співвідношення термінових зобов'язань у загальній структурі зобов'язань застосовується коефіцієнт k_{15} .

Значення цього показника свідчить, що зобов'язання лізингової компанії сформовано за рахунок термінових зобов'язань.

Для характеристики власного капіталу лізингової компанії пропонуємо застосовувати коефіцієнт k16 як співвідношення між стрижневим та власним капіталами компанії. Розраховані значення цього показника свідчать, що в динаміці значення показника дещо знизилась за нормативне значення.

Результати аналізу ліквідності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» наведені у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Аналіз ліквідності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Формула розрахунку	Нормативне значення	Значення			Економічне значення показника встановлює:
		2016	2017	2018	
$k8 = \frac{A1}{P1}$	0,4 – 0,5	-	-	-	ступінь покриття найбільш нестійких зобов'язань ліквідними засобами
$k9 = \frac{A1}{P1 + P4 + P8}$	0,1 – 0,15	0,059	0,046	0,012	ступінь покриття та ліквідності зобов'язань. Слід використовувати разом з k8 для згладжування можливих викривлень структури термінових зобов'язань, при цьому k8 є пріоритетним
$k10 = \frac{A1 + A6}{P1 + P4 + P8}$	0,15 – 0,4	0,059	0,046	0,012	потенційний запас ліквідності при використанні вторинних ліквідних ресурсів

Через відсутність онкольних зобов'язань і термінових рахунків до сплати лізингова компанія має абсолютну ліквідність згідно показника k8.

Загальну ліквідність визначається як співвідношення найбільш високоліквідних активів у балансі лізингової компанії (каса, кошти на розрахункових рахунках у банках, кошти на депозитних рахунках в банках до запитання) до усіх видів зобов'язань. Значення наведеного показника свідчить про доволі низьку ліквідність лізингової компанії так як їй бракує високоліквідних активів в балансі.

Загальну ліквідність з урахуванням елементів вторинної ліквідності пропонується розраховувати як співвідношення суми касових активів і активів вторинної ліквідності до усіх видів зобов'язань. Як видно із розрахованого значення показник співпадає із попереднім і не доходить до нормативних значень, тому що у компанії відсутні активи вторинної ліквідності. Активи вторинної ліквідності слід розуміти як активи, вкладені, наприклад, у високоліквідні цінні папери. Менеджмент вітчизняних лізингових компаній через об'єктивні причини не використовує вторинну ліквідність, що значною мірою дестабілізує фінансову стійкість лізингових компаній України. Але при розрахунках показників ліквідності варто відзначити, що найбільші зобов'язання у компанії виникли через велику дебіторську заборгованість, за якою потрібно посилити контроль.

Результати аналізу оцінювання ефективності діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» наведені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Аналіз ефективності діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ»

Формула розрахунку	Нормативне значення	Значення		
		2016	2017	2018
$k_{19} = \frac{c8}{A1 + A6 + A10 + A15}$	2,0 – 4,0	0,67 %	1,28 %	0,83 %
$k_{22} = \frac{c8}{C1 + C4}$	15,0 – 40,0	52,49 %	47,69 %	41,88 %
$k_{23} = \frac{A1 + A6 + A10 + A15}{C1 + C4}$	8 – 16 разів	70,93	40,94	69,64
$k_{30} = \frac{a2 + a3 + a17 + a19}{C1 + C4}$	0,5 – 2,0 рази	4,15	1,93	0,84
$k_{31} = \frac{a5 + A6 + A10 + a16}{C1 + C4}$	8,0 – 18,0	66,49	38,63	68,48

Для оцінювання ефективності роботи активів пропонується застосовувати показник k_{19} , що характеризує співвідношення прибутку й активів. Його оптимальне значення пропонується на рівні 2,0 – 4,0 %. Розраховане значення не відповідає нормативним, оскільки в активах компанії присутня значна доля дебіторської заборгованості.

Для оцінювання ефективності використання власного капіталу слід застосовувати показник співвідношення прибутку та власного капіталу k_{22} .

Отримане значення цього показника свідчить, що компанія ефективно використовує свій власний капітал.

Для характеристики обсягу активів, який вдається отримати з кожної грошової одиниці власного капіталу, тобто для характеристики мультиплікативного ефекту власного капіталу, пропонується застосовувати показник співвідношення активів та власного капіталу лізингової компанії k_{23} . Пропонується значення вказаного коефіцієнта, враховуючи підвищений рівень ризиків, наявних під час здійснення лізингової діяльності в Україні, на рівні 8 – 16 разів. Розраховані показники значно перевищують нормативні значення, а отже активи компанії потребують оптимізації.

Для визначення пріоритетності напрямків використання капіталу, тобто показника, яку частину капіталу відволікають у недохідні активи, пропонується застосовувати коефіцієнт k_{30} , що відображає співвідношення недохідних активів і власного капіталу. Розраховані значення цього показника знаходяться в оптимальному діапазоні.

Для характеристики розміру дохідних активів, які вдається отримати з кожної грошової одиниці капіталу, пропонується застосовувати показник співвідношення дохідних активів і капіталу k_{31} . Оптимальне значення вказаного коефіцієнта при аналізі ефективності діяльності банку встановлюють 8,0 – 18,0 % [55]. Рекомендоване його значення залежить від специфіки діяльності лізингової компанії, узгодивши його з k_{30} , але в межах, визначених у банківському менеджменті. Розраховані показники значно перевищують рекомендовані значення, через недостатній розмір власного капіталу.

Аналіз діяльності лізингової компанії на основі модифікованого балансу показав, що компанія знаходиться у стабільному фінансовому становищі, проте існують деякі проблеми, зокрема з ліквідністю і ефективністю роботи активів. Обидва показники не є нормативними через велику частку

дебіторської заборгованості в активах компанії, яка потребує ретельного контролю для поліпшення ліквідності активів компанії.

Запропоновані інструменти для оцінювання активів, пасивів, ліквідності й ефективності лізингової компанії можуть служити для характеристики поточної фінансової стійкості лізингової компанії, а також для створення нормативної бази при менеджменті фінансової стійкості лізингової компанії.

Висновки до розділу 3

На основі проведеного дослідження можна виокремити такі напрямки підвищення ефективності діяльності лізингової компанії. Оцінювання фінансової стійкості лізингової компанії, які були проведені на основі модифікованого балансового рівняння відобразили, що компанія ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» має стабільне фінансове становище, проте порушену ліквідність активів компанії. Рішення цієї проблеми було досліджено у підрозділі 3.1 і полягає у побудові щоденного кеш-плану, підготовки звітів і встановлення обмежень (лімітів) на формування портфельів ліквідних активів різного рівня. Лізинговий і кредитний портфель компанії повинні бути збалансовані за терміном, що дозволить використовувати як основне джерело обслуговування боргу власну ліквідність (лізингові надходження). Мінімізація ризику досягається шляхом ув'язування потоків грошових коштів у часі і за обсягами; створення резервного фонду; диверсифікації пасивних операцій; поточного контролю дебіторської заборгованості за платежами по лізингу. Також проблема полягає у відсутності резервів для покриття зобов'язань у разі непередбачуваних обставин. Так як компанія нарощує чистий прибуток, то є можливість створити необхідний резервний фонд.

Для підвищення ліквідності компанії також пропонується збільшити обсяг високоліквідних активів для досягнення нормативних значень

ліквідності. Оскільки лізингова компанія ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» і постачальник ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА» мають спільних власників лізингова компанія захищена від ризиків пов'язаних із поставкою продукції і обслуговуванням предмету лізингу. Однак лізингова компанія стає обмеженою у диверсифікації лізингового портфелю, оскільки має в своє розпорядженні лише продукцію наявну у ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА», яка в свою чергу спеціалізується виключно на сільсько-господарській техніці.

Вирішення проблеми ліквідності компанії і малої забезпеченості власними активами і капіталом дозволить залучити нових партнерів для фінансування лізингової діяльності. Наразі компанія має співпрацю лише з ПАТ «ПУМБ», який є єдиним партнером у фінансуванні лізингових договорів компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ». Частково ця проблема вирішена за рахунок передачі угод на зовнішнє фінансування банкам і лізинговим компаніям, які мають партнерські відносини з ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» у цьому питанні. Отже методом агрегованого балансу компанії були підтверджені основні проблемні аспекти компанії, а запропоновані методи вдосконалення ефективності лізингової компанії допоможуть у вирішенні наявних проблем.

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі магістра дослідження дозволило сформулювати низку висновків теоретичного, методичного та науково-прикладного характеру.

Встановлено, що фінансовий лізинг – це майнові відносини, зміст яких полягає в тому, що одна особа (потенційний лізингоодержувач) звертається до іншої особи (потенційного лізингодавця) з пропозицією придбати для нього певне майно, необхідне для основної діяльності лізингоодержувача. Лізинг є одним з найбільш прогресивних методів матеріально-технічного забезпечення виробництва, що відкриває доступ до передової техніки в умовах її швидкого морального старіння. Також лізинг це вигідний спосіб інвестування вільних фінансових ресурсів в основні засоби.

Визначено, що фінансовий лізинг за своїм змістом споріднений з кредитними відносинами (видачею кредиту під придбання виробничих фондів). Можливим є і порівняння лізингових відносин з наданням лізингодавцем лізингоодержувачу комерційного кредиту за договором купівлі-продажу з розстроченням виплати за майно, передане у фінансовий лізинг. Лізинг також можна розглядати і як діяльність, спрямовану на інвестування власних чи залучених фінансових ресурсів з метою отримання прибутку з лізингових платежів. Також лізинг тісно пов'язаний з орендним механізмом. Сукупність усіх цих визначень дало змогу виокремити повну характеристику економічної суті фінансового лізингу. Поєднання кредитної операції, інвестиційної та комерційної діяльності й оренди водночас створює нову організаційно-правову форму бізнесу – лізинг і, зокрема, фінансовий лізинг як його різновид.

Була проведена оцінка нормативної бази фінансового лізингу. Виокремлено основні недоліки і протиріччя, що стосуються фінансового лізингу у нормативно-правових документах. Досліджені основні проблеми

пов'язані з оподаткуванням лізингових операцій і предметів фінансового лізингу. Виявлено, що з метою розвитку галузі фінансового лізингу, нагальною необхідністю є усунення законодавчих протиріч з питання оподаткування податком на додану вартість лізингових платежів за договорами фінансового лізингу.

Досліджено підходи до класифікації лізингових угод, залежно від суб'єктів угоди, типу майна, терміну окупності, обсягу майна, сектора ринку, цільового призначення, способів фінансування, характеру лізингових платежів, намірів учасників, тривалості угоди, методів нарахування лізингових платежів, ступенем окупності. Визначено основні відмінності і специфіка лізингових угод і сфери їх застосування.

Проведений аналіз ринку лізингу в Україні виявив, що темпи його зростання випереджають світові. Найбільш задіяними галузями в економіці залишаються сільське господарство та транспорт, проте такі галузі, як ІТ, медицина, дорожнє будівництво, міський транспорт, логістика, комерційна нерухомість мають величезні перспективи розвитку, через отримання фінансування завдяки такому інструменту, як лізинг. Визначено, що основними суб'єктами, що надають послуги фінансового лізингу є юридичні особи, які не є фінансовими установами і банки. Більше 80 % угод фінансового лізингу припадає на членів асоціації «Українське Об'єднання Лізингодавців».

Встановлено, що існуючі проблеми на ринку лізингу такі, як криза та корупція, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність загальних знань про лізинг, недостатня обізнаність серед малих та середніх підприємств, нестача фінансування, особливо з боку вітчизняних компаній, та автомобілі зі іноземною реєстрацією становлять суттєву загрозу для подальшого розвитку ринку лізингу. Проте існують шляхи для розвитку лізингу в Україні які полягають в наступному: впровадження вендорного фінансування, оновлення нормативно-правової бази, збільшення обізнаності таким джерелом фінансування, як лізинг, залучення нових програм, щодо фінансування інших галузей економіки через лізинг, привернення інвестицій у лізинговий бізнес,

удосконалення ліцензування господарської діяльності з надання фінансового лізингу.

Проаналізовано діяльність, структуру, а також особливості роботи компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ». Здійснено організаційно-економічну характеристику ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ», встановлено, що у компанії є один постачальник техніки для надання її у фінансовий лізинг – ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА». Основним обслуговуючим банком є ПУМБ, 90 % оборотів проходить через цей банк. Лише ПУМБ надає позики для ведення лізингової діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ», проте компанія має партнерські угоди з банками і лізинговими компаніями, для переводу угод на зовнішнє фінансування.

За результатами аналізу діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» та її лізингового портфелю було зроблено висновок, що для ефективного функціонування на ринку лізингу компанії необхідно реалізовувати більше самохідної техніки у фінансовий лізинг. Основним предметом для надання у фінансовий лізинг повинні бути комбайни і трактори, оскільки вони мають найбільшу вартість. Кількість причіпної техніки, яку реалізує лізингова компанія напряму залежить від сезону, а також рослинних культур, які фермери збираються саджати і збирати.

Загалом визначено, що лізингова компанія залежить від сезонності, найпродуктивніші квартали з точки зору укладених договорів припадають на початок посівів, а також перед збором врожаїв.

Проведений комплексний аналіз фінансового стану компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗІНГ» виявив, що компанія ефективно проводить господарську діяльність. Активи компанії складаються більше як на 80 % із дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги, зумовлюючи це особливістю діяльності лізингової компанії. Пасиви компанії складаються лише з власного капіталу і поточних зобов'язань і забезпечень, а вони в свою чергу більше як на 95 % складаються із кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги. Враховуючи, що у постачальника і лізингової

компанії один власник, то фактично кредиторська заборгованість ніщо інше як заборгованість клієнтів перед постачальником техніки і банком. Аналіз форми №3 фінансової звітності компанії дав змогу оцінити вхідні і вихідні грошові потоки компанії, які в основному задіяні в операційній діяльності і пов'язані із реалізацією техніки у фінансовий лізинг. Дослідження показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності і рентабельності компанії згідно загального підходу оцінки компаній виділи потенційні слабкі сторони і проблеми у веденні господарської діяльності компанією.

Враховуючи специфіку діяльності компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» було зроблено висновок, що алгоритм розрахунку фінансових показників, а також їх нормативні значення не відповідають вимогам і не несуть в собі достовірну інформацію, про поточний фінансовий стан лізингової компанії.

На основі незадовільних результатів згідно загального підходу оцінки компанії було використано метод оцінки фінансового стану на основі модифікованого балансового рівняння, що дало здійснити коректну і об'єктивну оцінку компанії, визначити фінансові показники і їх відповідність запропонованим нормативним значенням.

Результати дослідження модифікованого балансу виявили задовільний фінансовий стан лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ», проте виокремили деякі проблемні моменти у веденні господарської діяльності, а саме: порушену ліквідність компанії, відсутність резервних фондів, підвищений рівень дебіторської заборгованості. Попередньо також виявлено проблеми із диверсифікацією лізингового портфелю, а також постачальників і джерел фінансування.

Розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ». Для підвищення ліквідності компанії пропонується побудова щоденного кеш-плану, підготовка звітів і встановлення обмежень (лімітів) на формування портфелів ліквідних активів різного рівня. Лізинговий і кредитний портфелі компанії необхідно збалансувати за терміном, що дозволить використовувати як основне джерело

обслуговування боргу власну ліквідність (лізингові надходження). Мінімізувати ризик втрати ліквідності можна шляхом ув'язування потоків грошових коштів у часі і за обсягами; створення резервного фонду; диверсифікації пасивних операцій; поточного контролю дебіторської заборгованості за платежами по лізингу. Також пропонується збільшити обсяг високоліквідних активів для досягнення нормативних значень ліквідності. Оскільки лізингова компанія ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» і постачальник ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА» мають спільних власників лізингова компанія захищена від ризиків пов'язаних із поставкою продукції і обслуговуванням предмету лізингу. Разом з тим, підприємство стає обмеженим у диверсифікації лізингового портфелю, оскільки має в своєму розпорядженні лише продукцію, наявну у ТОВ «ПОЛЕТЕХНІКА», яка, в свою чергу, спеціалізується виключно на сільськогосподарській техніці.

Вирішення проблеми ліквідності компанії і малої забезпеченості власними активами і капіталом дозволить залучити нових партнерів для фінансування лізингової діяльності. Наразі компанія має співпрацю лише з ПАТ «ПУМБ», який є єдиним партнером у фінансуванні лізингових договорів компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ». Частково ця проблема нівельована за рахунок передачі угод на зовнішнє фінансування банкам і лізинговим компаніям, які мають партнерські відносини з ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» у цьому питанні.

Впровадження запропонованих рекомендацій дозволить підвищити ефективність діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ», уникнути ризиків, пов'язаних із втратою ліквідності компанії, залучити нових партнерів для фінансування лізингової діяльності, підвищити рівень конкурентоспроможності на ринку лізингових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амелін С. К. Сутність фінансового лізингу. *Наукові праці НДФІ*, 2010. С. 131-139.
2. Байкова И. В. Оценка рисков при заключении договоров лизинга. *Вестник Гомельского государственного технического университета им. П.О. Сухого*. 2002. №1(7). С. 51–59.
3. Вісник Державної податкової служби України. URL : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1296>. (дата звернення: 10.12.19).
4. Внукова Н. Н. Сучасний стан економіко-правового регулювання фінансового лізингу в Україні. *Лізинг в Україні*. 2005. № 3. С. 8–10.
5. Внукова Н. Н., Ольховиков О. В. Мир лизинга. Харьков: Основа, 1994. 220 с.
6. Газман В. Д. Финансовый лизинг. Москва: Издательский дом ГУ ВШЭ, 2005. 390 с.
7. Газман В. Д. Ценообразование лизинга: учеб. пособ. для вузов Москва: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. 543 с.
8. Горемыкин В. А. Лизинг : учеб. Москва: Дашков и К, 2003. 944 с.
9. Горемыкин В. А. Лизинг. Москва: Информационно-издательский дом «Филинь»; Информцентр XXI века, 2005. 944 с.
10. Горшков М. С. Управление рисками лизинговых сделок. *Аудит и финансовый анализ*. 2007. № 3. С. 43–54.
11. Грабельська О. В. Лізинг: класифікація та ефективність застосування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2011. № 704. С.89–95.
12. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 02.12.19).
13. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М. Зовнішньоекономічний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 568 с.

14. Дергалюк Б. В. Методичні підходи до класифікації лізингу в Україні: проблеми та перспективи. *Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць*. 2011. № 8. С. 208–213.
15. Джуха В. М. Лізинг. Ростов-на-Дону, 1999. 320 с.
16. Дорофєєва О. В. Фінансові ризики лізингових компаній України : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Тернопільська академія народного господарства. Тернопіль, 2004. 24 с.
17. Кабатова Е. В. Лізинг: правовое регулирование, практика. Москва: ИНФРА-М, 1998. 204 с.
18. Кабатова Е. В. Лізинг : правовое регулирование, практика : учебн. пособие. М. : ИНФРА-М, 1997. 204 с.
19. Корсун А. С. Розвиток лізингових відносин аграрних підприємств: автореф.дис. ... канд. економ. наук: 08.00.04 / Дніпровський держ. Аграрно-економічний ун-т. Дніпро, 2017. 237 с.
20. Кочетков В. Н., Краєва Е. В., Кочеткова О. В. Организация лизинговых операций. Київ: Укр.-фин. ин-т менеджмента и бизнеса, 1998. 103 с.
21. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової автономії (Коефіцієнт фінансової незалежності). *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/346-pokaznik-finansovoji-avtonomiji-pokaznik-finansovoji-nezalezhnosti>. (дата звернення: 08.12.2019).
22. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової стабільності (Коефіцієнт фінансування). *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/348-pokaznik-finansovoji-stabilnosti-koefitsient-finansuvannya>. (дата звернення: 08.12.2019).
23. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (Забезпечення оборотних активів власними коштами). *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/301-koefitsient->

zabezpechenosti-vlasnimi-oborotnimi-zasobami-zabezpechennya-oborotnikh-aktiviv-vlasnimi-koshtami. (дата звернення: 08.12.2019).

24. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/282-manevrenist-vlasnogo-kapitalu>. (дата звернення: 08.12.2019).

25. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності активів (коефіцієнт трансформації, ресурсовіддача). *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/288-oborotnist-aktiviv> (дата звернення: 08.12.2019).

26. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності власного капіталу. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/300-pokaznik-oborotnosti-vlasnogo-kapitalu>. (дата звернення: 08.12.2019).

27. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/299-pokaznik-oborotnosti-debitorskoji-zaborgovanosti>. (дата звернення: 08.12.2019).

28. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/294-oborotnist-kreditorskoji-zaborgovanosti>. (дата звернення: 08.12.2019).

29. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт рентабельності власного капіталу. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/338-pokaznik-rentabelnosti-vlasnogo-kapitalu>. (дата звернення: 08.12.2019).

30. Кобилецький В. Р. Показник рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком, норма чистого прибутку, маржа чистого прибутку, рентабельність продажів по чистому прибутку, рентабельність виручки. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL :

<https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/341-pokaznik-rentabelnosti-realizovanoji-produktsiji-za-chistim-pributkom-norma-chistogo-pributku-marzha-chistogo-pributku-rentabelnist-prodazhiv-po-chistomu-pributku>.
(дата звернення: 08.12.2019).

31. Лапыгин Ю. Н. Управленческий консалтинг. Москва : Альма Матер, Академический Проект, 2005. 427 с.

32. Міщенко В. І., Луб'яницький О. С., Слав'янська Н. Г. Основи лізингу: навч. посіб. *Бібліотека банкіра*. Київ: Знання, 1997. 138 с.

33. Мойсеєнко І. П. Інвестування : навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 490 с.

34. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). URL : <https://www.nfp.gov.ua/>. (дата звернення: 18.11.2019).

35. Національний банк України URL : <https://bank.gov.ua/>. (дата звернення: 15.10.2019).

36. Онім І. В. Класифікація лізингу. *Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України*. 2009. № 2. С. 126–127.

37. Організаційні аспекти ризик-менеджменту при наданні лізингових послуг. *Бізнес Інформ*, 2014. № 6. С. 365–372.

38. Павличенко О. П. Правові та методологічні аспекти фінансового лізингу. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка*. 2011. № 5(4). С. 110-116.

39. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 03.12.19).

40. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.

41. Пономаренко Т. Через системне регулювання лізингових операцій до створення високотехнологічних виробництв. *Лізинг в Україні*. 2006. № 3. С. 7–8.

42. Про надання окремих фінансових послуг юридичними особами – суб'єктами [...] : Розпорядження від 22.01.2004 р. № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0492-04>. (дата звернення: 03.12.19).

43. Проскуріна Н. М. Ризики лізингової діяльності та перспективні напрями їх мінімізації. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. №4(8). С. 75–83.

44. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.01.2004 № 723/97-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/723/97-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 02.12.19).

45. Ринок лізингу України: основні тенденції та прогнози 2015 р. Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців». URL : http://www.uul.com.ua/experts/leasing_market/. (дата звернення: 19.11.19).

46. Саблук Р. П. Теоретичні аспекти лізингових відносин. *Економіка АПК*. 2000. № 11. С. 49–57.

47. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для вищої школи. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.

48. Стаднік Є. О. Аналіз сучасного стану ринку лізингу в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 6. С. 60–66.

49. Слободянюк О. В. Ринок лізингових послуг в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 16 (ч.4). С.129–132.

50. Снігір Л. Я. Лізинг: як використати його переваги. Київ: Центр комерційного права, 2011. 127 с.

51. Сухенко О. Управління ризиками лізингової компанії. *Лізинг в Україні*. 2008. № 1. С. 11–14.

52. Українське об'єднання лізингодавців. URL : <https://uul.com.ua/>. (дата звернення: 11.12.19).

53. Федірко М. М. Фінансова стійкість лізингових компаній: дис. ... канд. економ. наук: 08.04.01 / Тернопільський держ. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2003. 240 с.

54. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : Навчальний посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 424 с.
55. Финансовый менеджмент: теория и практика: учебник. Москва: Перспективы, 1998. 656 с.
56. Философова Т. Г. Лизинг. Москва: ЮНИТИ – ДАНА, 2006. 191 с.
57. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 03.12.19).
58. Цигилик І. І., Кропельницька С. О., Мозіль О. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. *Центр навчальної літератури*, 2009 р. 123 с.
59. Чекмарева Е. Н. Лизинговый бизнес: практ. пособ. по организации и проведению лизинговых операций. Москва: Экономика, 1994. 127 с.
60. Черненко Н. О. Аналіз стану сучасного ринку міжнародного лізингу в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5636>. (дата звернення: 15.10.2019).
61. Чернобай Л. І. Ризики лізингової діяльності: сутність та класифікація. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Проблеми економіки та управління*. 2011. № 698. С. 322–328.
62. Шевчук Ю. А. Термінологія та класифікація лізингу. *Лізинг в Україні*. 2008. № 5. С. 5–6.
63. Щодо ризиків тінізації лізингових операцій в Україні. Аналітична записка: Національний інститут стратегічних досліджень. URL : http://www.niss.gov.ua/articles/1161/#_ftn1. (дата звернення: 12.10.2019).
64. Яновський О. Лізинг як форма підприємницької діяльності. *Економіка України*. 1994. № 11. С. 90–92.
65. Bernhardt A. B., Granesko D. C. Tax Implications of Bank Leasing. *The Bankers Magazine*. 1977. Winter. P. 46–52.
66. Bierman H. Jr. Leveraged Leasing: An Alternative Analysis. *The Bankers Magazine*. 1974. Summer. P. 62–65.

67. Capital Times Investment Company. Дослідження розвитку фінансового лізингу в Україні. Прогноз на 2018–2021pp. URL : http://uul.com.ua/wp-content/uploads/2018/10/CT_WM_Leasing_USAID-Conf_Sep2018-4-1.pdf (дата звернення: 12.10.2019).

68. Cremer R. H., Seifert J. A. Measuring the Impact of Maturity on Expected Return and Risk. *Journal of Bank Research*. 1967. Autumn. P. 229–235.

69. Packham E. R. An Analysis of the Risks of Leveraged Leasing. *The Journal of Commercial Bank Lending*. 1975. March. P. 2–29.

70. USAID Ukraine development agency. Проект «Трансформація фінансового сектору в Україні». URL : <https://www.usaid.gov/uk/ukraine>. (дата звернення: 18.11.2019).

71. Van Horne J. C. Cost of Leasing with Capital Market Imperfections. *The Engineering Economist*. 1977. Fall. P. 1–12.

ДОДАТОК А

АНКЕТА ЛІЗИНГООДЕРЖУВАЧА

Назва компанії: **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ** _____
 ЄДРПОУ **38943762**, Дата реєстрації **21.10.2013** _____, Св-во ПДВ **389437606115**, ІПН № _____

Адреса юридична: **11323, ЖИТОМИРСЬКА ОБЛ., ЛУТИНСЬКИЙ РАЙОН, СЕЛО БОВСУНИ, ВУЛИЦЯ ЦЕНТРАЛЬНА, БУДИНОК 74**

Місцезнаходження: **СМТ. Лугини, Житомирської області Лугини,** _____

Контактний телефон: **067 278-11-46, 067 238-29-28** Факс: _____ e-mail: **luginagro@ukr.net**

Банківські реквізити: Рахунок № **26004572394** у **АБ Райффайзен Банк Аваль**, МФО **380805**

Контактні особи:

Посада	ПІБ	Телефон	Серія та номер паспорта, ким і коли виданий, ідентифікаційний номер
Директор			
Заступник директора			
Головний бухгалтер			
Особи уповноважені діяти від імені клієнта (по довіреності)			
Кількість працівників:		2016	2017
		15	16

Параметри лізингу:

Найменування предмету лізингу	Продавець	Вартість предмета лізингу	Розмір передплати	Бажаний строк лізингу	Погашення (місяці)

Засновники/власники(пряме володіння):

1) _____ (Прізвище, ім'я, по-батькові для фізичної особи / назва для юридичної особи) (Ідентифікаційний код/код ЄДРПОУ) Країна реєстрації (для юридичної особи)/постійного проживання (для фізичної особи): <u>УКРАЇНА</u> Дата народження <u>3</u> <u>1</u> <u>0</u> <u>3</u> <u>1</u> <u>9</u> <u>8</u> <u>1</u> р. Частка власності (участі): <u>25</u> % Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☒ ні
2) _____ (Прізвище, ім'я, по-батькові для фізичної особи / назва для юридичної особи) (Ідентифікаційний код/код ЄДРПОУ) Країна реєстрації (для юридичної особи)/постійного проживання (для фізичної особи): <u>УКРАЇНА</u> Дата народження <u>2</u> <u>0</u> <u>1</u> <u>1</u> <u>1</u> <u>9</u> <u>8</u> <u>1</u> р. Частка власності (участі): <u>25</u> % Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☒ ні
3) _____ (Прізвище, ім'я, по-батькові для фізичної особи / назва для юридичної особи) (Ідентифікаційний код/код ЄДРПОУ) Країна реєстрації (для юридичної особи)/постійного проживання (для фізичної особи): <u>УКРАЇНА</u> Дата народження <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> р. Частка власності (участі): <u>50</u> % Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☒ ні
4) _____ (Прізвище, ім'я, по-батькові для фізичної особи / назва для юридичної особи) (Ідентифікаційний код/код ЄДРПОУ) Країна реєстрації (для юридичної особи)/постійного проживання (для фізичної особи): _____ Дата народження <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> р. Частка власності (участі): _____ % Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☐ ні

Кінцеві бенефіціарні власники (контролери) юридичної особи²:

<p>1) Прізвище, ім'я, по-батькові (за наявності) <u>КОЦУПАТРИЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСІЙОВИЧ</u></p> <p>Дата народження <u>3</u> <u>1</u> <u>0</u> <u>3</u> <u>1</u> <u>9</u> <u>8</u> <u>1</u> р.; Країна постійного місця проживання: <u>УКРАЇНА</u></p> <p>Приналежність до публічних осіб³, до осіб близьких⁴ або пов'язаних із публічними особами⁵ ☐ так ☒ ні</p> <p>Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☒ ні</p>
<p>2) Прізвище, ім'я, по-батькові (за наявності) <u>КОЛОНЕНКО АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ</u></p> <p>Дата народження <u>2</u> <u>0</u> <u>1</u> <u>1</u> <u>1</u> <u>9</u> <u>8</u> <u>1</u> р.; Країна постійного місця проживання: <u>УКРАЇНА</u></p> <p>Приналежність до публічних осіб³, до осіб близьких⁴ або пов'язаних із публічними особами⁵ ☐ так ☒ ні</p> <p>Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☒ ні</p>
<p>3) Прізвище, ім'я, по-батькові (за наявності) _____</p> <p>Дата народження <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> <u> </u> р.; Країна постійного місця проживання: _____</p> <p>Приналежність до публічних осіб³, до осіб близьких⁴ або пов'язаних із публічними особами⁵ ☐ так ☐ ні</p> <p>Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☐ ні</p>

Керівники⁶:

<p>1) Прізвище, ім'я, по-батькові: _____</p> <p>Дата народження <u>3</u> <u>1</u> <u>0</u> <u>3</u> <u>1</u> <u>9</u> <u>8</u> <u>1</u> р.; Країна постійного місця проживання: <u>УКРАЇНА</u></p> <p>Приналежність до публічних осіб³, до осіб близьких⁴ або пов'язаних із публічними особами⁵ ☐ так ☒ ні</p> <p>Приналежність до податкових резидентів США¹ ☐ так ☒ ні</p>
--

Найважливіша техніка та споруди :

<i>Вид, марка, модель</i>	<i>Рік виготовлення</i>	<i>Чи знаходяться вони під заставою</i>
автомобіль FORD RANGER 2,2 TDI 15	2017	
Борона з катком та штригелем Kockerling Rebeii300 34	2015	
КОМБАЙН NEW HOLLAND 5.10	2017	так
посівний комплекс HORSCH TIGER 4AS/PRONTO 4TD 31	2010	
ТРАКТОР NEW HOLLAND T6050 2 ШТ.	2017	
Трактор колісний JCB 8330 FASTRAC 32	2018	так
розприскувач польовий причіпний KUNN ATLANTIQUE 27	2010	
Плуг оборотний відв. типу напівнав. Kvernelend PG 37	2015	

Продажі за видами товарів/послуг за 2018 рік

<i>Найменування товару/послуги</i>	<i>Чиста виручка, тис. грн.</i>	<i>% в загальному об'ємі виручки</i>
Соняшник	5 906,6	30,3
Ріпак	5 749,8	30,1
Пшениця	2 855,9	14,6
Жито	514,1	2,6
Гірчиця	2 192,2	11,2

фацелія	1 941,4	9,96
соя	261,1	1,3
люпин	47,1	0,24
Послуги комбайна	207	1,0

Продовження додатку А

Земельні ділянки, га

<i>Кількість пайовиків (договорів оренди)</i>	<i>Загальна площа ріллі згідно з договорами оренди (га)</i>	<i>Кінцева дата дії договорів</i>
1588	1622	2027

Виробництво продукції рослинництва:

<i>Найменування</i>	<i>2017</i>		<i>2018</i>		<i>2019(план)</i>	
	<i>Засіяно,га</i>	<i>Зібрано,ц</i>	<i>Засіяно,га</i>	<i>Зібрано,ц</i>	<i>План посіву, га</i>	<i>План збору, ц</i>
<i>Пшениця озима</i>	25	1589,3	166	4356	380	13 300
<i>Пшениця яра</i>	15	700,7	55	1095		
<i>Кукурудза на зерно</i>						
<i>Ячмінь ярий</i>	15	225				
<i>Ячмінь озимий</i>	10	202,5				
<i>Соняшник</i>	10	231,3	163	5850	660	16 500
<i>Ріпак озимий</i>	50	1964	207	4785	480	10 560
<i>Ріпак ярий</i>	10	173,8				
<i>Соя</i>	38	645,2	10	240		
<i>Інші зернові та бобові (вказати які саме): ЛЮПИН, ГРЕЧКА, ЖИТО, ФАЦЕЛІЯ, ГІРЧИЦЯ</i>	354	5630,1	172	2628	200	2 200
<i>Інші</i>						

Виробництво продукції тваринництва: ВРХ: _____ голів, свині _____ голів, вівці _____ голів.

Постачальники сировини чи матеріалів за даними на кінець року або звітного періоду (якщо не 1 та 2 квартал)

<i>Основні постачальники*</i>	<i>Найменування сировини чи матеріалів</i>	<i>Умови оплати (передплата чи відстрочка, кіл-ть днів)</i>	<i>% в загальному об'ємі поставок</i>
	паливо	ПРЕДОПЛАТА	90
	МІН.ДОБРИВА	ПРЕДОПЛАТА	40
	ЗЗР	ВІДСТРОЧКА 180 ДНІВ	80
	МІНДОБРИВА	ПРЕДОПЛАТА	40
	ЗЗР	ТОВАРНИЙ КРЕДИТ	20

Покупці вироблених товарів/послуг за даними на кінець року або звітного періоду (якщо не 1 та 2 квартал)

<i>Основні покупці*</i>	<i>Найменування товарів/послуг</i>	<i>Умови оплати (передплата чи відстрочка, кіл-ть днів)</i>	<i>% в загальному об'ємі закупок</i>
	соняшник	85/15	40
	Ріпак, пшениця	80/00	40
	Люпин, гірчиця, фацелія		10
	гірчиця	100	10

**% в загальному об'ємі не менше 10%*

Головні дебітори за останній звітний період:

<i>Найменування дебітора</i>	<i>За що</i>	<i>тис. грн.</i>
	насіння	1876

Продовження додатку А

Головні кредитори за останній звітний період:

<i>Найменування кредитора</i>	<i>За що</i>	<i>тис. грн.</i>
	Техніка, аванси	11095,2
	Перевозка помету	279,1

Кредитна історія та поточні зобов'язання на дату заповнення анкети:

<i>Банк/лізингова компанія</i>	<i>Дата початку договору</i>	<i>Дата закінчення дії договору</i>	<i>Що придбали</i>	<i>Сума договору (грн.)</i>	<i>% ставка</i>	<i>Залишок боргу</i>	<i>Предмет застави</i>
	20.11.2018	15.12.2019	Грошові кошти	400 тис. дол. США	9	400 тис.дол США	техніка
	08.10.2018		ЗЗР, міндобрива	8 629,3		4837,4 тис.грн.	

Поруки / гарантії на дату заповнення анкети:

<i>Назва кредитора та боржника</i>	<i>Дата початку договору</i>	<i>Дата закінчення дії договору</i>	<i>Вид поруки (майнова, фінансова)</i>	<i>Сума боргу по договору (грн.)</i>	<i>Предмет застави</i>

Заява лізингодержувача:

У відповідності до п.1 ч.1.ст.11 Закону України «Про захист персональних даних» Лізингодержувач надає ТОВ «Агролендлізинг» беззастережне право на використання персональних даних, зазначених в наданих ТОВ «Агролендлізинг» документах, з метою забезпечення реалізації цивільно-правових, господарсько-правових, адміністративно-правових, земельних, податкових відносин та відносин у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, а також виконання положень договору фінансового лізингу та пов'язаних з цим дій, зокрема, але не обмежуючись наступним: проведення розрахунків, здійснення бухгалтерського обліку, надсилання кореспонденції, дій, пов'язаних із захистом прав сторони за договором фінансового лізингу.

Лізингодержувач заявляє, що він не мав юридичних та судових розглядів протягом останніх років та що фінансовий стан даної компанії дозволяє їй виконувати обов'язки, що виникають з договору фінансового лізингу. Лізингодержувач усвідомлює, що ця заява має важливий вплив та позитивне затвердження заявки на лізинг та запевняє, що ця інформація та цифри є достовірними.

Підписуючи дану анкету Лізингодержувач погоджується з тим, що йому відомий зміст ст.ст. 220, 222 ККУ, та дозволяє ТОВ «Агролендлізинг» збирати, перевіряти та зберігати інформацію щодо його кредитної історії та ділової репутації, а також дозволяє надавати інформацію щодо співпраці Лізингодержувача з ТОВ «Агролендлізинг»:

Стаття 220 ККУ: Приховування стійкої фінансової неспроможності .

Умисне приховування громадянином - засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності своєї стійкої фінансової неспроможності шляхом подання недостовірних відомостей, якщо це завдало великої матеріальної шкоди кредиторів, - карається штрафом від двох до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 222 ККУ: Шахрайство з фінансовими ресурсами.

1. Надання громадянином-підприємцем або громадянином - засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності завідомо неправдивої інформації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим чи органам місцевого самоврядування, банкам або іншим кредиторам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків у разі відсутності ознак злочину проти власності - карається штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, якщо вони вчинені повторно або завдали великої матеріальної шкоди, - караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Керівник підприємства

_____ / Коцупатрий О.О. _____ /
підпис ПІБ

Головний бухгалтер

_____ / Парчинський І.В. _____ /
підпис ПІ

Продовження додатку А

М.П.

« _____ » _____ 2018р.

1 під податковими резидентами Сполучений Штатів Америки мають на увазі:

- громадяни США (які отримали громадянство за народженням чи в порядку натуралізації), незалежно від наявності у них громадянства іншої держави;
- особи, які мають посвідку на проживання в США (Green Card);
- особи, які перебували в США протягом більше 31 дня у поточному році і більше 183 днів в сукупності протягом трьох попередніх років (крім вчителів, студентів та стажерів, які тимчасово перебувають/перебували на території США на підставі віз типу «F», «J», «M» або «Q»).

2 **кінцевий бенефіціарний власник (контролер)** – фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначити умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі.

При цьому кінцевим бенефіціарним власником (контролером) не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є агентом, номінальним утримувачем (номінальним власником) або є тільки посередником щодо такого права.

3 **Публічні особи** - особи, які відповідно до Закону є національними, іноземними публічними діями, діями, які виконують політичні функції в міжнародних організаціях.

Національними публічними діями є фізичні особи, які виконують або виконували протягом останніх трьох років визначені публічні функції в Україні, а саме:

- Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України;
- перші заступники та заступники міністрів, керівники інших центральних органів виконавчої влади, їх перші заступники і заступники;
- народні депутати України;
- Голова та члени Правління Національного банку України, члени Ради Національного банку України;
- голови та судді Конституційного Суду України, Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів;
- члени Вищої ради правосуддя, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члени Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів;
- Генеральний прокурор та його заступники; Голова Служби безпеки України та його заступники;
- керівники обласних територіальних органів центральних органів виконавчої влади, керівники органів прокуратури, керівники обласних територіальних органів Служби безпеки України, голови та судді апеляційних судів;
- Директор Національного антикорупційного бюро України та його заступники; Голова Антимонопольного комітету України та його заступники;
- Голова та члени Рахункової палати; члени Національної ради з питань телебачення і радіомовлення України;
- надзвичайні і повноважні послы; Начальник Генерального штабу - Головнокомандувач Збройних Сил України, начальники Сухопутних військ України, Повітряних Сил України, Військово-Морських Сил України;
- державні службовці, посади яких належать до категорії "А";
- керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків;
- керівники керівних органів політичних партій та члени їх центральних статутних органів.

Іноземними публічними діями є фізичні особи, які виконують або виконували протягом останніх трьох років визначені публічні функції в іноземних державах, а саме:

- глава держави, керівник уряду, міністри та їх заступники; депутати парламенту;
- голови та члени правління центральних банків;
- члени верховного суду, конституційного суду або інших судових органів, рішення яких не підлягають оскарженню, крім оскарження за виняткових обставин;
- надзвичайні та повноважні послы, повірені у справах та керівники центральних органів військового управління;
- керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних підприємств, що мають стратегічне значення;
- керівники керівних органів політичних партій, представлених у парламенті.

Діями, що виконують політичні функції в міжнародних організаціях, є посадові особи міжнародних організацій, що обіймають або обіймали протягом останніх трьох років керівні посади в таких організаціях (директори, голови правління або їх заступники) або виконують будь-які інші керівні функції на найвищому рівні, в тому числі в міжнародних міждержавних організаціях, члени міжнародних парламентських асамблей, судді та керівні посадові особи міжнародних судів.

4 **Близькі особи** - особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також - незалежно від зазначених умов - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням.

5 **Пов'язаними із публічними особами**, є особи, з якими члени сім'ї національних, іноземних публічних діячів та діячів, що виконують політичні функції в міжнародних організаціях мають ділові або особисті зв'язки.

6 Зазначаються прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) керівника та/або осіб, на яких покладено функції з керівництва та управління господарською діяльністю.

7 **GIIN** - глобальний ідентифікаційний номер в цілях виконання Закону FATCA.

ДОДАТОК Б

Товариство з обмеженою відповідальністю
«АТРОЛЕНДЛІЗИНГ»

01004, м. Київ, вул. Горького, буд. 7-В, Код ЄДРПОУ 38130578, тел. (044) 2227004

Попередній графік розрахунку лізингових платежів 12

Менеджер:Гришко

ФГ Гисос

Название техники	Погружник Мерло	Дата расчета
		15.12.2019
Стоимость объекта лизинга в валюте		240 000,00
Стоимость объекта лизинга	6 824 352,00 грн.	Курс 28,4348 EUR
Первоначальный взнос	25,00000%	1706088 60 000,00
Сумма финансирования	5 118 264,00 грн.	180000
Процентная ставка	12,000%	ставка рефинансиров. 7,00%
Срок лизинга (месяцев)	26	
Единоразовая комиссия	1,5000%	
Дата выдачи	21.08.2019	
Среднегодовое удорожания	6,09%	

Резюме	Гривна	Валюта	Стоимость техники с удорожанием, комиссией и страховкой
сумма переплаты по процентам	730 223,31 грн.	25 680,62	271 680,62
Общее количество выплат	26	прячем	Страховка
Общая сумма выплат	5 848 487,31 грн.	205 680,62	В процентах 1,00%
Сумма вознаграждения	730 205,66 грн.	показать	В гривнах 68 243,52 грн.
Комиссия	102 365,28 грн.	3600,00	В валюте 2 400,00

№	Период погашения	Сумма выплаты, в т.ч комиссия Лизингодателя	прячем		Відшкодування вартості	Сальдо тела кредита
			выплата суми фінансування в %	процентная часть, грн.		
						5 118 264,00 грн.
1	25.11.2019	1 525 242,67	45,00%	160 372,27	1 364 870,40	3 753 393,60
2	31.12.2019	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
3	31.01.2020	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
4	29.02.2020	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
5	31.03.2020	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
6	30.04.2020	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
7	31.05.2020	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
8	20.12.2019	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
9	31.07.2020	37 533,94	45,00%	37 533,94	-	3 753 393,60
10	31.08.2020	1 402 404,34	65,00%	37 533,94	1 364 870,40	2 388 523,20
11	30.09.2020	23 885,23	65,00%	23 885,23	-	2 388 523,20
12	31.10.2020	23 885,23	65,00%	23 885,23	-	2 388 523,20
13	30.11.2020	23 885,23	65,00%	23 885,23	-	2 388 523,20
14	31.12.2020	1 047 538,03	80,00%	23 885,23	1 023 652,80	1 364 870,40
15	31.01.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
16	28.02.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
17	31.03.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
18	30.04.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
19	31.05.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
20	30.06.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
21	31.07.2021	13 648,70	80,00%	13 648,70	-	1 364 870,40
22	31.08.2021	686 083,90	90,00%	13 648,70	682 435,20	682 435,20
23	30.09.2021	6 824,35	90,00%	6 824,35	-	682 435,20
24	31.10.2021	6 824,35	90,00%	6 824,35	-	682 435,20
25	30.11.2021	6 824,35	90,00%	6 824,35	-	682 435,20
26	31.12.2021	689 259,55	100,00%	6 824,35	682 435,20	0,00

ДОДАТОК В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство <u>Товариство з обмеженою відповідальністю "Агралемдлішніг"</u>	за ЄДРПОУ	2019 01 01
Територія <u>ЗАПОРІЗЬКА</u>	за КОАТУУ	38130378
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	2310137200
Вид економічної діяльності <u>Фінансовий лізинг</u>	за КВЕД	240
Середня кількість працівників <u>16</u>		64.91

Адреса, телефон вулиця Профспілок, буд. 5, к. 572, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69044 7081520

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого виводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2018** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	110	51
первісна вартість	1011	128	128
знос	1012	18	77
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені звітні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	110	51
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	-	-
Виробничі запаси	1101	-	-
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховувачів	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	69 781	149 755
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	10 871	13 416
з бюджетом	1135	1 229	1 175
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	361	363
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 928	1 954
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	3 928	1 954
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестраховачів у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку В

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	901	806
Усього за розділом II	1195	87 071	167 469
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	87 181	167 520

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 000	1 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 097	1 388
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	2 097	2 388
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благочинна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1695	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	82 772	161 264
розрахунками з бюджетом	1620	21	21
у тому числі з податку на прибуток	1621	21	21
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	1
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	426	1 622
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 865	2 224
Усього за розділом III	1695	85 084	165 132
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	87 181	167 520

Керівник

Гришко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Гарашенко Наталя Григорівна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку В

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Агролендлізинг" (підприємство)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2019	01	01
			38130578		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	193 673	132 207
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(171 426)	(114 891)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	22 247	17 316
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 146	2 271
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(5 238)	(7 681)
Витрати на збут	2150	(17 983)	(9 898)
Інші операційні витрати	2180	(96)	(2 419)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	76	-
збиток	2195	(-)	(411)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	279	645
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку В

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	355	234
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(64)	(42)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	291	192
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	291	192

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1	3
Витрати на оплату праці	2505	377	284
Відрахування на соціальні заходи	2510	83	78
Амортизація	2515	59	13
Інші операційні витрати	2520	22 797	19 620
Разом	2550	23 317	19 998

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Гришко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Гарашенко Наталя Григорівна

Продовження додатку В

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Агролендлізинг"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) 2019 / 01 / 31
за ДОКУМЕНТ ЗВІТНИЙ
КОДИ

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2018** р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	89 775	174 299
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	3005	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	10 689	6 182
Надходження від повернення авансів	3020	2 830	15 236
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	1 147	68
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	-	459
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(100 251)	(184 179)
Праці	3105	(303)	(228)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(85)	(79)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(166)	(176)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(64)	(78)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(28)	(43)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(74)	(55)
Витрачання на оплату авансів	3135	(5 773)	(10 220)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(50)	(5 736)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(66)	(237)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-2 253	-4 611
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	279	645
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Продовження додатку В

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(-)	(-)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	279	645
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	-
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	-
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(-)	(-)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-1 974	-3 966
Залишок коштів на початок року	3405	3 928	7 894
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	1 954	3 928

Гришко Олександр Миколайович

Грищенко Наталя Григорівна

ДОДАТОК Д

Баланс (звіт про фінансовий стан)														
ТОВ "АІ РОБІНІДЖМЕНТ"														
Код радіа	Актив	2016р			2017р			2018р			Відносний приріст		Горизонтальний зміст	
		2016р	2017р	2018р	2016р	2017р	2018р	2017/2016	2018/2017	абсолютні відмінності	відсоток відмінності	2017/2016	2018/2017	
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	I. Необоротні активи													
1000	Нематеріальні активи:	0	0	0										
1001	пересичені активи	0	0	0										
1002	амортизовані нематеріальні	0	0	0										
1005	Незавершені капітальні	0	0	0										
1010	Окремі засоби:	14	110	51	0,01%	0,13%	0,03%	685,71%	-53,64%	96	-59	0,12%	-0,10%	
1011	пересичені активи	19	128	128	0,01%	0,15%	0,08%	573,68%	0,00%	109	0	0,13%	-0,07%	
1012	знос	5	18	77	0,00%	0,02%	0,05%	260,00%	327,78%	13	59	0,02%	0,03%	
1015	Інвестиційна неруходість:	0	0	0										
1016	пересичені активи	0	0	0										
1017	знос	0	0	0										
1020	Довгострокові біологічні активи:	0	0	0										
1021	пересиченість	0	0	0										
1022	амортизовані нематеріальні	0	0	0										
1030	Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі	0	0	0										
1035	інші фінансові інвестиції	0	0	0										
1040	довгострокові довгострокові	0	0	0										
1045	Відстрочені податкові активи	0	0	0										
1050	Гудвилл	0	0	0										
1060	Відстрочені акційні витрати	0	0	0										
1065	Залишок коштів у валютнозалежних структурах	0	0	0										
1090	Інші необоротні активи	0	0	0										
1095	Усього за розділом I	14	110	51	0,01%	0,13%	0,03%	685,71%	-53,64%	96,00	-59,00	0,12%	-0,10%	
	перевірка									96	-59	0,12%	-0,10%	
	II. Оборотні активи													
1100	Засоби	0	0	0										
1101	Виробничі запаси	0	0	0										
1102	Незавершене виробництво	0	0	0										
1103	Готова продукція	0	0	0										
1104	Товари	0	0	0										
1110	Поточні біологічні активи	0	0	0										
1115	Дебіторські заборгованості	0	0	0										
1120	Векселі одержані	0	0	0										
1125	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	114754	69781	149755	84,52%	80,04%	89,40%	-39,19%	114,61%	-44 973	79 974	-4,48%	9,35%	
	Дебіторська заборгованість за розрахунками:													
1130	за відшкодування податку з продажів	11385	10871	13416	8,39%	12,47%	8,01%	-4,51%	23,41%	-514	2 543	4,08%	-4,46%	
1135	з бюджетом	625	1229	1175	0,46%	1,41%	0,70%	96,64%	-4,39%	604	-54	0,95%	-0,71%	
1136	у тому числі - податку на прибуток	0	0	0										
1140	з зарплатними доплатами	0	0	0										
1145	за валютними розрахунками	0	0	0										
1155	інші поточні дебіторські заборгованості	519	361	363	0,38%	0,41%	0,22%	-30,44%	0,55%	-158	2	0,03%	-0,20%	
1160	Поточні фінансові інвестиції	0	0	0										
1165	Греші та їх еквіваленти	7894	3928	1954	5,81%	4,51%	1,17%	-50,24%	-50,25%	-3 966	-1 974	-1,31%	-3,34%	
1166	Готівка	0	0	0										
1167	Розумки в банках	7894	3928	1954	5,81%	4,51%	1,17%	-50,24%	-50,25%	-3 966	-1 974	-1,31%	-3,34%	
1170	Витрати майбутніх періодів	0	0	0						0	0	0	0	
1180	Частина перебірок у структурних резервах	0	0	0						0	0	0	0	
	у тому числі в:													
1181	резервах довгострокових	0	0	0						0	0	0	0	
1182	резервах обіжних або резервах валютних валют	0	0	0						0	0	0	0	
1183	резервах виробничих процесів	0	0	0						0	0	0	0	
1184	інших структурних резервах	0	0	0						0	0	0	0	
1190	Інші оборотні активи	575	901	806	0,42%	1,03%	0,48%	56,70%	-10,54%	326	-85	0,61%	-0,55%	
1195	Усього за розділом II	135752	87071	167469	99,99%	99,87%	99,97%	-35,86%	92,34%	-48681	80398	-0,12%	0,10%	
	III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0										
1300	Баланс	135766	87181	167520	100,00%	100,00%	100,00%	-35,79%	92,15%	-48 585	80 339	0,00%	0,00%	
	перевірка				100,00%	100,00%	100,00%			-48585	80339	0,00%	0,00%	

Продовження додатку Д

Код рядка	Поясн	Вертикальний аналіз						Відносний приріст		Горизонтальний аналіз			
		2016р	2017р	2018р	2016р	2017р	2018р	2017/2016	2018/2017	абсолютні відхилення		відносні відхилення	
		I. Власний капітал								2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
1400	Зареєстрований (паієновий) капітал	1000	1000	1000	0,74%	1,15%	0,60%	0,00%	0,00%	0	0	0,41%	-0,55%
1401	Внески до незарєстрованого статутного капіталу	0	0	0									
1405	Капітал у дооцінках	0	0	0									
1410	Додатковий капітал	0	0	0									
1411	Емісійний дохід	0	0	0									
1412	Накопичені курсові різниці	0	0	0									
1415	Резервний капітал	0	0	0									
1420	Нерозподілений прибуток (непокрита збиток)	905	1097	1388	0,67%	1,26%	0,83%	21,22%	26,53%	192	291	0,59%	-0,43%
1425	Неоплачений капітал	0	0	0									
1430	Висучений капітал	0	0	0									
1435	Інші резерви	0	0	0									
1495	Усього за рядком I	1905	2097	2388	1,40%	2,41%	1,43%	10,08%	13,08%	192	291	1,00%	-0,98%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення													
1500	Відстрочені податки зобов'язання	0	0	0									
1505	Пенсійні зобов'язання	0	0	0									
1510	Довгострокові кредити банків	0	0	0									
1515	Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0									
1520	Довгострокові забезпечення	0	0	0									
1521	Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0									
1525	Цільове фінансування	0	0	0									
1526	Благодійна допомога	0	0	0									
1530	Страхові резерви, у тому числі:	0	0	0									
1531	резерв довгострокових зобов'язань, (на початок звітного періоду)	0	0	0									
1532	резерв збитків або резерв належних виплат, (на початок звітного періоду)	0	0	0									
1533	резерв непровіренокредитів, (на початок звітного періоду)	0	0	0									
1534	інші страхові резерви, (на початок звітного періоду)	0	0	0									
1535	Інвестиційні контракти	0	0	0									
1540	Пенсійні фонди	0	0	0									
1545	Резерв на виплату держ-пенсії	0	0	0									
1595	Усього за рядком II	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0	0,00%	0,00%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення													
1600	Короткострокові кредити банків	0	0	0									
1605	Векселі видані	0	0	0									
1610	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0									
1615	за товари, роботи, послуги	130331	82772	161264	96,00%	94,94%	96,27%	-36,49%	94,83%	-47559	78492	-1,05%	1,32%
1620	за розрахунками з бюджетом	56	21	21	0,04%	0,02%	0,01%	-62,50%	0,00%	-35	0	-0,02%	-0,01%
1621	за у тому числі з податку на прибуток	56	21	21	0,04%	0,02%	0,01%	-62,50%	0,00%	-35	0	-0,02%	-0,01%
1625	за розрахунками зі страхових компаній	0	0	0									
1630	за розрахунками з оплати праці	0	0	1	0,00%	0,00%	0,00%			0	1	0,00%	0,00%
1635	за одержаними авансами	92	426	1622	0,07%	0,49%	0,97%	363,04%	280,75%	334	1196	0,42%	0,48%
1640	за розрахунками з учасниками	0	0	0									
1645	за міжбанківськими розрахунками	0	0	0									
1650	за статистичною діяльністю	0	0	0									
1660	Поточні забезпечення	0	0	0									
1665	Доходи майбутніх періодів	0	0	0									
1670	Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0									
1690	Інші поточні зобов'язання	3382	1865	2224	2,49%	2,14%	1,33%	-44,86%	19,25%	-1517	359	-0,35%	-0,81%
1695	Усього за рядком III	133861	85084	165132	98,60%	97,59%	98,57%	-36,44%	94,08%	-48777	80048	-1,00%	0,98%
1700	IV. Зобов'язання, пов'язані з незавершеними активами, утримуваними для продажу, та групови витрати	0	0	0									
1800	V. Чиста вартість активів державного пенсійного фонду	0	0	0									
1900	Баланс	135766	87181	167520	100,00%	100,00%	100,00%	-35,79%	92,15%	-48585	80339	0,00%	0,00%
	перевірка				100,00%	100,00%	100,00%			-48585	80339	0,00%	0,00%

ДОДАТОК Е

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ "АГРОЛЕНДЛІЗІНГ"					Горизонтальний аналіз			
					абсолютні відхилення		Відносний приріст	
Стаття	рррр	2016р	2017р	2018р	2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
продукції (товари, робіт, послуг)	2000	171078	132207	193673	-38871	61466	-22,72%	46,49%
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0				
Премії підписок, валова сума	2011	0	0	0				
Премії, переказані у перестраховувачів	2012	0	0	0				
Чистий резерв незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0				
Чистий частки перестраховувачів у резерві незароблених премій	2014	0	0	0				
Собівартість реалізованої продукції (товари, робіт, послуг)	2050	-161377	-114891	-171426	46486	-56535	-28,81%	49,21%
Чисті повномасштабні за страховими виплатами	2070	0	0	0				
Валовий:								
прибуток	2090	9701	17316	22247	7615	4931	78,50%	28,48%
збиток	2095							
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0				
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0				
Чистий інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0				
Чистий частки перестраховувачів в інших страхових резервах	2112	0	0	0				
Інші операційні доходи	2120	3657	2271	1146	-1386	-1125	-37,90%	-49,54%
Дохід від зміни вартості акцій, які обліковуються за справедливою вартістю	2121	0	0	0				
Дохід від перемісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0				
Адміністративні витрати	2130	-5000	-7681	-5238	-2681	2443	53,62%	-31,81%
Витрати на збут	2150	-8638	-9898	-17983	-1260	-8085	14,59%	81,68%
Інші операційні витрати	2180	-1	-2419	-96	-2418	2323	241800,00%	-96,03%
Витрат від зміни вартості акцій, які обліковуються за справедливою вартістю	2181	0	0	0				
Витрат від перемісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0				
Фінансовий результат від операційної діяльності:								
прибуток	2190			76				
збиток	2195	-281	-411	76	-130	487	46,26%	-118,49%
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0				
Інші фінансові доходи	2220	749	645	279	-104	-366	-13,89%	-56,74%
Інші доходи	2240	0	0	0				
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0				
Фінансові витрати	2250	0	0	0				
Витрати від участі в капіталі	2255	0	0	0				
Інші витрати	2270	0	0	0				
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0				
Фінансовий результат від операційної діяльності:								
прибуток	2290	468	234	355	-234	121	-50,00%	51,71%
збиток	2295							
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-84	-42	-64	42	-22	-50,00%	52,38%
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0				
Чистий фінансовий результат:								
прибуток	2350	384	192	291	-192	99	-50,00%	51,56%
збиток	2355							

ДОДАТОК Ж

ВИХІДНІ ПОТОКИ ТОВ "АГРОЛЕНДЛІЗИНГ"

Стаття	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відхилення		Відносний приріст		Частка у структурі		
				2017\2016	2018\2017	2017\2016	2018\2017	2016р.	2017р.	2018р.
Витрачання на оплату:										
Товарів (робіт, послуг)	94850	184179	100251	89329	-83928	94,18%	-45,57%	53,54%	91,62%	93,82%
Праці	68	228	303	160	75	235,29%	32,89%	0,04%	0,11%	0,28%
Відрахувань на соціальні заходи	18	79	85	61	6	338,89%	7,59%	0,01%	0,04%	0,08%
Зобов'язань з податків і зборів	71	176	166	105	-10	147,89%	-5,68%	0,04%	0,09%	0,16%
Зобов'язань з податку на прибуток	53	78	64	25	-14	47,17%	-17,95%	0,03%	0,04%	0,06%
Зобов'язань з податку на додану вартість	0	43	28	43	-15	#ДЕЛ/0!	-34,88%	0,00%	0,02%	0,03%
Зобов'язань з інших податків і зборів	18	55	74	37	19	205,56%	34,55%	0,01%	0,03%	0,07%
Витрачання на оплату авансів	81719	10220	5773	-71499	-4447	-87,49%	-43,51%	46,13%	5,08%	5,40%
Витрачання на оплату повернення авансів	13	5736	50	5723	-5686	44023,08%	-99,13%	0,01%	2,85%	0,05%
Витрачання фінансових установ на надання позик	324	0	0	-324	0	-100,00%	#ДЕЛ/0!	0,18%	0,00%	0,00%
Інші витрачання	23	237	66	214	-171	930,43%	-72,15%	0,01%	0,12%	0,06%
Вихідний грошовий потік від операційної діяльності	177157	201031	106860	23874	-94171	13,48%	-46,84%	100,00%	100,00%	100,00%
Витрачання на придбання:										
фінансових інвестицій	-	-	-							
необоротних активів	-	-	-							
Інші платежі	-	-	-							
Вихідний грошовий потік від інвестиційної діяльності	0	0	0					0,00%	0,00%	0,00%
Витрачання на:										
Викуп власних акцій	-	-	-							
Сплату дивідендів	-	-	-							
Погашення позик	-	-	-							
Витрачання на сплату відсотків	-	-	-							
Інші платежі	-	-	-							
Вихідний грошовий потік від фінансової діяльності	0	0	0					0,00%	0,00%	0,00%
Валовий вихідний потік	177157	201031	106860	23874	-94171	13,48%	-46,84%	100,00%	100,00%	100,00%

Продовження додатку Ж

ВХІДНІ ПОТОКИ ТОВ "АГРОЛЕНДЛІЗІНГ"										
Стаття				Абсолютне відхилення		Відносний приріст		Частка у структурі		
	2016р.	2017р.	2018р.	2017\2016	2018\2017	2017\2016	2018\2017	2016р.	2017р.	2018р.
Надходження від:										
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	103215	174299	89775	71084	-84524	68,87%	-48,49%	57,08%	88,53%	85,73%
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	-	-	-							
Цільового фінансування	-	-	-							
Надходження авансів від покупців і замовників	7085	6182	10689	-903	4507	-12,75%	72,91%	3,92%	3,14%	10,21%
Надходження від повернення авансів	68934	15236	2830	-53698	-12406	-77,90%	-81,43%	38,12%	7,74%	2,70%
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	-	-	-							
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	17	68	1147	51	1079	300,00%	1586,76%	0,01%	0,03%	1,10%
Надходження від операційної оренди	-	-	-							
Інші надходження	1564	459	0	-1105	-459	-70,65%	-100,00%	0,86%	0,23%	0,00%
Вхідний грошовий потік від операційної діяльності	180815	196244	104441	15429	-91803	8,53%	-46,78%	100,00%	99,67%	99,73%
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	-	-	-							
необоротних активів	-	-	-							
Надходження від:										
Отриманих відсотків	0	645	279	-645	-366	#ДЕЛ/0!	-56,74%	0,00%	0,33%	0,27%
Інші надходження	-	-	-							
Вхідний грошовий потік від інвестиційної діяльності	0	645	279	645	-366	#ДЕЛ/0!	-56,74%	0,00%	0,33%	0,27%
Отримання позик	-	-	-							
Інші надходження	-	-	-							
Вхідний грошовий потік від фінансової діяльності	0	0	0							
Валовий вхідний потік	180815	196889	104720	-16074	92169	8,89%	-46,81%	100,00%	100,00%	100,00%

ДОДАТОК 3

Інструментарій для оцінювання активів лізингової компанії

Визначення показника	Розрахунок	Пропоноване значення коефіцієнта	Економічне значення показника встановлює:
$k_1 = \frac{\text{Дохідні активи}}{\text{Активи}}$	$(a_5 + A_6 + A_{10} + a_{16} + a_{18}) / (A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15})$	$0,85 \div 0,9$	питому вагу доходуутворювальних активів у складі активів
$k_2 = \frac{\text{Дохідні активи}}{\text{Платні пасиви}}$	$(a_5 + A_6 + A_{10} + a_{16} + a_{18}) / (P_1 + P_4 + P_8)$	$\geq 1,0$	Співвідношення дохідних активів і платних ресурсів (k_2 має пріоритет перед k_1)
$k_3 = \frac{\text{Активи, передані для лізингу}}{\text{Зобов'язання}}$	$A_{10} / (P_1 + P_4 + P_8)$	$(0,85 \div 0,9) > 0,85$ – агресивна політика; $\leq 0,85$ – обережна політика; $(0,6 \div 0,85)$ – оптимальне значення	Агресивну або обережну лізингову політику фірми: при агресивній лізинговій політиці верхня межа дорівнює 0,9; нижче – невиправдано небезпечна діяльність; при обережній лізинговій політиці нижня межа дорівнює 0,6; нижче – ймовірність збитків
$k_4 = \frac{\text{Активи, передані для лізингу}}{\text{Власний капітал}}$	$A_{10} / (C_1 + C_4)$	≥ 10	ризикованість лізингової політики. Значення вище 12 свідчить про недостатність капіталу або про агресивну лізингову політику
$k_5 = \frac{\text{Звичайна дебіт. заборгованість за лізинг. платежами}}{\text{Активи, передані для лізингу}}$	a_{13} / A_{10}	$\leq 0,02$	питому вагу протермінованих лізингових активів у лізинговому портфелі фірми
$k_6 = \frac{\text{Покриття збитків за лізинг. активами}}{\text{Лізингові активи}}$	c_6 / A_{10}	$\leq 0,02$	резерви на покриття збитків за лізинговими операціями (не менш як величина k_5)

Інструментарій для оцінювання пасивів лізингової компанії

Визначення показника	Розрахунок	Пропоноване значення коефіцієнта	Економічне значення показника встановлює:
$k_{11} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$	$\frac{C1+C4}{A1+A6+A10+A15}$	0,085 – 0,15	Фінансову стійкість лізингової фірми: при $k_{11} \leq 0,085$ можуть зростати небезпека і ризик банкрутства; при $k_{11} \geq 0,15$ – фірма нетехнологічна та не конкурентоспроможна
$k_{12} = \frac{\text{Загальні зобов'язання}}{\text{Активи}}$	$\frac{P1+P4+P8}{A1+A6+A10+A15}$	0,85 – 0,915	рівень терміновості і надійності
$k_{13} = \frac{\text{Термінові зобов'язання}}{\text{Активи}}$	$\frac{P4+P8}{A1+A6+A10+A15}$	0,4 – 0,5	рівень терміновості та надійності
$k_{14} = \frac{\text{Оicoliнi зобов'язання}}{\text{Загальні зобов'язання}}$	$\frac{P1}{P1+P4+P8}$	0	частку найбільш нестійких за термінами зобов'язань у загальній структурі зобов'язань
$K_{15} = \frac{\text{Термінові зобов'язання}}{\text{Загальні зобов'язання}}$	$\frac{P4+P8}{P1+P4+P8}$	0,5 – 0,65	ступінь мінімізації ризику стійкості або витрат: $k_{15} = 0,4$ – мінімізація витрат; $k_{15} = 0,5$ – мінімізація ризику стійкості
$k_{16} = \frac{\text{Стрижневий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{C1}{C1+C4}$	$\geq 0,5$	рівень достатності стрижневого капіталу

Аналіз ліквідності лізингової компанії.

Визначення показника	Розрахунок	Пропоноване значення коефіцієнта	Економічне значення показника встановлює:
$k8 = \frac{\text{Касові активи}}{\text{онкольні зобов'язання і короткотермінові депозити}}$	$\frac{A1}{P1}$	0,4 – 0,5	ступінь покриття найбільш нестійких зобов'язань ліквідними засобами
$k9 = \frac{\text{Касові активи}}{\text{Загальні Зобов'язання}}$	$\frac{A1}{P1+P4+P8}$	0,1 – 0,15	ступінь покриття та ліквідності зобов'язань. Слід використовувати разом з $k8$ для згладжування можливих викривлень структури термінових зобов'язань, при цьому $k8$ є пріоритетним
$k10 = \frac{\text{Касові активи + Активи вторинної ліквідності}}{\text{Загальні зобов'язання}}$	$\frac{A1+A6}{P1+P4+P8}$	0,15 – 0,4	потенційний запас ліквідності при використанні вторинних ліквідних ресурсів

Інструментарій для оцінювання ефективності діяльності лізингової компанії

Визначення показника	Розрахунок	Оптимальне значення, %	Економічне значення показника встановлює:
$k19 = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Активи}}$	$\frac{c8}{A1+ A6 + A10 + A15}$	2,0 – 4,0	ефективність роботи активів
$k20 = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Дохід}}$	$\frac{c8}{d1 + d 2}$	8,0 – 20,0	скільки прибутку отримано з грошової одиниці доходів
$k21 = \frac{\text{Дохід}}{\text{Активи}}$	$\frac{d1 + d 2}{A1+ A6 + A10 + A15}$	14,0 – 22,0	скільки доходів отримано з кожної грошової одиниці активів
$k22 = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{c8}{C1+ C4}$	15,0 – 40,0	Ефективність використання власного капіталу
$k23 = \frac{\text{Мультиплікатор капіталу - Активи}}{\text{Власний капіталу}}$	$\frac{A1+ A6 + A10 + A15}{C1+ C4}$	8 – 16 разів	обсяг активів, який вдається отримати з кожної грошової одиниці власного капіталу

Фінансові коефіцієнти

Визначення показника	Розрахунок	Оптимальне значення, %	Економічне значення показника встановлює:
k_{27} = Процентна маржа / Доходи.	$e1 \times 100\% / d3$	6,0 – 18,0	рівень чистого процентного доходу, а також свідчить про ефективність процентної політики (див. k_{25})
k_{28} = Процентні доходи / Активи.	$d1 \times 100\% / (A1 + A6 + A10 + A15)$	10,0 – 18,0	розмір процентного доходу на гривню активів, а також відображає рівень ефективності та ризикованості лізингових операцій
k_{29} = Непроцентні доходи / Активи.	$(d2 - d2^*) \times 100\% / (A1 + A6 + A10 + A15)$	2,0 – 3,0	можливості використання внутрішніх резервів фірми
k_{30} = Недохідні активи / Капітал.	$(a2 + a3 + a17 + a19) / (C1 + C4)$	0,5 – 2,0 рази	пріоритетність напрямків використання капіталу, тобто яку частину капіталу відволікають у недохідні активи
k_{31} = Дохідні активи / Капітал.	$(a5 + A6 + A10 + a16) / (C1 + C4)$	8,0 – 18,0	розмір дохідних активів, що вдається отримати з кожної гривні капіталу

**Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ**

Я Гришко Дмитро Олександрович, студент 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти grishko2796@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості діяльності лізингової компанії ТОВ «АГРОЛЕНДЛІЗИНГ» на ринку фінансових послуг» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям *академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою* Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) _____

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (науковий керівник) _____